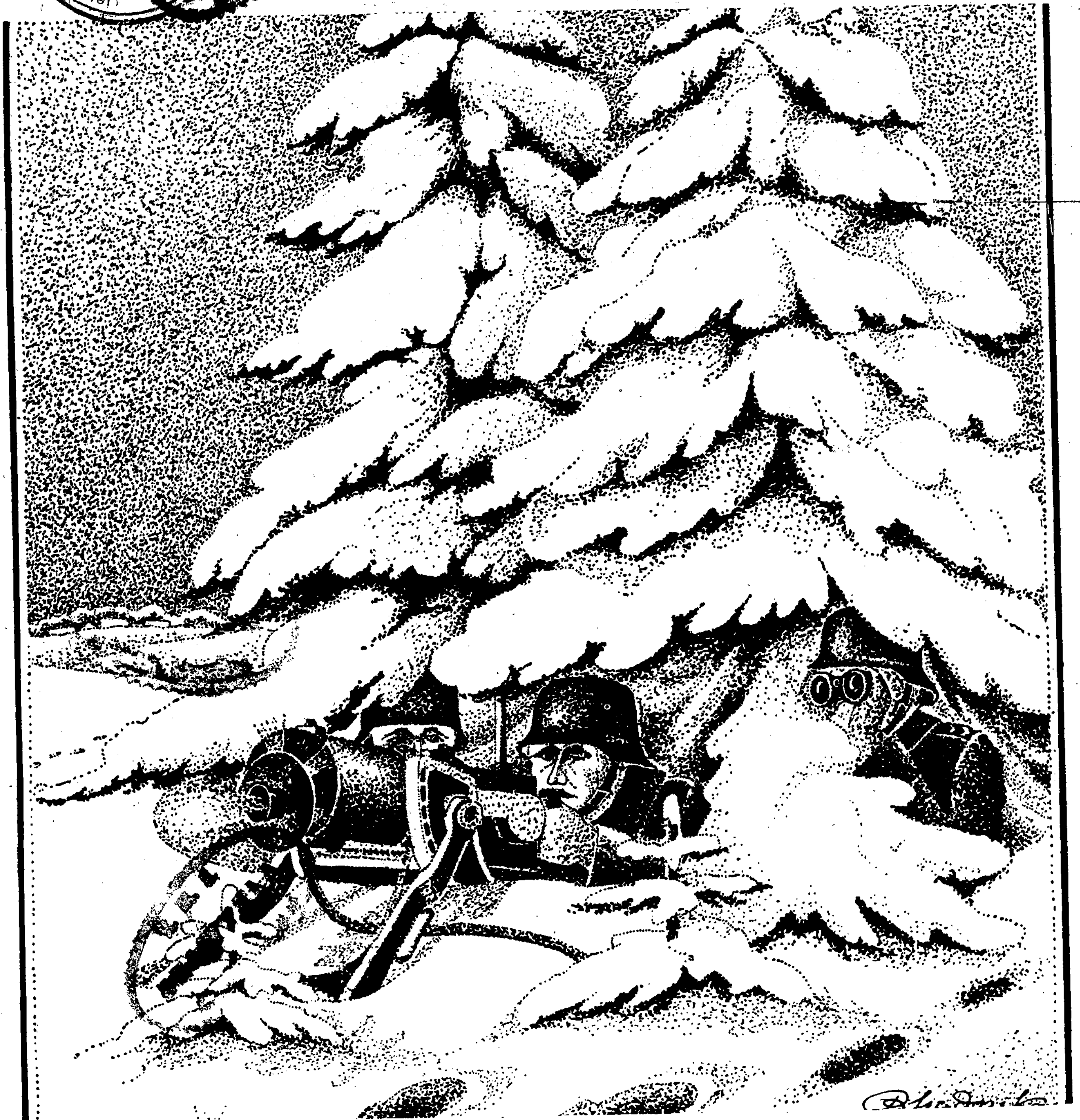

KARYS

Nr. 3

Politikos apžvalga

BALTIJOS TAUTŲ BENDRADARBIAVIMAS VIS PLEČIAMAS

Tai matyti iš lietuvių, latvių ir estų bendradarbiavimo biuro posėdžių, įvykusių Kaune sausio 11 d. Tuose posėdžiuose buvo pažymėta, kad pereinamais metais ypač gražiai visuose trijuose kraštuose buvo minimos Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės paskelbimo šventės. Ateityje jos bus minimos dar plačiau. Taip pat gana daug trijų tautų susiartinimui padėjo ir Baltijos kraštų radiofonai, pasikeisdami radio programomis. Biuro posėdžiuose dar buvo konstatuota, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos susiartinimui daug reikšmės turi spaudos ir literatūros bendradarbiavimas. Bendradarbiavimo biuras nutarė ruošti bendras Baltijos tautų savaites, per kurias kasmet vienon vieton galėtų suvažiuoti ne tik vienybių draugijų atstovai, bet ir visos bendradarbiaujančios draugijos ir atskirų profesijų žmonės. Šių metų Baltijos tautų vienybių draugijų kongresą, ryšium su Saulės mūšio 700 metų sukaktuvių minėjimu, nutarta ruošti Lietuvoje rugsėjo 20—22 d. Ateityje Saulės mūšio menamoje vietoje norima pastatyti paminklą, kuris kiekvienam praeiviui primintų bendrą lietuvių — latvių karių laimėjimą. Ryšium su Saulės mūšio minėjimu, šiemet norima suruošti didžiulį Lietuvos, Latvijos ir Estijos kariuomenės parodą.

LENKŲ DEMONSTRACIJOS PRIEŠ LIETUVĄ

Šiomis dienomis buvo suruoštos Vilniuje demonstracijos, kuriose protestuojama prieš tariamus lenkų persekiojimus nepr. Lietuvoje. Žinios apie demonstracijas kiekvienam lietuyiui sukelia nusistebėjimo, nes niekas nėra girdėjęs apie jokių lenkų mažumos persekiojimus. Iš kur lenkai tokią nesamone ištraukė — neįmanoma pasakyti. Tai bus, greičiausia, tik lenkų bandymas pridengti naują priešlietuvišką akciją okupuotame Vilniaus krašte. Panašias demonstracijas jie sugalvodavo ir praeityje, ypač kai Vilniaus krašto lietuviams ruošdavo naujus kruvinus smūgius.

„KUR EINA KLAIPĖDOS KRAŠTAS?“

Šia antrašte „Pariser Tageblatt“ sausio 7 d. įdėjo ilgą vedamąjį straipsnį, kuriame aprašo politinę padėtį Klaipėdos krašte po paskutinių seimelio rinkimų. Šie rinkimai, rašo laikraštis, įvyko po didžiausiu kaimyninės valstybės moraliniu ir materialiniu spaudimu. To spaudimo tikslas buvo sudaryti Klaipėdos krašte palankią daugumą ir per ją valdyti kraštą. Tam tikslui siekti nesigailėta ir pažadų rinkikams. Tačiau dabar, kai per rinkimus „Einheitsliste“ gavusi daugumą ir kai sudaryta iš šios „Einheitsliste“ atstovų direktorija, neįsileidžiant nė vieno lietuvių sąrašų atstovo, duotų pažadų nežiūrима. Direktorijos veikla eina keliu, kuris, rodos, tyčia ieško konfliktų su centro vyriausybe. Atleidžiami lietuviai valdininkai, varoma lauk iš įstaigų lietuvių kalba, šalinama bendrai visa, kas lietuviška. Ir seimelis rankų pakėlimu priėmęs įstatymą po įstatymo, dėl kurių nekyla abejojimų, kad gubernatorius turės jiems uždėti savo veto.

— Kodėl taip daroma? — klausia laikraštis, ir atsako — daroma taip dėl to, nes sukelti konfliktus tarp autonominės Klaipėdos krašto valdžios ir centro vyriausybės yra dabar tiesioginis trečiojo reicho tikslas. Kai Lietuvos vyriausybė būsimanti priversta įsikišti, reicho propagandos aparatas būsimas paleistas į darbą, kad, pasiremiant tariamais „klaipėdiečių persekiojimais“, būtų galima iškelti Klaipėdos krašto apsisprendimo klausimą. Apie tai trečiasis reichas nuolat galvojęs. Dėl to iki šiol nieko nesą padaryta iš Vokietijos pusės ir santykių su Lietuva pagerinimo atžvilgiu, nors Lietuva to pagerinimo siekianti ir sudariusi iš savo pusės visas reikiamas sąlygas.

„Vokietijos tikslas tebeprasilekia, — baigia straipsnį laikraštis, — gyventojų balsavimo keliu grąžinti Klaipėdos kraštą Vokietijai. Jį užimti kariškai būtų per drąsus žaidimas, kuriuo

trečiasis reichas, kuris dar nebaigė savo ginklavimosi, tam tikromis aplinkybėmis galėtų būti įtrauktas į milžiniškas komplikacijas. Viskas, kas dabar vyksta Klaipėdos krašte, yra pasirengimai tam tikslui.

Kai ateis tinkama valanda, bus tvirtinama, kad Lietuva spaudžianti klaipėdiečius, ir dėl to tautos balsavimas esąs būtinas „taikai Europoje išlaikyti“. Nuo didžiųjų vakarų valstybių — ypačingai nuo Didž. Britanijos — pareis, ar trečiojo reicho valdovams pasiseks įgyvendinti tą didelę sukybę“.

VOKIEČIAI NERIMSTA

Paskutiniu laiku vokiečių spauda vėl smarkiau pradeda pulti Lietuvą. Kaip priežastį tai kampanijai vokiečių spauda randa Klaipėdos gubernatoriaus pareikštą veto dėl vieno įstatymo ir Baldžiaus pareiškimus Reuterio korespondentui, kuriuose Baldžius kaltino Lietuvos vyriausybę, kad ji per mažai kreipianti dėmesio į direktorijos darbus.

Nacionalsocialistų partijos valdiškame „Schlesische Tageszeitung“ vėl kalbama apie „Kauno vyriausybės smurto politiką“. „Jei Lietuvos vyriausybė ir toliau taip laikysis, — rašo laikraštis — tai naujos direktorijos darbai teturės tiktai apribotą vertybę“.

„Angriff“ kartoja Baldžiaus pareiškimus Reuterio atstovui.

VOKIEČIAI PUOLA IR LATVIUS

Latvių spaudoje didelį susidomėjimą sukėlė faktas, kad eilė vokiečių laikraščių aštriais, latviams nedraugingais komentarais pasitiko Naujų Metų latvių vyriausybės įstatymus, kuriais, greta gausių latviškų nesiekiančių pelno ekonominių organizacijų, turės būti likviduotos ir abi Rygos gildijos. Latvių spauda ypatingai pabrėžia, kad ir vokiečių oficiozas „Voelkischer Beobachter“ pasireiškė tokiu puolimu.

„Latvijas Kareivis“ tuo reikalu rašo: „Mes neturime reikalo kaitinti nuotaiką ir leisti į neproduktingą polemiką su vokiečių spauda. Tik du žodžiai oficioziniam „Voelkischer Beobachter“, kuris pataria, kad latvių spauda „daugiau žiūrėtų į savo pirštus“, ir kuris prikiša latvių spaudai neobjektyvią informaciją Vokietiją liečiančiais klausimais. Paskutinis „Voelkischer Beobachter“ tvirtinimas apie tendencingą informavimą yra paprastas melas. Kai dėl „žiūrėjimo į pirštus“, tai mes turėjome ypatingai per 17 metų žiūrėti į rankas, kurios mūsų krašte žudė ir grobė, kas joms nepriklausė, o ir dabar žiūrėti į tas, kurios siekia nuolat išsikišti iš Vokietijos sienų ir graibstyti svetimuose kraštuose“.

ČEKOSLOVAKIJOS SUSIRŪPINIMAS SAUGUMU

Paskiausiai Čekoslovakijoje ypač susirūpinta valstybės saugumu. Rengiama, o iš dalies jau parengta daug įstatymų susijusių su krašto saugumu. Kariuomenės vadovybė, be to, dar rengia tam tikrą valstybės saugumo įstatymą, kurio tikslas — stiprinti ekonominę, pramoninę ir finansinę saugumo bazę. Šis įstatymas taip pat numato pasienio rajonų sutvirtinimą, strateginių geležinkelų ir plentų statymą ir t.t.

Čekoslovakijos vyriausybės nutarimu yra įsteigta aukščiausioji valstybės gynimo taryba. Naujasis įstatymas numato tarybą palikti. Jos tikslas — prižiūrėti plačių visuomenės sluoksnių rengimą karui.

Dabar svarstomas kario jaunuo menės rengimo įstatymas. Šis įstatymas nustatys jaunuo menės rengimą prieš atliekant tikrąją karo tarnybą.

Daug dėmesio kreipama į pasyviąją apsaugą nuo priešo lėktuvų ir dujų puolimų: sudaromi darbų planai, skatinama slėptuvių statyba, dujokaukių įsigijimas ir t.t.

1935 m. rudens manevrai parodė, kad Čekoslovakijos kariuomenė gerai parengta karo lauko veiksmams. Drauge buvo išaiškinti kai kurie kariuomenės mechanizacijos ir naujųjų karo priemonių trūkumai.

Tie trūkumai bus netrukus pašalinti. Kariuomenė bus tobulinama ir šiemet. Bus stengiamasi pagerinti ekonominę karių būklę.

Leldžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius kpt. Jakštas

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkams ir kareiviams (tik san) metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

1936 metų
sausio 16 d.

KARYS

Nr. 3 (878)
Eina XVIII metai

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Pulko švietimo darbas ir puskarininkio vaidmuo

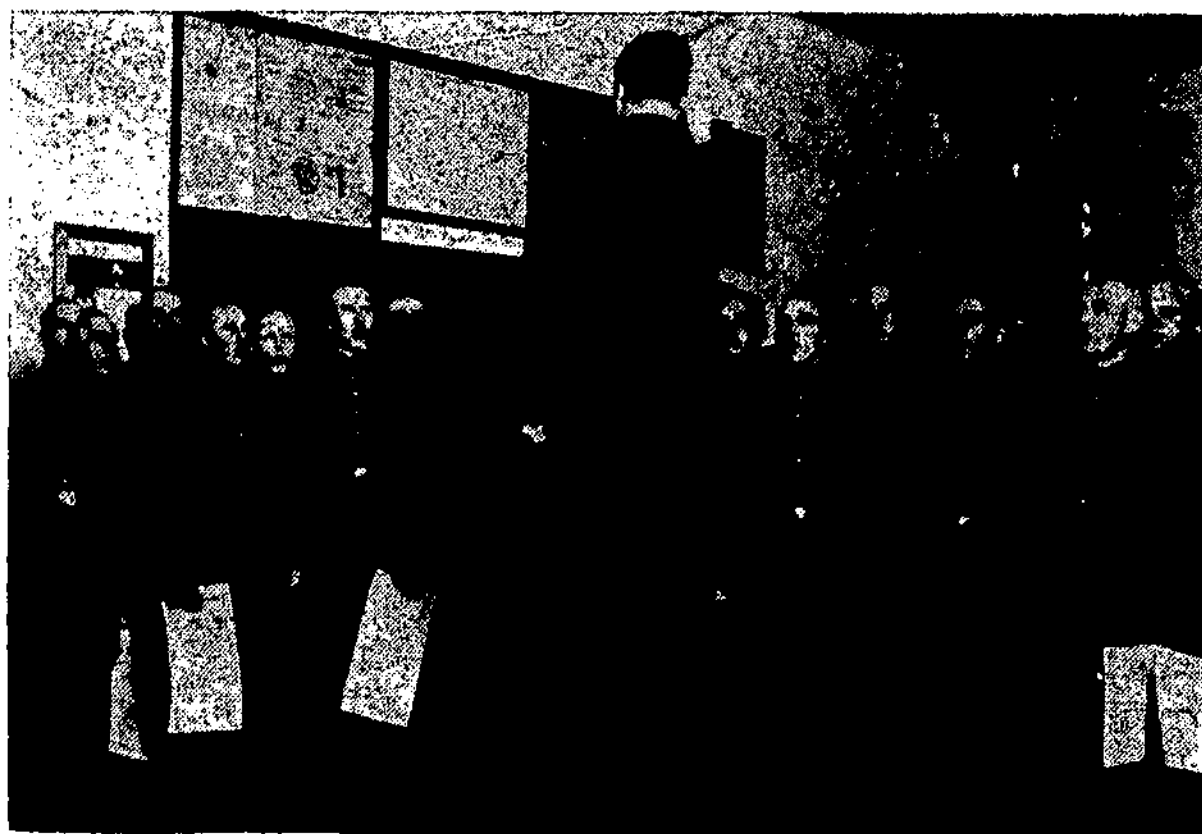
Priskirtam prie švietimo karininko likt. puskarininkui, be bibliotekininkystės, tenka atlikti nemaža ir pulko organizacinių švietimo bei kultūros darbų.

Daugelis mano, kad šiose pareigose yra žymiai lengviau dirbti negu kitur, daugiau laisvo laiko. Ir iš tikrųjų sunku nėra, tačiau ne visiems. Čia, kaip ir kitur, nesunku yra tiems, kurie šį darbą mėgsta, suprantą jo svarbą, veiklūs, kūrybiški. Ir priešingai — kitiems šis darbas sekasi žymiai sunkiau, negu kuris nors kitas. Paprastai šioms pareigoms vadovybė skiria daugiau išsilavinusių puskarininkį: baigusį gimnaziją, mokytojų seminariją, lankiusį mokytojų kursus, meno mokyklą, muzikos konservatoriją ir t. t. Mat, šie gali geriau sugebėti dirbti ir būti naudingesni. Bet ar visi paskirtieji šioms pareigoms pakankamai turi reikiamų savumų, ar jie tikrai yra tų vietų verti? O tą dalyką nuoširdžiausiai stebi ir pirmieji įvertina tie, kurie šioje srity kada nors jau yra buvę, palikę ten šokių ar tokių paminklų ir smulkmeniškai pažinę tų pareigų sąlygas ir reikalavimus. Stebint dalių kultūrinį brendimą pastebimas charakteringas dalykas: greta taip puikiai jau nusistovėjusių rikiuotės ir ūkio skyrių, švietimo srity dar neretai galima pastebėti kažkokį bangavimą, ir tai ypač žymu kuriam nors pareigūnui pasikeičiant. Puskarininkio, kaip, tiesioginio švietimo karininko padėjėjo ir techninio darbo vykdytojo, čia vaidmuo irgi nemažas. Jis kaip tik, ypač per biblioteką turi progos su visais pulko kariais bendrauti, kiekvieną atskirai gerai pažinti ir prireikus tinkamas jėgas suburti, suorganizuoti. Gaila, kad ne visi taip sugeba. Pav., vienais metais pulke labai žymu kultūrinis veikimas: uoliai vykdomas švietimas, organizuojama ekskursijos, chorai, vaidinimai, kinai, literatiniai ir kiti rateliai, radio transliavimas, rajonų gražinimas ir kt., ugdomos tradicijos — adresų įteikimas, iškylų organizavimas, pasirodymai radiofone ir t. t. Visur jaučiamas entuziazmas, dvasia ir nuoširdumas. Bet štai kartais pasikeičia kuris vienas pareigūnas, o su juo pradeda keistis ir visas veikimo vaizdas: daug kas pamažu išsira, išnyksta ir tik po kiek laiko vėl atgyja. Šia proga tenka pasisakyti, kad ir karių tarpe kartais pastebimas klaidingas tikros kareivio dvasios supratimas, ir dėl to padaroma klaidų. Pasitaiko žmonių, kuriems atrodo, kad tik žmogui užtenka skaniai pavalgyti, daugiau pamiegoti, na dar šventadienį nueiti į bažnyčią, tai ir pakankamas įvairumas, o ypač fizinio darbo žmogui daugiau nieko ir nereikia. Girdi, vakarai ar kitokios pramogos kareivį tik tvirkina, paskaitos migdo, o ekskursijos vargina.

Bet tai yra tik paprasčiausi žmonių motyvai savo neveiklumui pridengti. Iš tikrųjų yra kitāip: lietuviškas kareivis kaip tik yra ne duonos gabalo, bet daugiau jausmo ir veiklos žmogus. Kultūrinė veikla, švietimas, pramogos, pasauližvalga — visa tai karei-

viui įdomūs ir naudingi dalykai. Visa tai jam jėgų, energijos nemažina, bet priešingai — priduoja: vispusiškiau leidžia jam pažinti gyvenimą, skiepyja garbės jautimą, duoda dvasiai naujų jėgų, sustiprina jį morališkai. Tik, žinoma, ta kultūrinė veikla bus naudinga tik tada, jei nebus išeita iš vadovybės nustatytų ribų ir jei visur jo vyresnis brolis — puskarininkis su juo bendraus, jį prižiūrės, duos jam nuoširdžių pastabų bei pamokymų. Tebūnie leista bent kiek tai pavaizduoti. Kuklus šokių vakaras. Žinome, kad šokiai, lygiai kaip ir dainos, yra labai senas ir visų priimtas dalykas. Kareiviai — gyviausias, mėgstas judrumą jaunimas, šoka ypač noriai. Yra patirta ir pripažinta, kad geriausias būdas ko nors išmokti — tai žaidimo forma. Turint galvoje, kad kariuomenėje kiekviena minutė turi būti išnaudojama, ir kareivių šokius galima būtų geram tikslui sunaudoti, pabrėžiant elgesio, savigarbos normų, civilinės drąsos, laisvų taisyklių judesių ir kitų dalykų reikšmę. Tuo tarpu matome ką kita: šokių atžvilgiu ypač spėjo susidaryti taip daug neigiamos nuomonės, kad kai kuriose dalyse jie net visai jau ir nebepraktikuojami, nes, girdi, šokių vakaruose kenkiama dorovei. Bet čia, deja, pamirštama kita pusė: neretas kareivis tuo pačiu metu nueina į visai nežinomą aplinkumą ir tenai jau laiką leidžia. Taigi, man rodos, daug ko reikia ir daug kas galima, tik visų pirma reikia dviejų dalykų, būtent: 1) visur savo jaunesniems broliams — kareiviams skirti daugiau dėmesio bei nuoširdumo ir 2) kad pulko krautuvė tiek daug dėmesio ir laiko neatimtų, be visų kitų ten plakatų, turėtų būti stipriausiai išrašyta: „Ar perskaitei savo pulko bibliotekos knygas: „Jaunimo kovos“, „Būk vyras“, „Mokėjimas gražiai elgtis“ ir kt.

Tačiau švietimo srovės neryškume kartais glūdi ir visai kitokia priežastis, negu čia pasakyta, būtent, tik nepakankamas atsparumas. Didžioji pulko švie-

Ryšių bataliono kareivių choras

A. Pajaujo foto

timo pareiga, tai organizacinis darbas. Organizuotai turi būti tvarkomas ir švietimas ir visi kultūriniai rateliai. Visa tai laikoma švietimo srities užsimojimų laimėjimo objektais, visam pulkui reikšmingais, dideliais dalykais. Bet jau, tur būt, taip visada būna, kad realizuojant kurią kilnesnę idėją, numatytą darbą, sutinkama daugiau ar mažiau įvairių kliūčių, sunkumų, pasipriešinimų, kuriuos nugali tik atsparumas, nes priešingai, jei nenugalėta kliūtis, nesunaikinta blogybė, tai žūsta pati idėja. Reikia manyti, kad kariuomenėje stambesnių kliūčių nėra, nes tai būtų laikoma, ypač karių tarpe, labai nesveiku reiškiniu, tačiau kartais dėl atskirų asmenų nekūrybiškumo ar nesupratimo energiskam kultūros pažangumui tenka kovoti. Pav., pulke suorganizuojamas nuolatinis mėgėjų stygų orkestrėlis, ir vadovybė jam nuperka net visą komplektą instrumentų (aišku, orkestrėlio vedėju tinka būti ir paprastai būna švietimo puskarininkis). Orkestrėlis gražiai gyvuoja ir šioje srity pralavina nemaža vyrų. Bet štai atsiranda kritikas, kuris ima tokį darbą neigti, ignoruoti. Ir jei tokiu atveju švietimo veikėjui trūksta reikiamo takto, ryžtumo bei atsparumo, veikimas paraližuojamas. Tačiau ir tokiais atvejais niekad nereikia keisti savo nuomonės, nes pulkų vadai kultūringam veikimui pritaria visada labai gyvai. Juk kareivis, dalyvaudamas tokiuose pulko kultūrinuose rateliuose (chore, orkestrėly, vaidyboj, sporte ir kt.), stiprėja dvasiškai, ugdo savo iniciatyvą, pasitikėjimą savim, pagaliau šio to išmoksta, o grįžęs į kaimą, pats jau tampa tos srities organizatorium ar bent prityrusiu vykdytoju.

Organizuojant pulke tokius ratelius, tam darbui gerų vyrų (savanorių) visada atsiranda. Ir laiko pakanka, tik, žinoma, viską rimtai organizuojant ir energingai veikiant. Čia kaip tik švietimo puskarininkiui tenka nemenkas techninio darbo vykdytojo vaidmuo.

Tačiau pagrindinis, pats svarbiausias švietimo puskarininkio, kaip ir visų šios srities pareigūnų darbas, tai tiesioginis švietimo darbas. Kareivių tarpe pirmiausia visomis jėgomis stengiamasi likviduoti mažaraščius, o savo ruožtu vykdoma bei kontroliuojama ir aukštesnė švietimo programos dalis. Taip pat nepamirštas ir nepilnamečių orkestrų auklėtinių švietimas bei auklėjimas. Be to, kadangi švietimo puska-

rininkiai paprastai būna didesnio mokslo ir turi daugiau patyrimo, tai jų veiklumas taip pat turi pasireikšti ir puskarininkių tarpe. Tarp kita ko tenka pažymėti: šie dar rodos neaperseniai neturėję reikiamo mokslo cenzo, vadovybės įstatyti į mokymosi vėžes, 3—4 gimnazijos klases beveik visi jau spėjo baigti, o daugelis jų palipėjo ir žymiai aukščiau, kai kurie pasiekdami net ir universiteto. Steigiant puskarininkiams kursus, iš vadovybės pusės buvo apibūdinta jų reikšmė ir palinkėta sėkmingo darbo, o kursininkų — pareikšta vadovybei dėkingumo ir pasižadėta užsibrėžtų tikslų pasiekti.

Bet laikas keičia aplinkybes; tiems kursams kartais tenka vėl iširti. Tačiau ne žodis „kursai“ svarbu, o idėja. Ji tauri ir nenustoja veikusi. Ir iširus kursams, jų buvę lankytojai siekia užsibrėžtų tikslų ir be jų. Laisvu metu juos visada rasi sėdint prie knygų: jie, mat, nori ištesėti savo pažadą. Tai malonūs faktai, gražūs reiškiniai, kurie iškalbingai pasako, kiek mokslas bei švietimasis mūsų karių vertinamas, branginamas.

Toks atskiras mokymasis iš mokinio reikalauja daugiau valios, prisivertimo. Jis nuolat turi tikėtis tikslo pasiekti. Jo tą pasitikėjimą, žinoma, sustiprina ir paskatinimas iš šalies. Švietimo puskarininkis turėtų suprasti ir įvertinti tokias savo draugų pastangas: jis turėtų ir galėtų dažniau apsilankyti pas juos ir savo padarais ir patarimais sustiprinti jų pasitikėjimą, suteikti jiems giedrių vilčių.

Priskirtas prie švietimo karininko puskarininkis turėtų būti žymiai aktingesnis, veiklesnis ir kitokiame darbe: renkant pulko istorišką medžiagą, tvarkant karių kapus, ugdant gražius papročius ir t. t. Ir šis darbas turi būti visu rimtumu, tūru noru ataustas; visur turi jaustis tautinis motyvas, tinkama kryptis. Tada ir švietimo karininkui darbas žymiai palengvėtų, padidėtų to darbo bendra nauda, ir kiekvienas tada turės įsitikinti, kad ir švietimo darbas karių tarpe yra vienodai svarbus, kaip rikiuotės ar kt. ir jei jis bus dirbamas taip, kaip reikalaujama, tai jį tegalės ir tenorės dirbti tik tam visai tinkami žmonės.

Tik daugiau energijos, veiklumo, o darbas seksis, bus malonus ir naudingas.

Vyt.

Dainos reikalu

Iš senų senovės visus lietuvių darbus ar žygius lydėdavo ir lydi daina. Lietuvis džiaugsmo valandomis dainuoja linksmas dainas, liūdesio valandomis — liūdnas dainas.

Kariuomenėje lietuviškoji daina taip pat turėtų rasti sau kuo daugiausia vietos. Bet iš tikrųjų dabar taip nėra. Šiam negalavimui pateisinti iki šiol skūstasi, kad lietuviškosios dainos per liūdnos, niūniuojančių bei siūbuojančių melodijų, dažnai nepritaikytos žingsniui ir todėl kariuomenei netinka. Iš dalies gal čia ir buvo tiesa. Bet dabar tuo skūstis, kai spaudos ir švietimo skyrius išleido tam tikrą kariuomenei skiriamą dainų rinkinį, nebegalima. Šiame rinkinyje kiekviena kariuomenės dalis ras sau tinkamų dainų. Tos dainos ir turėtų būti kuo plačiausiai dainuojamos. Bet to dar nėra. Priežastis, manyčiau, toji, kad dalyse nėra įgudusių chorvedžių. Dalyje kur tik atsiranda gabus

chorvedis, dalis tuoj atgyja ir dalies vardas dėl gražių dainų plačiai apylinkėj pasklinda. Tokios dalies žygivimus visada lydi graži daina ir greta žygiuojančios voros eina didelis žmonių būrys.

Todėl dainų mokymas turėtų būti tvarkomas pagal bendrą kareivių mokymo programą. Šitas reikalas daug lėšų nepareikalautų. Čia kartais pakaktų net kelioms dalims, kurios netoli viena kitos stovi, vieno gero chorvedžio, kuris pagal tam tikrą mokymo programą, bent 1 — 2 val. savaitėje, apsilankytų dalyje ir dainos meną dėstytų, dainuoti pamokytų. Šitokių samdytų chorvedžių institucija nebūtų amžina. Po 1 — 2 metų savaimė susidarytų dalyse iš karininkų ar liktinių puskarininkių dainų mokytojų kadrą, ir jau toliau dainoms mokyti samdyti chorvedžių nebereikėtų.

Br. Zambyla

Šis tas apie aviacijos variklius

Mechaniškoji jėga neatsiranda pati. Jai reikia tam tikrų aplinkybių ir medžiagos, kuri leistų šiai jėgai atsirasti. Yra dėsnių, kad gamtoje niekas nežūva, bet pasikeičia medžiagos fizinė būseną ir pavidalas. Degindami malkas, mes jaučiame šilumą. Augant medžiui, jis iš gamtos sėmėsi saulės šilumą ir per ilgą laiką virto šilimos energijos sandėliu. Ši šiluma negalėjo pasireikšti, kol mes nesudarėme reikalingų aplinkybių, t. y. iki neuždegėme. Uždegus atsipalaidavo šilimos energija, bet malkų fizinė būseną ir pavidalas pasikeitė — virto pelenais, drėgmė išgaravo, kitos dalys virto cheminėmis medžiagomis.

Medžiaga virto šiluma. Kad ji virstų jėga, kuri galėtų atlikti tam tikrą darbą, irgi reikia tinkamų aplinkybių. Dėl to reikia vieną energijos rūšį paversti kita energijos rūšimi. Degindami malkas, atpalaidavome šilumą, kuri šildo pilną katilą vandens. Nuo šilimos vanduo garuoja, o garai užima daug didesnę tūrį negu vanduo. Jei katilą pridengsime dangčiu, tai garai dangtį kilnos. Visai katilą uždarius, jei bus atitinkamas kiekis vandens ir katilo sienelės plonos, garai katilą susprogdins. Malkų šiluma kaitinome vandenį, kurio garai pajėgia atlikti darbą — kiloja katilo dangtį. Įtaisę atitinkamas svirtis ir sklaidiklius, t. y. padarę iš katilo primityvią garo mašiną — variklį, galėsime dirbti naudingą darbą.

Taigi variklis pats jėgos negamina, bet yra priemonės vienai energijos rūšiai paversti kita energijos rūšimi, kuri jam duotų jėgos tam tikram darbui dirbti.

Pakeitę vieną energijos rūšį kita energijos rūšimi, atidavimo būdu vėl galime gauti tą pačią energijos rūšį, tik jau kitokiu pavidalu, pav.; garo variklis suka elektros — dinamo mašiną. Savo ruožtu dinamo mašina gali sukurti elektros variklį, kuris vėl gali sukurti kitą dinamo mašiną, o ši jau gali elektra šildyti patalpas, gyvenamuosius namus, virtuves. Bet kiekvienas iš šių variklių gautos energijos dalį pasilieka sau, t. y. aikvoja nenaudingam darbui. Todėl toks energijos kaitaliojimas nuostolingas, neekonomiškas.

Kiekvienas energijos dydis matuojamas nustatytais vienetais. Mechaninė energija matuojama kilogramais. Jeigu sakoma kad garo mašinos katilas yra 24 atmosferų, tai reiškia, kad į katilo sienelių vieną cm^2 spaudžia 24 kg jėga. Kitaip sakant, jei kurioje nors katilo vietoje išpiautume vieno cm didumo skylę, tai, kad garai nesiveržtų lauk, ją reiktų pridengti 24 kg svorio plokšte. Visas katilo paviršiaus plotas sudarys energijos kiekį.

Verčiant energiją darbui, pagrindu imamas 1 kg ir 1 m, t. y. jėgos — svorio ir nueito kelio sandauga. Vieną kg pakėlę ar nunešę vieną m atstumo, gausime darbo vienetą — vieną kilogrametrą. Bet tą vieną kg vieną m atstumo mes galime nešti metus, sekundę ar dar greičiau, tai pareis nuo mūsų pajėgumo arba galinumo. Čia jau susiduriame su galingumu, o visokių variklių galingumas matuojamas kilogrametrais per sekundę, t. y. vienas kg nuneštas vieną m per sekundę laiko. Vienas kgm/sek. labai mažas galingumo vienetas ir juo skaičiuoti galingumą nepatogu, nes didesnio galingumo varikliai šių vienetų turi gana daug. Todėl garinės mašinos išradėjas (išrasta XVIII a.) Watt'as variklių galingumą pradėjo skaičiuoti arklio jėgomis,

kurių viena yra lygi 75 kgm/sek. Aviacinių variklių galingumas taip pat skaičiuojamas arklinėmis jėgomis.

Varikliai pagal energijos rūšį skirstomi: 1) šiluminiai varikliai naudoja šilimos energiją, 2) elektriniai — elektros energiją, 3) vandeniniai — vandens energiją, 4) vėjiniai — oro judėjimo energiją ir kiti.

Šiluminių variklių būna išorinio ir vidutinio degimo variklių. Išorinio degimo varikliai tokie, kuriuose dujos ar skystis įkaitinamas atskiruose induose ir per vamzdžius leidžiamas į prietaisą — cilindrą, kuriame vyksta darbas — judesys. Vidutinio degimo tokie varikliai, kuriuose dujų mišinio įkaitinimas ar sprogdymas vyksta pačiuose cilindruose.

Vidutinio degimo variklių yra dvi rūšys: 1. pastoviojo talpumo — nepastoviojo slėgimo, 2. pastoviojo slėgimo — nepastoviojo talpumo arba

1. staigaus dujų degimo varikliai ir 2. lėto dujų degimo varikliai.

Šių variklių kurui tinka benzinas, nafta, žibalas, benzolas. Šios medžiagos degdamos smarkiai plečiasi. Kai jos dega uždarame inde, tai plėsdamosis gali dirbti darbą, jei šis indas yra tam tikslui paruoštas.

Pirmosios rūšies varikliuose mišinys iš anksto į cilindrą įciulpiamas ir uždegus sprogdsta labai staigiai taip, kad didžiausias slėgimas esti tada, kai pastovus talpumas. Sklaidikliui einant žemyn, mažėja slėgimas, nes mišinys jau yra sudegęs. Šios rūšies varikliai aviacijoje dažniau vartojami.

Antrosios rūšies varikliuose medžiaga dega lėtai ir, sklaidikliui einant žemyn, slėgimas lieka pastovus, o keičiasi talpumas. Ši variklių rūšis vadinama dizeliais ir dabar mėgina juos pritaikyti lėktuvams. Jie daugiau vartoja degamosios medžiagos, bet ši medžiaga yra pigesnė už benziną. Aviacijai svarbu ir krūvis. Todėl visus kitus gerus dizelio savumus nustelbia didelis degamos medžiagos reikalavimas.

Mūsų aviacijoje vartojami tik pirmosios rūšies varikliai, todėl apie juos ir kalbėsime.

Skraidymo problema būtų daug anksčiau išspręsta, jei būtų buvę tinkamų variklių. Žmogaus raumenų jėgos neužteko pakilti į orą, o pirmasis benzininis automobilio variklis lėktuvui buvo pritaikytas apie 1903 m., kai įvyko ir pirmas brolių Rait'ų lėktuvo pakilimas. 1906—1907 m. pradėjo vartoti specialius, nors ir netobulus, aviacinius variklius. Iki to laiko lėktuvams bandė pritaikyti garinę mašiną. Be visų kitų netobulumų, garo mašinai reikia daug kuro ir vandens; todėl lėktuvas turėjo būti labai didelis.

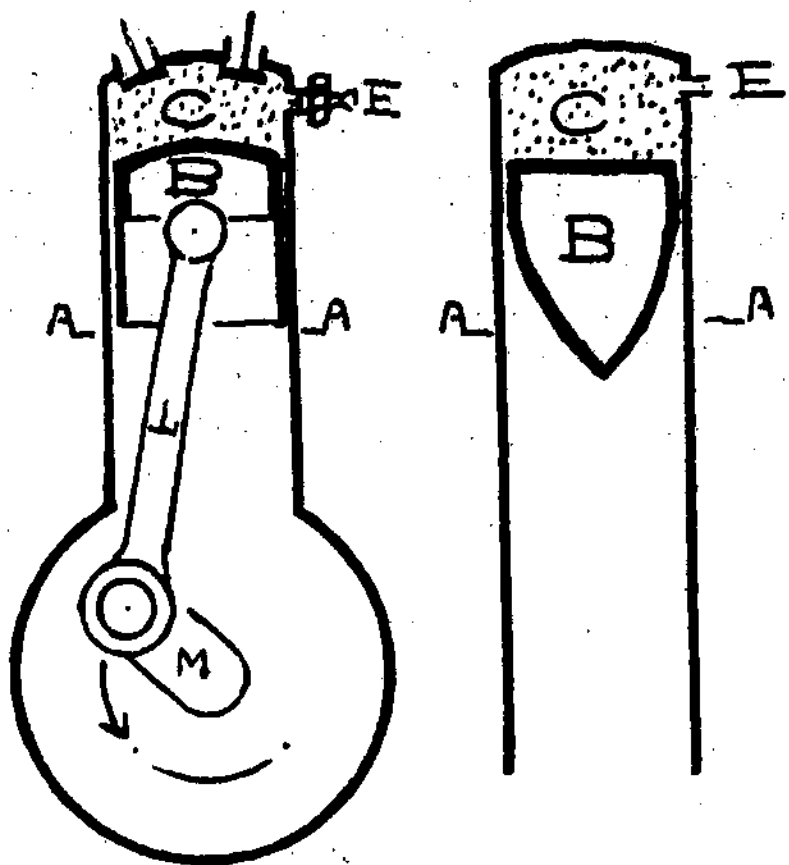
Žinomas kulkosvaidžių išradėjas Maxim'as savo dideliame lėktuve buvo pastatęs dvi po 150 a. j. garines mašinas, bet lėktuvas buvo tiek sunkus, kad reikėjo jam pakilti paruošti tam tikrus bėgius. Ir vis tik, prabėgęs visus bėgius, lėktuvas nepakilo ir apsisvertė. Daug mėginimų buvo daryta su elektriniais varikliais ir mažomis bei mažo galingumo garo mašinomis, bet vis nevykdavo.

Atsiradus ir pradėjus lėktuvams taikyti benzininius variklius, jie iki didžiojo karo tepasiekė tik apie 80—100 a. j. galingumo, o svorio vienai arklio jėgai tekdavo iki 2,5 kg. Per didįjį karą variklių galingumas pasiekė iki 400 a. j., o svoris sumažėjo iki 1,5—2 kg vienai arklinei jėgai. Dabar variklių galingumas

siekia iki 2000 ir daugiau a. j., o vienai a. j. tenka 350—850 gr.

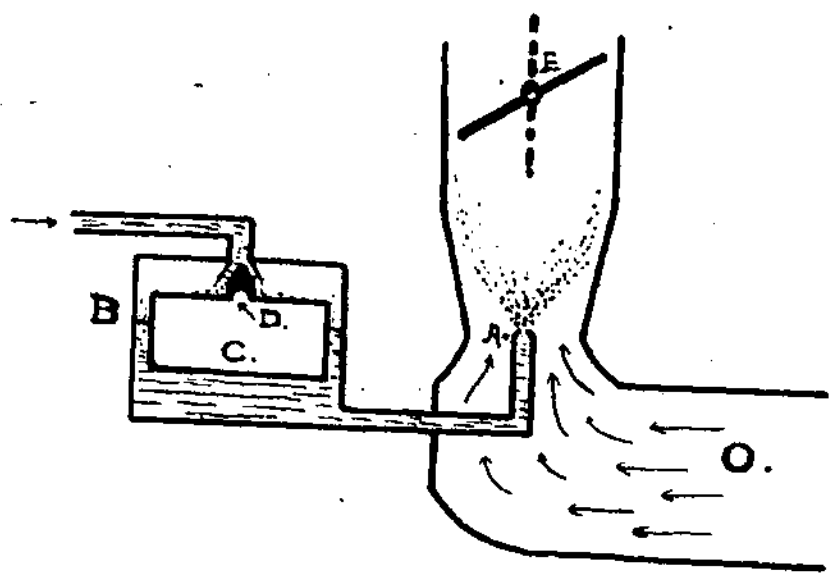
Garinė mašina — variklis turi katilą, kuriame vanduo virsta garais. Garai vamzdžiais patenka į indą, cilindru vadinamą, kuriame įtaisytas sklandiklis. Sklandiklis svirtimi-švaistikliu sujungtas su alkūniniu vėlu. Tuo būdu iš tiesaus judesio su alkūninio vėlo pagalba gauname sukimą, o sukimą su krumpliaračių pagalba galime vėl pakeisti į tiesų judesį arba į tą, kurio mums reikia.

Taip pat ir aviaciniai varikliai turi plieninius indus — cilindrus (1 A br.), į kuriuos įčiulpiamas benzino ir oro mišinys. Mišinys turi turėti 1 dalį benzino ir 20 dalių oro. Jis į cilindrus įčiulpiamas per čiulpia-

Br. 1

muosius vamzdžius, kurie yra sujungti su prietaisu, kuris šį mišinį tiekia. Prietaisas vadinamas korbiuratorium (2 br.), kurio A — vamzdelis — žiklorius su skylute, pro kurią benzinas iš plūdurių kameros (B), oro srovės (O) čiulpiamas viršta smulkiais purkšleliais ir, kaip parodyta (2 br.), čiulpiamuoju vamzdžiu eina

Br. 2

į cilindrą. Plūduras (C) ir jo adata (D) yra reikalingi, kad visada plūdurių kameroje benzinas būtų tam tikrame aukštyje, nes kitaip benzinas iš bako be paliovos bėgs į plūdurių kamerą ir iš ten lauk. Čiulpiamųjų vamzdžių viduryje įtaisyta skląstis (E), kurią lakūnas gali atidaryti daugiau ar mažiau, o tuo būdu ir reguliuoja mišinio kiekio patekimą į cilindrus, nuo ko pareina variklio alkūninio vėlo apsisukimų skaičius. Lakūnai sako: daviau gazo, sumažinau gazą, nuėmiau gazą.

Orą vamzdyje (2,0 br.) judėti verčia cilindro sklandiklis (1, B br.), kuris, eidamas žemyn, cilindre praretina orą, todėl išorinis oras tuojau stengiasi tą tuštumą užimti ir veržiasi per čiulpiamuosius vamz-

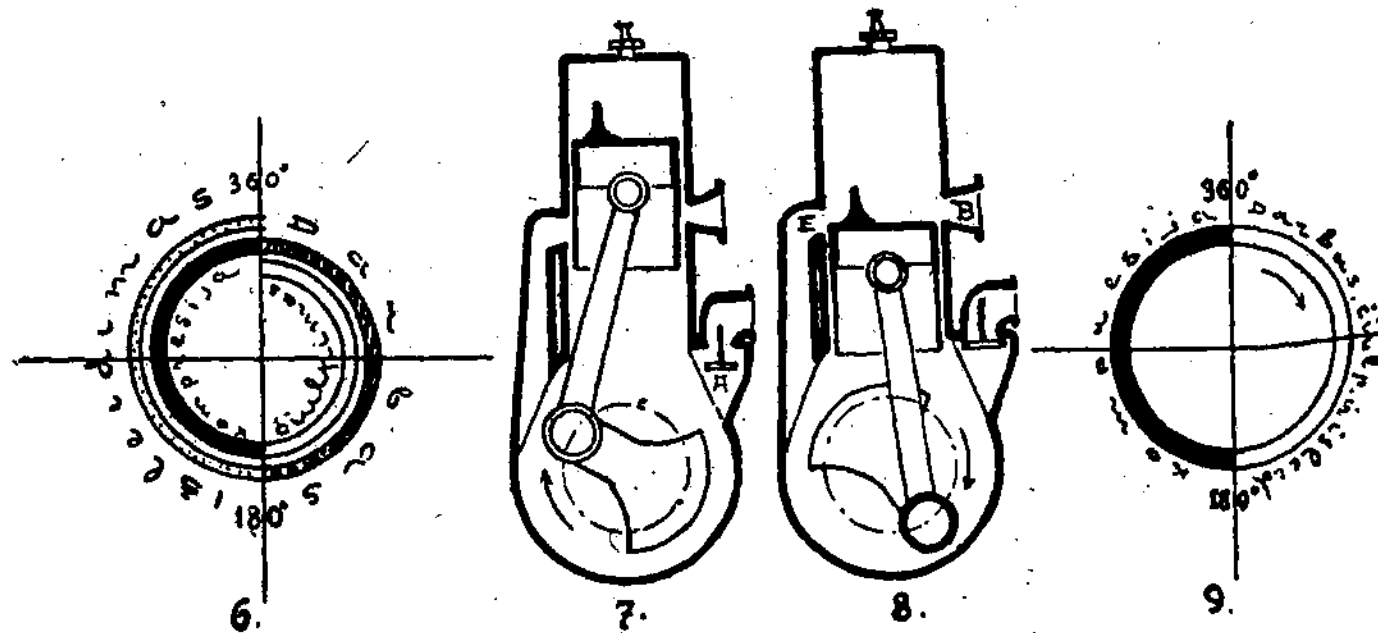
džius su 40—80 m per sekundę greitumu, drauge nešdamasis iš žikloriaus iščiulptą benzina.

Taip mišinys (1, C br.) atsiduria cilindre ir čia su įsuktų cilindro šonuose elektrinių žvakių pagalba uždegamas, nuo ko sprogsa ir stumia sklandiklį. Sklandiklis svirtimi-švaistikliu (1, L br.) sujungtas su alkūniniu vėlu (1, M br.), kuris sukdamas drauge suka ant jo galo užmautą propelerį.

Visas šis procesas panašus į šūvį. Prieš šaudami mes turime užtaisyti, įskelti, uždegti, ir dujos skėsdomosi išmeta kulka iš vamzdžio. Kulka atgal nebe grįžta ir, norėdami šauti, turime įdėti naują šovinį. Variklio sklandiklis pritvirtintas prie alkūninio vėlo, kurio verčiamas jis vėl kyla aukštyn.

Atrodo neaišku, kas verčia sklandiklį, arba tikriau sakant alkūninį vėlą, sukis ir savo alkūne kelti sklandiklį aukštyn. Juk sklandiklio apačioje mišinio sprogo nėra. Tikrai sklandiklis per vieną sprogo nueina po dukart aukštyn ir žemyn. Yra variklių dviejų ir keturių taktų, t. y. kai sklandiklis po vieno sprogo eina dukart aukštyn ir žemyn.

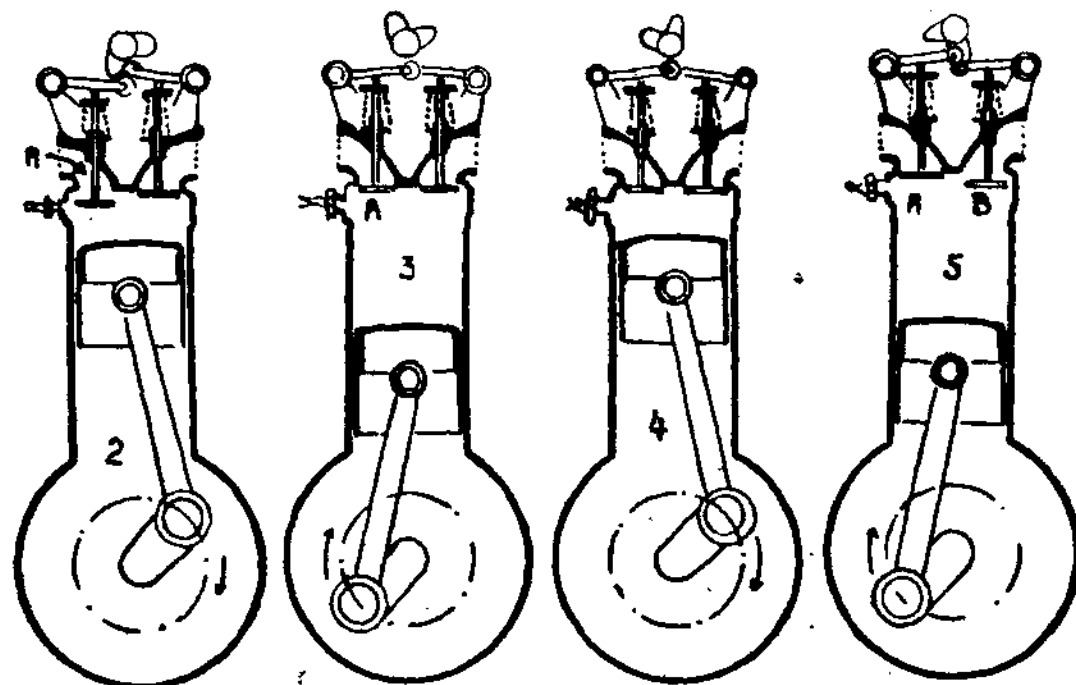
Dviejų taktų variklyje (3 br.), kai sklandiklis eina į viršų, sklandiklio apačioje esančioje tuštumoje praretėja oras ir pro vožtuvą (3, A br.) išorinis oras su mišiniu veržiasi į šią tuštumą. Po sprogo sklandiklis eina žemyn (4 br.). Cilindro šone atsidaro vožtuvas (4, B br.) ir pro jį išeina sudegusių dujų liekanos. Truputį vėliau atsidaro kiaurymė (4, E br.), pro

Br. 3 (žr. pažymėta 7). Br. 4 (žr. 8)

kurią apačioje esąs mišinys patenka į viršutinę cilindro dalį. Vėl eina sklandiklis viršun, suspaudžia dujas, sprogsa ir viskas kartojasi. Dviejų taktų varikliuose per vieną pilną alkūninio vėlo apsisukimą vyksta vienas darbo taktas. To paties galingumo dviejų taktų variklis daugiau suvartoja degamosios medžiagos; todėl aviacijoje jie retai tesutinkami.

Keturių taktų variklis pirmu sklandiklio ėjimu žemyn pro atidarytą vožtuvą (5, A br.) čiulpia mišinį.

Br. 5

Br. 6

Br. 7

Br. 8

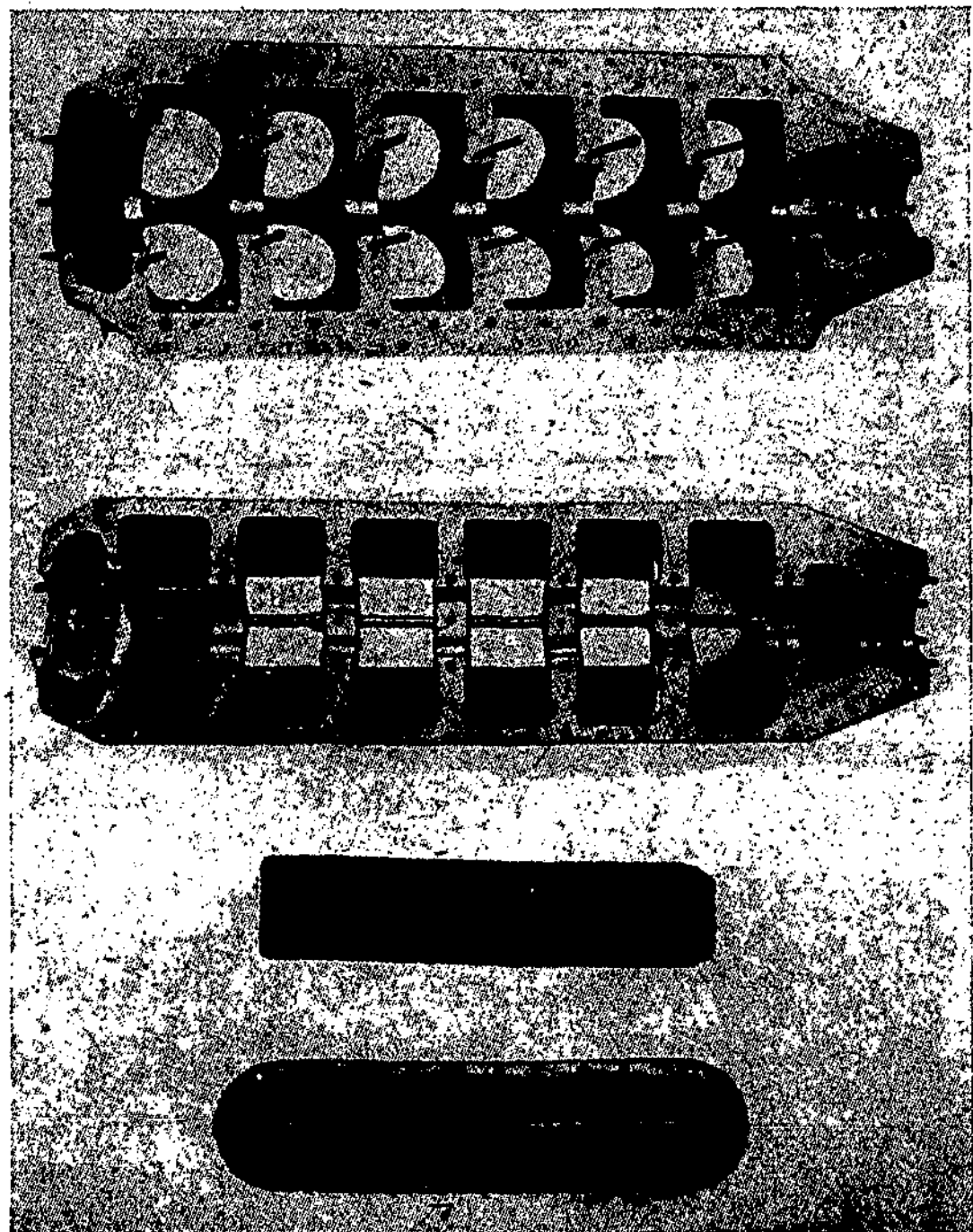
Sklandiklis nueina į apatinę ribą, iš kur, alkūninio veleno alkūnės verčiamas, vėl kyla viršun. Vožtuvai (6, A, B br.) užsidaro ir mišinys suspaudžiamas. Su elektrinės žvakės pagalba suspaustas mišinys uždegamas, dujos skečiasi ir spaudžia sklandiklį žemyn — atliekamas darbas (7 br.). Dujos ne visos sudega. Todėl po darbo takto sklandiklis, eidamas aukštyn, pro atsidačiusį vožtuvą (8, B br.) išmeta dujų liekanas ir vėl cilindras yra paruoštas naujam mišiniui įčiulpti. Per visą šį ciklą alkūninis velenas apsisuko 2 kartus, nes po kiekvieno sklandiklio nuėjimo aukštyn ar žemyn velenas tepasisuko tik pusę rato.

Iš kur atsirado jėga, kuri dukart apsuko alkūninį veleną. Visi aviaciniai varikliai turi daugiau negu vieną cilindrą. Jų, nelygu variklio paskirtis ir galingumas, turi nuo 2 iki 24. Todėl variklis su didesniu skaičium cilindrų be paliovos turi sprogimų eilėje cilindrų. Visų cilindrų švaistikliai yra prijungti prie bendro alkūninio veleno (9 br.); todėl, kai vienam cilindre vyksta darbas, atitinkamoje padėtyje yra kito cilindro sklandiklis, kad atėjus eilei, jis galėtų atlikti darbą. Pav., 6

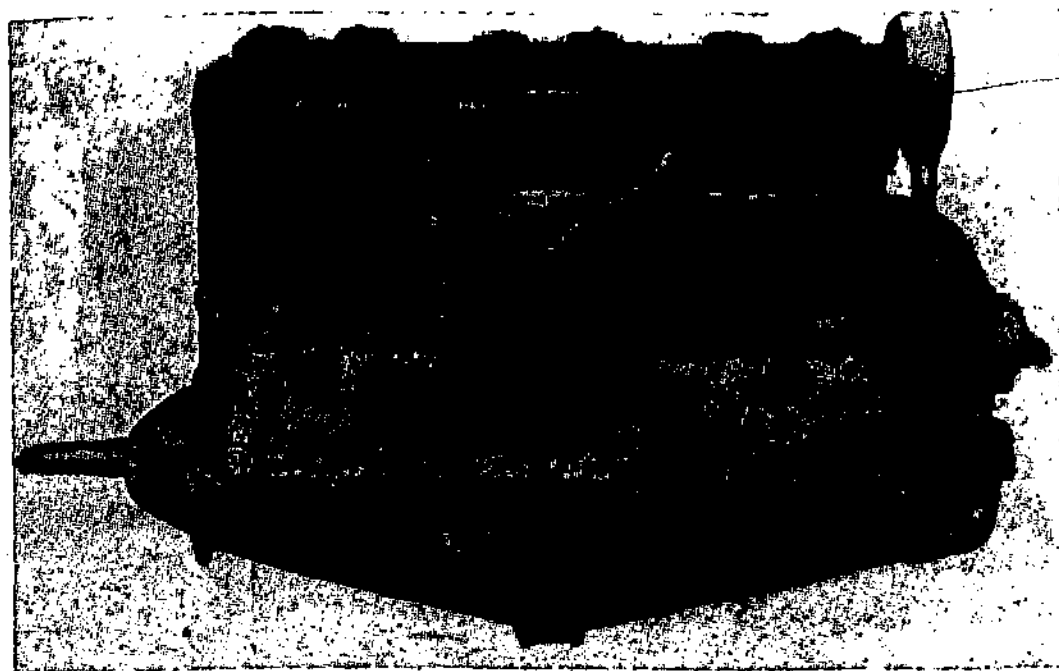
Br. 9

cilindrų darbo eilė, skaitant nuo priekinio cilindro, eina šia tvarka 1, 5, 3, 6, 2, 4. Vieno cilindro darbas neseka gretimo cilindro darbo todėl, kad, esant dviem šalia vienas kito sprogimams, per daug apsikrautų alkūninis velenas. Alkūninio veleno alkūnės (9 br.) 4—8 cilindrų varikliuose viena nuo kitos nukrypusios per 180° , o 6—12 — per 120° . Visi variklio cilindrai prijungiami prie vieno iš duraliuminijaus padaryto karterio (10 br.), kuris susideda iš viršutinės ir apatinės dalies ir tarp jų įsideda alkūninis velenas. Prie alkūni-

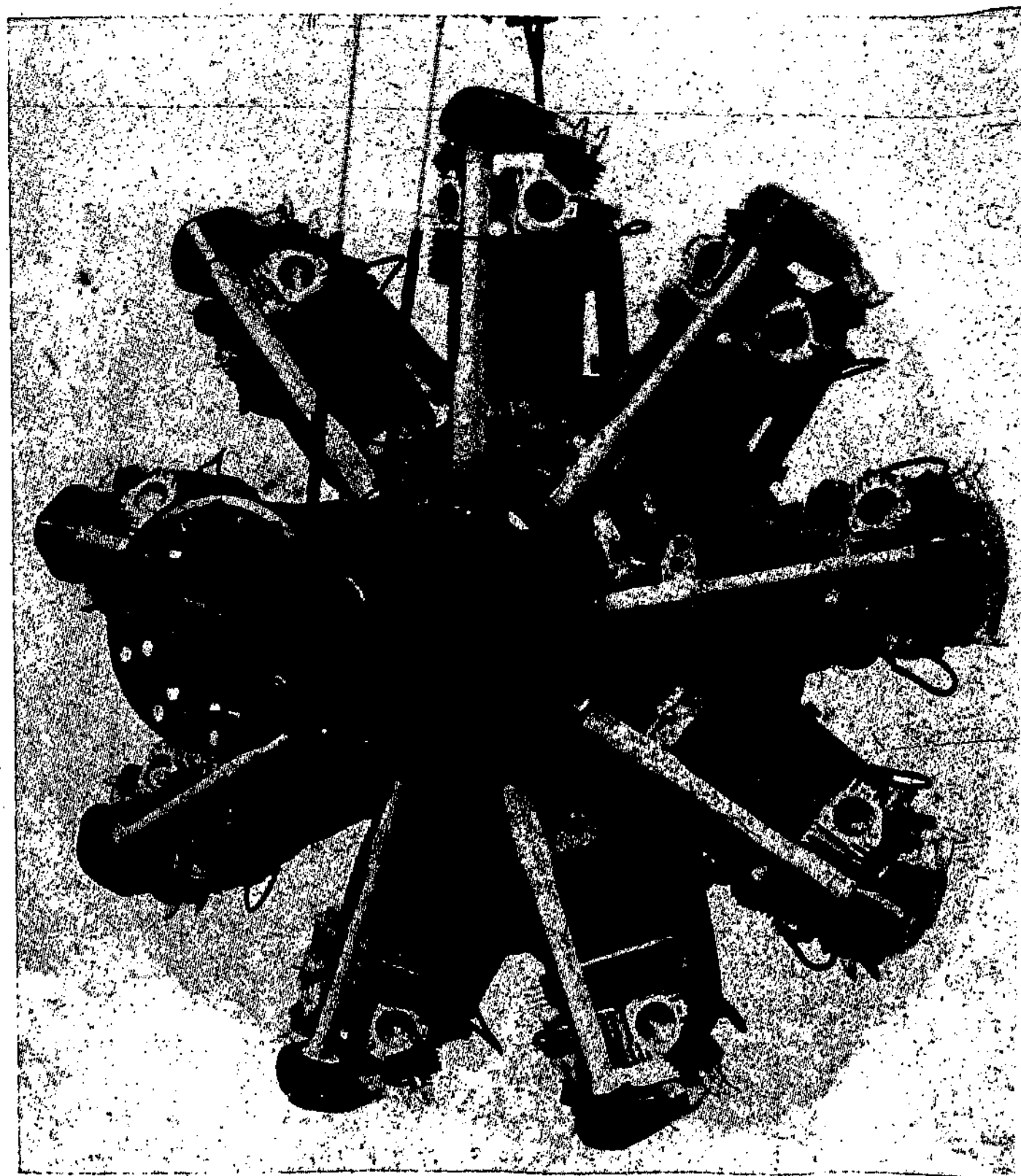

Br. 10

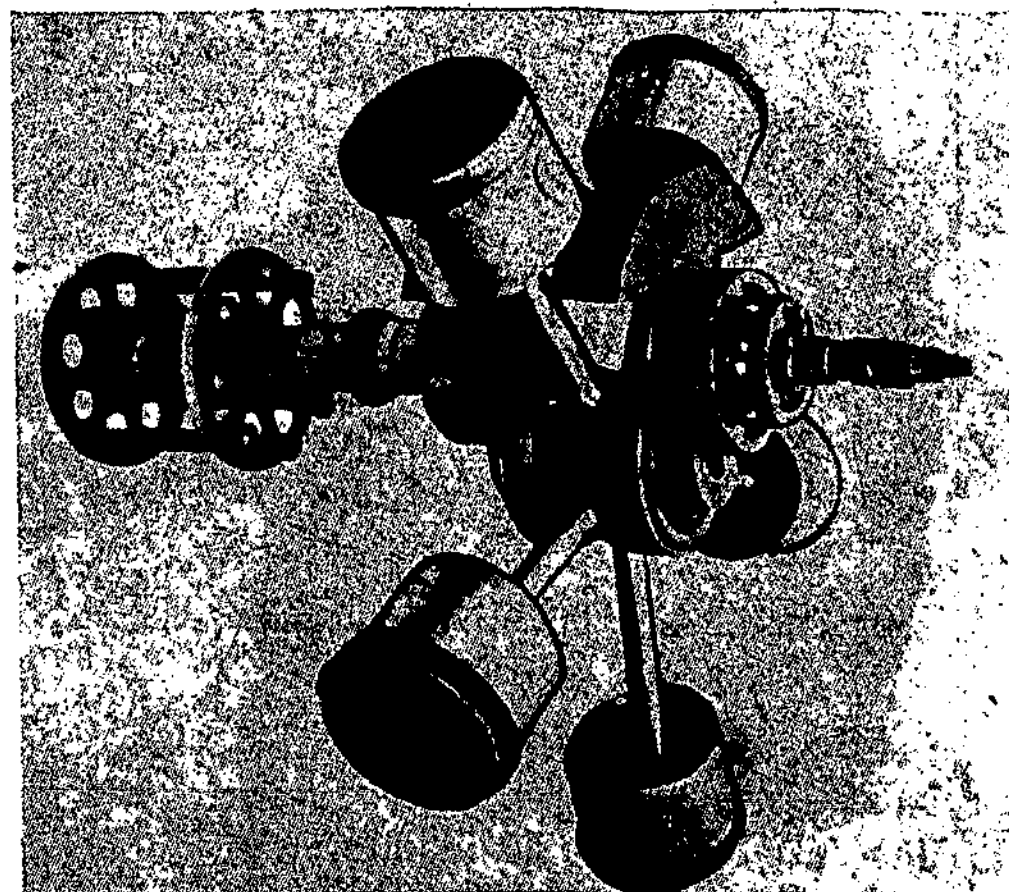
nio veleno alkūnių pritvirtinami sklandiklių švaistikliai, o prie išorinio galo propeleris.

Br. 11

Br. 12

Br. 13

Vokiška rankinė granata su koteliu

Nors mūsų kariuomenėje jau seniai įvesta naujos konstrukcijos vokiška rankinė granata su koteliu, tačiau, kiek tenka pastebėti, kareiviai dažniausiai tebe-mokomi vartoti senosios konstrukcijos granatą, kuri nuo naujosios gana daug kuo skiriasi. Taip yra dėl to, kad iki šiol nebuvo naujosios granatos aprašymo.

Vokiška rankinė granata su koteliu (naujosios konstrukcijos) susideda iš trijų pagrindinių dalių:

- 1) liemens, 2) kotelio, 3) degtuvo.

Liemenį sudaro storos skardos indas, pripildytas sprogstamosios medžiagos, vadinamos perditu. Prie liemens pritvirtintas kaklelis liemeniui su koteliu sujungti ir aša granatai pasikabinti.

Medinis granatos kotelis turi išilginę kiaurymę degtuvui. Vienas kiaurymės galas pridengiamas užsukama kepuraitė, o į kitą įsisuka degtuvas.

Degtuvą sudaro:

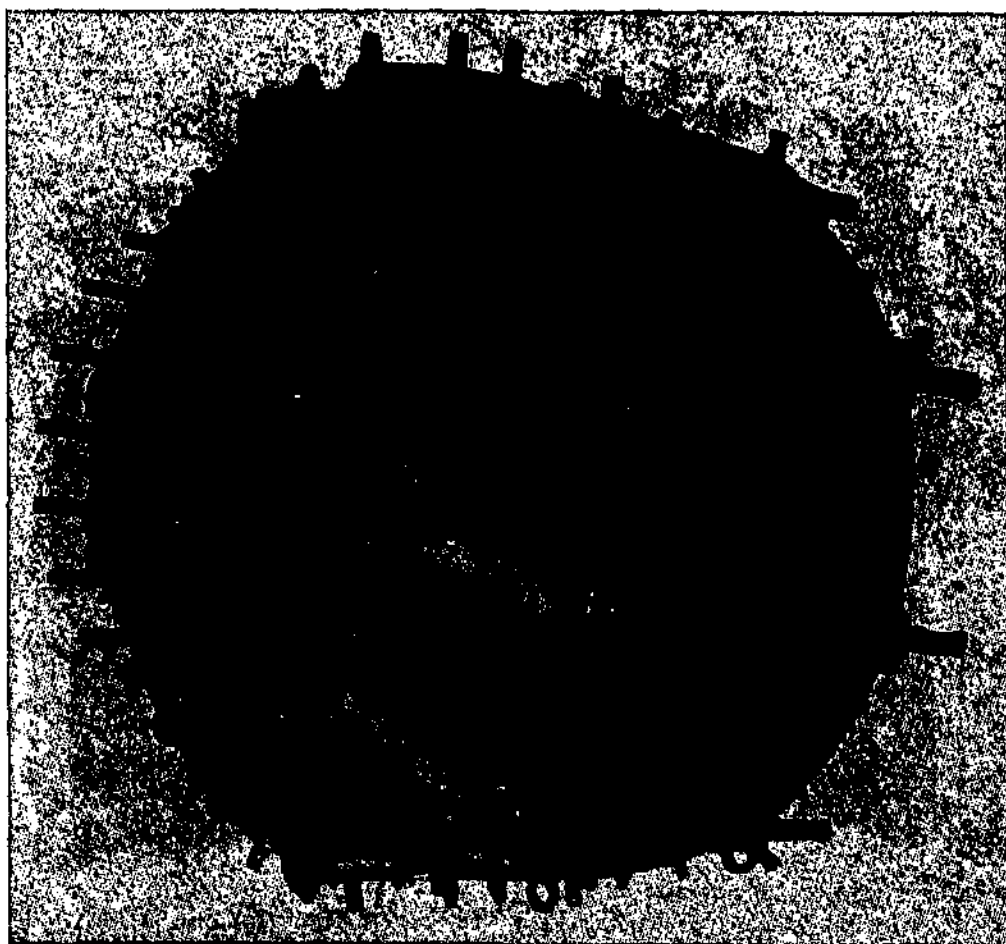
- 1) uždegamoji medžiaga,
- 2) spyruoklėlis, praveriamas pro uždegamą medžiagą,
- 3) vielos kilpa,
- 4) kapsulės lizdas, į kurį įstatoma kapsulė ir
- 5) švininis vamzdelis, kuris visas sakytąsias dalis jungia.

Prie degtuvo dar priklauso kapsulė, kuri susprogina liemens užtaisą, ir virvelė su rutuliuku degtuvui uždegti.

Paruošimas. Norint granatą vartoti, reikia įstatyti degtuvą ir kapsulę.

Degtuvą įstatant reikia išsukti kotelį iš liemens, nuimti kepuraitę ir išleisti pro apatinį kotelio galą virvutės galą (su švino rutuliuku). Paskui išimti iš degtuvų dėžutės degtuvą, prakišti per vielos kilpą

Be variklių (11 br.), kur švaistikliai prijungiami prie atskirų alkūninio veleno alkūnių, yra dar žvaigždėtų variklių (12 br.), kur švaistikliai prijungiami prie bendros alkūnės (13 br.), o karteris yra apskritos formos (14 br.).

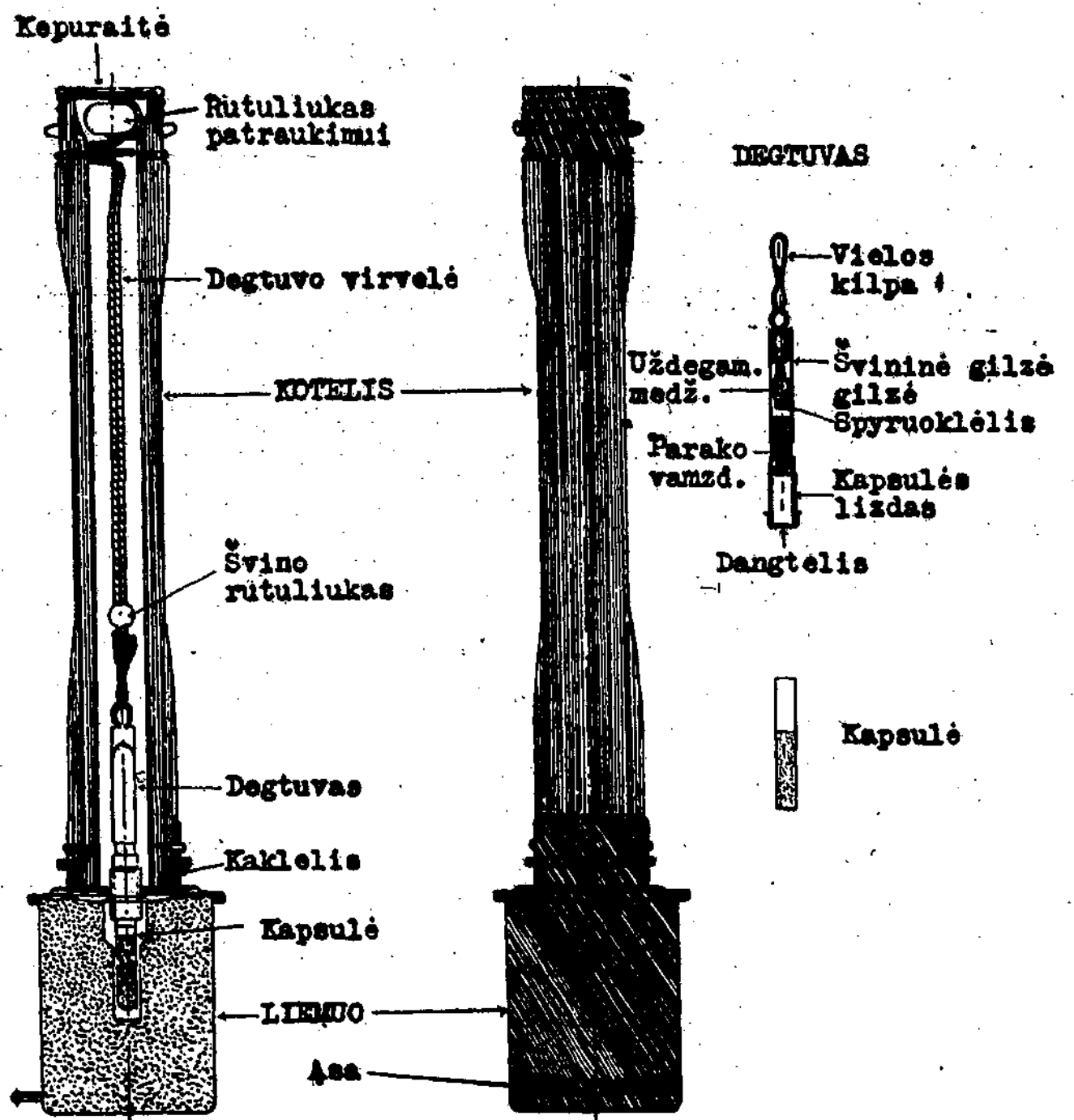

Br. 14

Varikliai, kurie turi nuo 1 iki 4 cilindų, turi turėti ant alkūninio veleno smagračius. Be smagračių jų darbas labai nelygus, jie smarkiai dreba, o tai žymiai mažina galingumą. Aviaciniams varikliams smagratį visai pavaduoja propeleris. (B. d.)

virvutės mazgą (ne švino rutuliuką) ir tada išsukti degtuvą į apatinį kotelio galą.

Po to galima įdėti ir kapsulę. Kapsulę reikia atviruoju galu atsargiai įstumti į kapsulės lizdą. Su kapsule elgtis labai atsargiai, nes ji pagaminta iš stiprios ir labai jautrios sprogstamos medžiagos. Įdėjus kapsulę, kotelį išsukti į liemenį ir užsukti ant kito kotelio galo kepuraitę. Tada granata jau pilnai paruošta vartoti.

Vokiška rankinė granata su koteliu
(Naujosios konstrukcijos)

Granatos degtuvas paprastai įdedamas ruošiantis kautynėms, o kapsulė tik prieš vartojant (netikėtiems sprogimams išvengti).

Granatos veikimas. Norint granatą susprogdinti, reikia atsukti kepuraitę ir, paėmus už rutuliuko, patraukti virvelę tiek, kad ji su spyruokline vieliuke visiškai iš kotelio išsitrauktų.

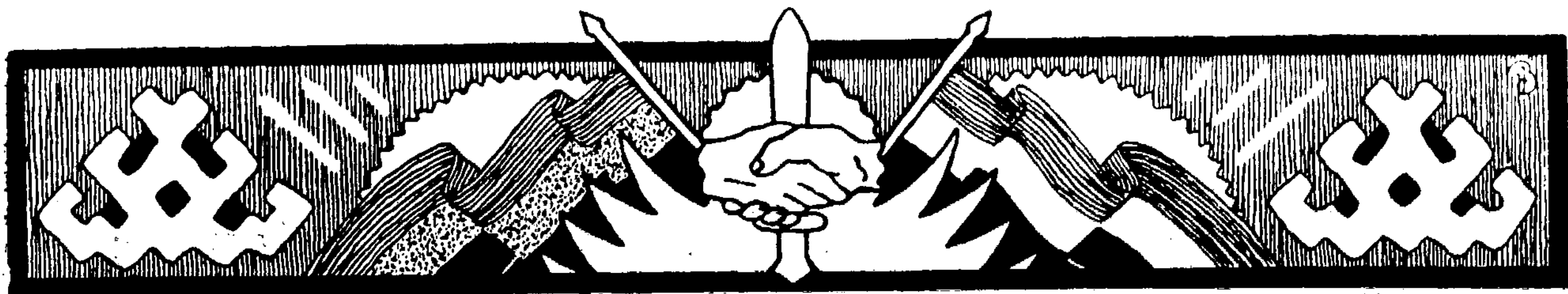
Tuomet spyruoklėlis, slinkdamas per uždegamąją medžiagą, ją uždega (panašiai kaip degtukas braukiamas į dėžutės šoną). Uždegamoji medžiaga uždega vamzdelyje paraką, kuri lėtai degdamas paduoda ugnį į kapsulę. Kapsulėn patekusi ugnis ją susprogdina, o tada sprogsta ir granatos liemens užtaisas (perditas).

Granata sprogsta praslinkus $4\frac{1}{2}$ sek. nuo virvelės patraukimo.

Sprogusios granatos skeveldros kaunamai veikia 10 — 15 m spinduliu.

Granatos vartojimas. Vokiška rankinė granata su koteliu vartojama puolamosiose kautynėse atakos metu. Ji gali būti naudojama ir ginantis, tačiau gintis yra pritaikytos galingesnės, didesnio kaunamojo veikimo, vadinamosios kiaušininės granatos. Rankinė granata su koteliu ypač geras ginklas kaunantis gyvenamosiose vietose, miškuose, krūmuose ir nakties metu.

Surištos 7 rankinės granatos į vieną ryšulį tinka kovai su šarvuočiais. Lt. Juškauskas

Jie – tai mes!

Mūsų kaimas aukoja savo kariuomenei

1.

Raudonplaukis puskarininkis nusisplovė.

— Fric, sakau tau, geriau likti čia, negu keliauti ten...

Galva mostelėjo į vakarus.

— Štai, skaityk... — padavė laikraštį.

Ant prasto šiurkštaus popieriaus, išblukusiomis raidėmis iš tolo į akį krito stambiomis antraštemis aprašinėjami 1918 metų žiemos įvykiai Vokietijoje. Streikais miestuose, kruvini revoliucionierių susirėmimai ant kelių ir kareivinėse, badas, pinigų infliacija...

Užkalbintas kresnas, juodbruvus bavaras, trumpai dirstelėjęs, grąžino spaudinį atgal.

— Tavo tiesa, kad ten tikras pragaras. Fabrikai uždaryti, vargu dabar ten begausiu darbo.

Puskarininkis Witkopfas linksmai žvalgėsi.

— O čia, žiūrėk! Kraštas pilnas visko... Nors baueris šykštus ir slepia viską, bet ginklą į panosę pakišęs greit gali išlupti kai ką. Cha, cha, cha... Pamėgintum tai ten, Vokietijoje...

Bavaras pritarė. Taip. Vokietijoje nemėgink varu išlupti iš gyventojų bet ką. Ten kiekvienas turi ginklą, policija ir landwehras budrus. Mieste badas, o iš kaimų veja valkatas.

Pro juos slinko perkrautas traukinys. Vagonuose dengtuose ir atviruose mirguliavo daugybė kareiviškų, pajuodavusių veidų. Platformose stypsojo pakeltais vamzdžiais patrankos, šieno prikrautos kūgės, stambūs šviežiai nupiauti medžiai.

— Štai, — parodė puskarininkis. — Jie visi vyksta „faterlandan“, bet niekas ten jų nesutiks.

Kapituliavusios vokiškos armijos grįžo iš Rytų namo. Kiekvienoje tarpustotėje, sustojimo vietose vaikštinėjo būreliai palaidų kareivių. Jie ieškojo bendraminčių, ir nenuostabu. Dažnai iš vagonų nuslinkdavo keliaują ir likdavo.

Puskarininkis krestelėjo sunkia ranka bavarui per petį.

— Lieki ar ne?

Užklaustasis buvo jau apsigalvojęs ir mažai tesvarstė.

— Puiku. Taigi, pas mane, į būrį...

Puskarininkis prisilenkęs pusbalsiu pasakė.

— Šiandien vakare renkamės ir važiuosim į kurį nors bažnytkaimį padaryti „valymą“.

— Bus „vietinių“?..

— Kiek tik vesimės... Oplia, pirmyn!..

Anų dienų „didvyrių“ kalba reiškė, kad vokiečių kareiviai, kurie pasirinko tėvyne Lietuvą, sumeškėriojo dar vieną „prijaučiantį“. „Valymas“ buvo paprastas plėšikavimas, išplėšiant iš gyventojų ką tik

vertingesnio radus. „Vietiniais“ buvo vadinami dar tartum oficialūs Vokietijos kariuomenės įguly kariai. Šie asmens didžiausiu malonumu dienos metu plėšdavo karinės vyriausybės vardu, o vakare toj pat ar gretimaj apylinkėj su niekam nepriklausančiais vykdė didžiuosius „valymus“.

2.

Ūkininkas Umedė kieme žvalia akimi apsidairė.

— Juozuk, — pašaukė paauguolį sūnų. — Bloga šiandien nujaučiu. Išvesk arklių ir karvę nakčiai į Velniaplynę.

Apsisuko. Prie trobos sutiko gyvą ir judrią, bet jau pasidabruotais plaukais žmoną.

— Morte! sutikau kaimyną Uoginį. Agurkiškė vakar naktį buvo vokiečiai. Išplėšė, išgrobė ką tik rado. Paliko tik plikas sienas. Šiandien taip blogai jaučiu. Naktį svečių galima laukti. Reik slėpti, ką turim.

Morta skėstelėjo rankom.

— Ką gi slėpsime, jei viskas atimta tų žandarų ir foršteitelių...

— Suras ką paimti, nevidonai. Ar jie žiūrės, kad paskutinis lašinių kšnelis Kalėdoms. Reik paslėpti ir kailinius, tavo drobes...

Toks buvo gyvenimas Lietuvos kaime vokiečiams šeiminkaujant. Įrengtos slėpyklos po grindimis troboj, klėties pastogėj, kluone po plūktiniu greit priglaudė visus ūkininko padargus ir apyvokos įrankius. Svetimasis nežiūrėjo ar tau reik ko ar ne. Užteko, kad jam tik patiko.

Apie 3 val. ryto suprunkstė arkliai sodžiu. Iš trijų pusių įvirto ginkluoti iki ausų kareiviai.

— Hoj! Hojoj! — šūkavo sklisdami. — Vakarienės geros! Šiltos nakvynės! Brr, kaip lauke nemalonu.

Suvažiavusius kareivius ūkininkai turėjo ne tik vėlykiškai pavalgydinti, pataisyti lovose patalus, bet ir nematyti moterų išūlių užkabinėjimų, negirdėti burnojimų ir pasirūpinti per naktį parengti rekvizijas.

— Šulinio svirtis! — šaukė kareiviai. — Jei neduos, pakarsim ant svirties! Arba štai...

Rodinėjo, barškino užtaisinėjamus ginklus.

Svetimieji siautė gimtajame krašte.

3.

Šaltas rudens rūkas gulėjo ant laukų. Balta migla slėpė visą apylinkę. Nedrąsiai iš klojimo išlindo ūkininkas Umedė.

Kieme, kaip šmėklos, stovėjo netvarkingai palik-

tos rogės ir sargybinis storuose kailiniuose garsiai trypsėjo.

— Tėvai, — šūktelėjo darkyta kalba. — Ruošk mums išleistuves. Atgabenk ko prašėm, atvirksčiai, dūmais išeis tavo sodyba. Cha, cha, cha...

— Neturiu nieko. Iš kur jums tuos mėsos pūdus ir javus ištraukiau. Vakar sakiau, kad neturiu!..

— Cha, cha, cha... Turi surasti. Vakar vienas jūsų gretimam kaime irgi nieko neturėjo. Žiemai be trobos palikome. Cha, cha, cha...

Kontribucija uždėta visam kaimui. Sodybų galvos renkasi pas Umedę, kaimo seniūno pareigas einantį. Kas daryti, iš kur patenkinti tuos vokiečių nepaprastai besotiškus reikalavimus?!

Troba užimta vokiečių. Pats Umedė miegojo klojime. Čia ūkininkai dar tamsoj susirinko. Sunkia našta guli rinkliava. Tokie menki jų ištekliai, o dar visa žiema ir pavasaris prieš akis.

O jei sodybas pavers pelenais? Kas tada atlygins ir sušelps vargšą žemdirbį?

Sugirgždėjo durys. Įvirto vienplaukis Strazdo bernas.

— Oi, oi!.. — švokštė jis neatgaudamas kvapo. — Tai baisu, negirdėtas dalykas...

Sužiūro gyvenimo išvagoti veidai. Jie niekuo dabar nesistebi. Sunki gyvenimo našta juos daug ką išmokė.

— Kas gi yra? — lėtai paklausė vienas. — Ko taip nerimsti? Sakyk be riksmo...

— Ten... rodė bernas pro duris. — Ten pas mus į kiemą atėjo kareivis...

Kas čia nepaprasto? Kareiviai juk šiandien miega kiekvienoj sodybos troboj. Ak, kad tų kareivių nebūtų.

— Kareivis... Atėjo lietuviškas kareivis...

Dabar vyrai nusčiuvo, kaip žaibo trenkti.

— Lietuviškas? Ką tu sakai? Suprast negalima...

Atėjo lietuviškas kareivis. Jų visas būrys artinasi į kaimą. Per naktį keliavo. Iš toli, net iš pat Kauno...

Apie organizuojamą lietuvišką kariuomenę ir vyriausybę Vilniuje ir Kaune kraštui tekdavo nugirsti. Bet šios žinios buvo tokios menkos, mažutės, nieko tikro ir rimto. Argi gali būti jau ir lietuviškų kareivių?!

Kieme pasigirdo balsai.

Ryto migloj šmėkščiojo keisti šešėliai. Sargybinis šoko, suriko, išmetė šautuvą, pradėjo bėgti painiodamasis ilguose kailiniuose.

— Mes Lietuvos vyriausybės siųsti paimti kontrolę šio pasienio. Kuri dalis čia postovyj? Duokite čia viršininką... — skamba gražus, širdžiai ir ausiai artimas lietuviškas balsas.

Argi galima be baimės su vokiečiais kalbėti taip aiškiai ir griežtai?

— Miega? Tuoju pakelkite, mes negalime laukti, kol jis atsikels... — įsako būrelio vadas.

Lietuviški kariai su ginklais rankoj apsiaučia kiemą, tylėdami patikrina vežimus.

Visi jie žemės vaikai ir žino, kokia kaina įgytos tos gėrybės ten vežimuose. Apie 4 metus geležinis batas mindė juos. Šiandien jie patys savo krašto šeimininkai.

4.

Jei šiandien mūsų kariuomenė turi visą išlaikymą, gerai maitinama, aprenpta, tai tada, 1919 metų pradžioj, Lietuvos vyriausybė jai galėjo iš savo tuščio izdo duoti tik smulkių.

Barsukynėj stovėjo būrys. 30 kareivių įvairiai aprenpti, kelių pavyzdžių ginklais apginkluoti.

Jau pirmą atkeliavimo naktį kareiviai save parodė. Kvapo neišleisdami ūkininkai žiūrėjo kaip slinko iš trobų atsikėlę vokiečiai, kaip veltui aiškinosi apie rekvizijas. Lietuviai reikalavo atitinkamų dokumentų. Kaimas iki šiol nežinojo ir tik dabar išgirdo, kad vokiečiai jau nebeturėjo teisės šeimininkauti krašte.

Pirmas įvykis po okupacijos, kad nuginkluoti vokiečių kareiviai-plėšikai buvo išvesti iš kaimo, toliau į apskrities komendantūrą. Vežimai slinko lydimi vyrų gelsvomis juostelėmis ant kepurų. Kas galėjo tikėti, kad iš tų baisių rekvizitorių vežimų bus atgal dalijami pagrobti daiktai. Nė vienos gėrybės vargšas žemdirbys jau buvo atsižadėjęs — štai ji grįžo nesunaikinta atgal.

Apylinkėj tuoj nusčiuvo plėšikiški žygiai. Tvirti šeimininkai buvo čia ir jų kieta ranka nenaudėliams iš tolo vaidenosi.

Kaip buvo malonu kaime, kai ūkininkas po dienos darbo nuvargusiomis rankomis užverdavo trobos duris. Jis smagia širdimi slinko prie patalo. Be rūpesčių galėjo kristi ir užmerkti akis. Jis žinojo, kad kaime gyvena savos kariuomenės būrys, jis budrus ir nieks nedrįs kėsintis ant kaimiečio turto. Dabar nereikėjo baimingai dairytis, ar nematyti vokiečio...

5.

Būrys apsigyvenęs kaime darbo dienomis vykdė karinius pratimus. Jauni vyrai vaikščiojo rikiuotėj, pratinosi šautuvo veiksmų, apylinkėj mokėsi manevrinės rikiuotės.

Dienomis, kada skambėdavo aikštelėj prie kaimo komandos ir juoduodavo besisukinėjančios gretos, iš visų pusių slinkdavo vietos gyventojai. Pasirėmę ant tvorų, prie medžių, jaunuoliai žibančiomis pavydoakimis, baltom skraistėm besisvaidančios šypsenas mergaitės ir seni, pypkes traukią žemdirbiai, sekavo.

— Deši-nėn!.. Ant pe-ties!.. Žengte...

Viskas čia buvo sava kalba, savi artimi žmonės, blizgas šautuvų metalas maloniai kutendavo širdis.

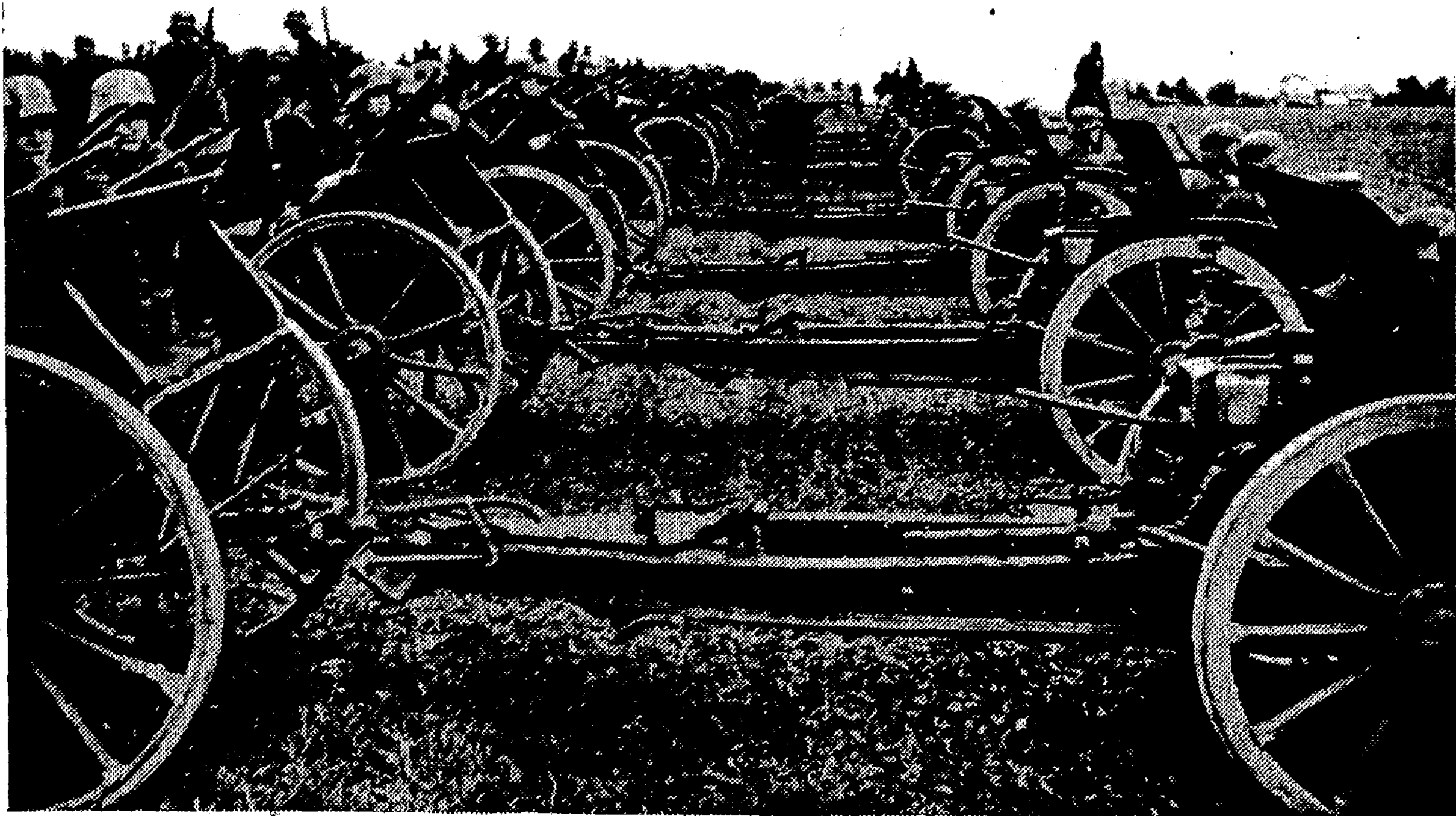
Vieną dieną Barsukynė padarė pirmąją karo auką.

Pratimų pertraukos metu kareiviai išsiskirstė aikštelėj. Jie šnekučiavosi su žiūrinčiais, juokavo su mergaitėmis. Visa didelė kaimo bendruomenė buvo kaip viena šeimyna.

Prie puskarininkio priėjo vienas ūkininkų.

— Sakyk, ar nešaudysi kurią dieną. Taip noriu išgirsti lietuviškų šautuvų šūvius. Girdėjau rusų, vokiečių, bet savųjų — ne...

Puskarininkis Jameikis nurodė kurią dieną ir jė turės pašaudyti. Reiks atlikti atitinkamus pratimus, pasimokyti taikyti. Visas blogumas, kad šovinių mažai, reik taupyti.

Mūsų lauko artilerija pasirengusi žygiui

Gaižučio foto

Kalba taip ir pasibaigė. Vėl prasidėjo aikštelėj pratimai, paskui ilgesnis pasivaikščiojimas ir suskambėjo sutartinė daina.

Buvo popietis. Lyg susitarę išdygo prieš Jameikio langą viens, du, trys ūkininkai. Ką jie ten tokio paslaptingo atsinešė su savimi?

Ant stalo prieš puskarininkį pradėjo augti krūva įvairių šovinių, atsigulė stambi granata, du revolveriai. Iš slaptųjų kišenių ūkininkai traukė ir traukė karinių gėrybių.

— Paimkite. Tai jums reikalinga, — kalbėjo jie. — Pas mus nuo karo užsiliko, naudokite, kaip patinka.

Ūkininkai tarp savęs susitarė ir nešė aukoti saviesiems ginklus ir šovinius. Juk tada ir jų mūsų kariuomenei trūkdavo.

Umedė atėjo pats paskutinis.

— Prašom ir iš manęs... — jis traukė iš užančio kulkosvaidžio kaspiną, šovinių prikimštą. Buvau bažnytkaimyje. Vienas vokiečių kareivis siūlinėjo. Žinau, kad čia jums tokie dalykėliai brangūs! Nupirkau. Prašau priimkit. Mes jums negalim atsidėkoti.

Paprasti ir rupūs buvo jo žodžiai. Bet iš tų mažakalbių vyrų skverbėsi vidujinė šilima ir meilė.

Nuo to laiko ūkininkai pradėjo dažnai keisti iš įvairių prekiautojų, atskirų vokiečių kareivių už maistą šovinius. Savos rūšies ginklų medžioklė ne reta aniems nepriklausomybės laikams.

Stovįs kariuomenės būrys dažnai gaudavo šovinių, gerų kariškų šautuvų, kitokio turto. Tokios buvo anų dienų karo aukos.

6.

Stambus sniegas krito, kai į kaimą įvažiavo pasiuntinys. Įdavė mažą uždarytą vokelį, gavo parašą, apsisuko ir vėl išnyko.

Buvo gautas įsakymas kuo greičiausiai vykti į geležinkelio stotį.

Apie kovas su priešais Lietuvos šiaurėj ir rytuose seniai sklido kalbos. Išmokytas būrys dabar kaip tik ten ir buvo siunčiamas.

Vyrų troškimai išsipildė. Liūdnai jie dairydavosi po pratimų aikštę, užsisvajoję žiūrėdavo pro mišką tolyn. Jautė moką ginklą valdyti. Reikėjo tik jį ant priešų galvos išmėginti ir greičiau iš savojo krašto išvyti.

Kad numylėtasis būrys išsikrausto, akimirka kaimo paplito garsas.

— Ponas vade, — kalbėjo seniūnas su kaimo vyrais apstojęs. — Argi jau mus paliksite?

Šiandien kaip tik buvo sukakę trys mėnesiai, kai būrys buvo apsigyvenęs Barsukynėj. Trijų mėnesių laikas praskrido vėju, o šiandien atėjo nelauktas išsiskyrimas.

Visas kaimas iki vieno išsipylė. Slinko rogės prie namų. Kiekvienas ūkininkas mielai vežė savo įnamius. Kareiviai lipo, atsisveikindami su taip nuoširdžiais susigyvenusiais kaimiečiais.

Merginos pasklido po vežimus. Ir jos buvo slapta susitarusios. Trijų mėnesių sukaktuvėms štai ką parėngė dovanoti... Kiekvienas karys gavo pirštines spalvotais raštais išdabintas. Gražūs marginiai traukia ir žavi akį, bet nepalyginamai džiugiau, kai gauni tuos marginius su meile ir nuolankumu.

Mosavo skarelėmis, šeimininkės skubino kišti sūrius ir kitus kelionės užkandžius. Rogės jau judėjo.

Gale kaimo, vidurkelėj, sustabdė juos dar keistas gyventojas. Tai buvo užsidaręs miško sargas, pasenęs ir sumenkęs.

(B. d.)

J. Dovydaitis

Kaip lietuviškieji lašiniai padėjo mums ginkluotis

1919 m. sausio mėn. pradžioj, susitarę 14 kaimo berniukų, išvykom į Seinus (dabar lenkų okupuotus) savanoriais. Nors kraštas buvo vokiečių nualintas, bet maisto reikalai kaime buvo daug geresni kaip mieste (paskutiniaus okupacijos metais vokiečių persekiojami ūkininkai išgudrėjo ir išmoko maisto produktus, net ir gyvulius, gerai nuo okupantų paslėpti), todėl dauguma mūsų atsinešėm savaitei ir ilgesniam laikui maisto. Mano mamytė įdėjo į maišą didelį kaimišką kepalą duonos, lašinių, sviesto ir kitokių valgių.

Kiti savanoriai irgi buvo mamųčių aprūpinti, kad „nebadautų tolimoj šaly“ (iki Seinų buvo tik apie 12 km). Pirmieji savanoriai Seinuose gaudavo daug maisto produktų, kaipo auką, iš tų ūkininkų, kurie neturėdavo ko išleisti savanoriais. Buvo tokių dzūkų ūkininkų, kurie atveždavo savanoriui savo samdinį — berną ir priedo — jam maisto. O mes, ūkininkų vaikai, buvome aprūpinti savo mamųčių intendantūros. Iš pradžių pykome su mamomis, dėlko jos vargina mus per didelėmis lašinių naštomis, bet vėliau, pasirodžius jų veikiančiai galiai į „nenugalimus“ vokiečių karius, labai džiaugėmės ir didžiavomės savo mamųčių rūpestingumu. Lašiniai ir sviestas buvo pradžia tolimesnių mūsų žygių.

Buvo taip: sužinojau iš vienos mergiūkštės, kurios namuose gyveno vokiečiai, kad jie už lašinius, sviestą ir kiaušinius mainais duoda šovinių, revolių ir kitokių ginklų, o gautus produktus siunčia į Vokietiją savo badaujančioms šeimoms. Ginklai mums buvo tada labai brangūs, ypač todėl, kad kiekvieną dieną atvykdavo daug naujų savanorių, o ginklai proporcingai nedidėjo. Tekdavo kas antram, trečiam savanoriui vienas šautuvas, ir tai iš pradžių dar buvo „berdankės“. Su šoviniais būdavo dar blogiau. Pirmą kartą stovėjau sargyboj ginkluotas „berdanke“ ir ke turiais šoviniais.

Nors anuo laiku jaučiausi labai apsiginklavęs ir tikėjausi galėsiąs sulaikyti net patį velnią, bet vis dėlto norėjau turėti savo šautuvą, šovinių, revolverį, o gal ir granatų. Be to, tie šoviniai galėjo tekti ir lenkams, kurių agentai irgi sukinėjosi po Seinus. Tais sumetimais paprasčiau mane rekomenduoti — supažindinti su labiausiai riebalus mėgstančiu vokiečiu. Susipažinau. Tą patį vakarą už lašinius gavau du parabalius ir jiems 50 šovinių. Kitą dieną gavau šautuvui 300 šovinių ir 3 rankines granatas. Nuo to laiko pasidariau tarpininku tarp savanorių, vietos lietuvių gyventojų, ir vokiečių kareivių. Nors šautuvą tik vieną pavyko išmainyti, bet revolverių, o ypač šovinių, mainaiėjo neblogai.

Šie mainai gal būtų išsiplėtę, jei nebūtų suuodęs apie tai vokiečių komendantas. O tai atsitiko svarbiu momentu, kai jau buvau sukalbėjęs už kulkosvaidį duoti 10 kg lašinių, 3 kg sviesto ir 30 kiaušinių. Ši paskutinį susitarimą taip ir neteko įvykdyti. Be to, vokiečių vadovybė pareikalavo išrikiuoti savanorius, kad jų kareiviai galėtų pažinti ginklų supirkėją ir atiduotų jiems nubausti. Žinoma, šioje rikiuotėje manęs nebuvo, o mūsų skaičiaus vokiečiai nežinojo, nes kiekvieną dieną atvykdavo naujų.

Po šio įvykio išvykau į kaimus organizuoti milicijos — partizanų. Kaimuose tuo laiku atsirado visokių plėšikų, daugiausia iš tų pačių vokiečių „dezertyrų“ ir kitokių atmatų, be to, ir lenkai pradėjo savo

Organizuokim meno mėgėjų būrelius pulkuose

Pažvelgus į kariuomenės gyvenimo kroniką, galima pastebėti, kad meno srityje dalyse labai mažai rūpinamasi, o jei ir stengiamasi supažindinti su pagrindinėmis meno sąvokomis, tai labai mažu mastu. Tiesa, kariams vaidyba, literatūra iš dalies yra nesvėtima, bet vis dėlto šios dvi meno šakos kariuomenėje turėtų stovėti aukščiau. Dabar tik vienur kitur kariai surengia vakarus, suvaidina vieną kitą veikaliuką, perskaito vieną kitą kūrinėlį ir daugiau nieko. Vėl viskas apmiršta, išsiskirsto po dalinius artistai mėgėjai ir tik žiūrėk po metų, pusantų, gerai dar jei pabunda, vėl patiekia susirinkusiems žaliukams šio ar toki veikaliuką. Taip neturėtų būti. Reikia padaryti taip, kad kiekviena žymesnė šventė nepraeitų taip sau. Tūkstančiai karių dėkotų, kad jiems kiek galint dažniau būtų šis tas iš kariško gyvenimo suvaidinta. Aš čia neaiškinsiu kokią naudą atneša scena, nes daugelis ją gerai žino, bet tik tiek noriu pasakyti, kad toliau taip neturėtų būti.

Taigi kiekvienoje dalyje reikėtų organizuoti meno mėgėjų būrelius. Į tokius būrelius reikėtų surinkti tinkamas skaičius gabių scenos mėgėjų, kurie kiekviena proga per žymesnes šventes turėtų šį tą pulkui suvaidinti. O tokių asmenų pulkuose visada atsiras. Dabar jau nebe tie laikai, kai 4 ar daugiau klasių kareivis pulke būdavo retenybė. Tokie kareiviai, prireikus, pavyzdžiui, rengiant kurį veiklą, turėtų būti atleidžiami nuo pratimų ir šiaip jiems turėtų būti duodama kai kurių lengvatų, kad jie toje srityje galėtų tinkamai pasiruošti.

Meno mėgėjų būrelin turėtų būti sutrauktos ir visos literatūrinės jėgos, visi tie, kurie bent pareikštų norą tam būrely dalyvauti ir sugebėtų bent šį tą geresnio parašyti. Geresnieji kūrinėliai turėtų būti skaitomi per rengiamus vakarus. Antra vertus, toks būrelis turėtų patikrinti silpniau rašančių raštus ir savo iniciatyva nusiųsti „Kario“ redakcijai. Tuomet ir „Kario“ redakcijai darbas sumažėtų, nes nereikėtų skaityti daugybės beverčių raštų.

Apskritai toks būrelis, vadovaujamas pulko švietimo vadovo, turėtų būti taja liepsnele, kuri šildytų karių meninio palinkimo jausmus. Pagaliau toks būrelis visada sėkmingai pasirodytų radiofone per kariuomenės pusvalandžius, o tai dabar, kaip žinome, labai gražiai praktikuojama ir turi didelės naudos, taip pat visų mėgiama ir palankiai sutinkama bei atsiliepiama. Žodžiu, susiorganizavęs toks meno mėgėjų būrelis rastų darbo tiek ir tiek. Jo aktyviais veikėjais turėtų būti ne tik tikrosios tarnybos kariai, bet ir visi tie liktiniai, kuriems rūpi pulko kareivių švietimo darbas.

Al. Ginvyris

veikimą stiprinti. 1919 m. apie balandžio mėn. atvyko iš Gardino į Veisėjų valsčių vokiečių kareivių kuopa. Ši kuopa buvo labai nedrausminga, ją tikėtų geriau pavadinti vokiečių gauja. Su savim atsivežė apie 20 žemos doros moterų, priskirtų prie virtuvės. Sakyti vokiečiai pradėjo „medžioklę“ vietos gyventojų tarpe, norėdami pasiplėšikauti, bet jiems tai nelabai tesisekė, nes kai kurie kaimai jau buvo susiorganizavę į vietos milicijos — partizanų būrius. Su minima kuopa mainaiėjo daug sėkmingiau, negu Seinuose.

Seinų partizanas

A. a. mokytoją Jurgį Gėgžną į kapines palydint

Gruodžio 26 d. 3,5 val. negailestingoji mirtis pakirto a. a. Krekenavos pradžios mokyklos vedėją, ats. j. leit. Jurgį Gėgžną. Trūko gyvybės siūlas pačiame produktingiausiam žmogaus amžiaus laikotarpyje. Velionis ėjo 42 metus.

Šeima neteko pavyzdingo mylimo tėvo.

Mokykla neteko savo vyresniojo draugo, tauriausio bendradarbio, rūpestingo mokytojo — auklėtojo. Velionis vadovavo keturių komplektų pradžios mokyklai. Mokyklos vaikučiams jis buvo daugiau kaip tėvas. Kas šiandien pašauks juos Jonelių, Petriukų, Maryčių vardais, kas paglostys ašarotus skruostus, kas bėdoje paguos. Nepavaduos jo likę sienose žodžiai: „Reik prie durų atsiminti, gerai kojas nusitrinti“, „Jei spiaudyklė čia padėta, kitur spiaudyti ne vieta“ ir t. t.

Visuomenė neteko atsidėjusio jos gerovei asmens. Nepilni šeši metai kai gyveno Krekenavoje, o kiek gražių darbų, prisiminimų paliko. Per jo galvosenos prizmą perėję neaiškiausi, problematiškiausi sumanymai išsidėstydamas aiškiausiomis formomis. Savanoris kūrėjas, Vyčio Kryžiaus kavalierius, atsargos leitenantas, šaulių kuopos vadas, ugniagesių organizatorius ir dosnus jų rėmėjas, tautiškų ir kultūrinių organizacijų aktyvus veikėjas, gilus, tikras pedagogas, ugingas kalbėtojas, visos Krekenavos apylinkės kasdienio ir iškilmingo gyvenimo pulsas.

Nepraėjo nė vienas susirinkimas, nė viena šventė, sukaktuvės, paminėjimas be a. a. J. Gėgžnos. Jis savo tyra siela, gyva nuotaika sėjo meilės, optimizmo, geros valios sėklą.

Tauta, valstybė neteko uolaus jų žadintojo, jų šventų teisių gynėjo, doriausio piliečio, sąžiningai ėjusio savo pareigas.

Nuo pat mažens a. a. Jurgis stipriai lietuviškai kvėpavo. Dar vaiku būdamas, mokykloje atsisakė kalbėti rusiškai maldą. Už tai buvo išvartytas iš mokyklos. Tėvui su dovanomis nuėjus, pavyko išprašyti mokytojo malonę priimti vaiką atgal. Baigęs pradžios mokyklą, mokėsi Panevėžy, Vilniuje ir Kaune „Saulės“ kursuose. Užėjus vokiečiams kursai išsisklaidė. Jis mokė vaikus slapta Okainiuose, Ramygaloje. Vokiečiai susekė ir varu atgabeno į jų suorganizuotus mokytojų kursus. Tų kursų tikslas buvo ne tiek pedagoginių žinių suteikti ir vokiečių kalbą išmokyti, bet įkvėpti vokišką dvasią, kad paskui patys savo krašto sūnūs skiepytų mokykloje vaikams vokiškas mintis. A. a. J. Gėgžna tuojau tą tendenciją suprato ir užprotestavo. Dėl to buvo kalinamas iš pradžių Kaune, paskui Vokietijoje koncentracijos stovyklose. Štai ką jis vienoje savo pilnoje jumoro autobiografijos vietoje rašo: „O okupantai, kai tik patyrė, „nutarabanijo“ mane į „Lehrerbildung“ o“ kursų, įsteigtus Kaune ir liepė jų „mandrių“ pamokymų klausyti atidžiai. Buva nepratęs prie drausmės. Irgi turėdamas garbės

savo lietuviško kilimo nepamiršti, susipykau pagaliau. Atsidūriau tuojau tenai, kur dabar smarkiai baudžia aukščiausias karo teismas. Mane palaikę tenai kelias dienas ir be duonelės ir be druskos, uždengę saulės šviesą brezentu, vokiečiai sumanė į kursus grąžinti. Bet juose kilo sumišimas. „Šuiliokai“, mat „nepakajingi“, panoro sekti mano pėdomis. O kai už vis kalčiausiu mane pripažino, tai vėl už grotų pasodino. Betgi kurpaliais šuiliokus tašyti ir ant jų vokiškuosius „štibelius“ daryti jie susilaikė. Mane išlaikė faterland'e „porą metų su viršum ir Lietuvių Tarybai smarkiai reikalaujant grąžino į tėviškę...“

Iš nelaisvės grįžo suvargęs, sunykęs, bet tuojau griebėsi organizuoti tėviškes apylinkėje savanorių būrius. Sutelkęs apie 20 vyrų atvyko į Kėdainius ir įstojo į Lietuvos kariuomenę Kovėsi įvairiose bolševikų fronto vietose. Kartu organizuodavo mitingus, skelbdavo nepriklausomybės mintį, skiepydavo tėvynės meilę.

Paskui įstojo į Karo Mokyklą ir baigė jos III laidą. Tarnavo 4 pėst. pulke. Kartą nakties metu prištartino prie priešo stovyklos ir puolė keliskart stipresnį priešą. Vienintelis kulkosvaidis tuojau nustojo veikti, o tuo tarpu iš priešo pusės net keli traškėjo. Bet narsumas nugalėjo, daug priešų žuvo, daug buvo paimta į nelaisvę, o taip pat šaudmenų ir net kulkosvaidis. Tuo žygiu a. a. Jurgis pelnė sau ir daugeliui kareivių Vyčio kryžių. Dalyvavo kovose ties Kernave, Širvintais, Giedraičiais, o taip pat ir bermontininkų fronte.

Sustojus pulkui Kaune, lankė suaugusiųjų gimnaziją ir baigė 6 klases. Paskui išlaikė egzaminus pradžios mokyklos mokytojo teisėms gauti. Neviliojo jo lengvesnis, linksmesnis miesto gyvenimas. Iš kaimo kilęs ir gerai žinodamas, kiek ten yra skurdo, tamsos, ypač jo gimtiniame kampely, jis pasiryžo grįžti į kaimą. Jis buvo paskirtas Šėtos pradžios mokyklos mokytoju. 1924 - 29 m. su didžiausiu atsidėjimu dirbo mokyklai ir visuomenei. Suorganizavo šaulių būrio orkestrą ir miestelio ugniagesių komandą, griežtai, bet teisingai ir kultūringai kovojo dėl lietuviško žodžio bažnyčioje ir tą kovą laimėjo.

Tais savo kilniais darbais įsigijo ir priešų, kurie yra mėginę jam kenkti, bet jis išėjo laimėtoju, nes jo pusėje buvo tiesa.

Jaukus velionies reagavimas į visokias gyvenimo negeroves, atėmė jam daug sveikatos. 1929 m. pavasari buvo metęs mokytojauti. Griebėsi tvarkyti savo sklypą, kurį buvo gavęs kaip savanoris. Bet rudenį kaip švietimo ministerijos stipendininkas išvyko į Čekoslovakiją keramikos studijuoti.

Gyvybiniai šeimos reikalai po 2 mėn. privertė jį grįžti atgal ir visai atsisakyti nuo šio darbo.

1929 m. gale matome a. a. J. Gėgžną Viekšnių nuovados policijos viršininko pareigose. Bet tuojau vėl grįžo prie mėgiamojo mokytojo darbo. Buvo paskirtas Krekenavos 3-jų komplektų pradžios mokyklos vedėju. Tuojau išrūpino ir 4-ąjį komplektą. Mo-

kykla dirbo nepakenčiamose aplinkybėse — kiekvienas komplektas kitame miestelio pakrašty, bloguose butuose. Tada susirūpino naujų rūmų statyba. 1932-3 m. ir net iki paskutinių gyvenimo dienų ant savo pečių nešė sunkų ir atsakomąją mokyklos statybos darbą, eidamas statymo komisijos pirmininko pareigas, teko turėti daugybę reikalų su įstaigomis, rangovais, darbininkais ir t. t. Ir tai a. a. Jurgiui buvo jau perdaug.

Paskutiniaisiais metais dažnai ėmė negaluoti, bet jis kantriai dirbo savo darbą. Nežavėjo jo karjera, neviliojo jo lengvos duonos kėsnis.

Paskutinį kartą susirgęs gydėsi namie su viltimi gavus gruodžio mėn. algą pasiekti ligoninę. Bet nebesulaukė jos. Paliko žmoną su 6 vaikučiais, kuklų inventorių ir 5 litus.

Prie naujai supilto kapo sustokime, susikaupkime ir pagerbkime kuklų tėvynės darbininką.

M. Žukas

Moksleiviai ir „Karys“

Gimnazijose, ypač aukštesniųjų klasių mokinių, „Karys“ yra laukiamas — malonus svečias. Tai matyti paskaičius korespondencijas ir pasikalbėjus su pačiais moksleiviais. Visi laukia naujo „Kario“ numerio. Kiekvienas stengiasi pirmutinis jį peržiūrėti. Tačiau, ne kiekvienam tenka sulaukti šio malonaus svečio. Vienas korespondentas rašo: „Karys gimnazijoje yra labai laukiama svečias. Tik gaila, kad jis šiemet gimnazijoje nepasirodo“. Ir kas gi pagaliau čia kaltas — „Karys“ ar patys moksleiviai? Jei norima, kad „Karys“ visad lankytų, reikia pirmiausia jį pasikviesti, o nelaukti, kad jis pats neprašomas ateitų. Nusiskusti, kad to padaryti neleidžiančios tuščios kišenės, taip pat, rodos, nebūtų pagrindo. Argi neišmetamas vienas kitas litas kinui, vakarėliui ar kitai kuriai pramogai? Ar negalima nuo tų pramoginių išlaidų per metus nutraukti vieną vienintelį litą „Kariui“ prenumeruoti? Norint nesunku tai padaryti. Reikia tik sudaryti šešių „Kario“ mėgėjų grupę, susidėti po 1 litą ir „Kari“ užsiprenumeruoti. „Karys“ išeina kartą savaitėje, todėl kiekvienam tektų 28 valandos vienam „Kario“ numeriui skaityti. Kad nebūtų skriaudos, geriausia nustatyti skaitymo eilę. Tai galima padaryti šitaip. Grupėje yra 6 žmonės. Reikia paėmus 6 lapelius popieriaus parašyti skaičius nuo 1 iki 6. Užpildytus lapelius susukti, sumaišyti ir kiekvienam imti po vieną. Ir turime jau skaitymo eilę: tas, kurio lapelyje įrašyta „1“ — skaito „Kari“ pirmasis, toliau 2, 3 ir t. t. Kitą „Kario“ numerį pirmas skaito ištraukęs lapelį su skaitmeniu „2“, antrą — su skaičiumi 3 ir t. t., kol vėl prieis pirmoji eilė. Nustačius tokią skaitymo eilę, kiekvienas liks patenkintas.

Paskutiniu metu laiku gimnazijose greta literatūros, istorikų ir kitų būrelių, steigiami kariškieji būreliai. Tokių būrelių nariams, reikėtų, kaip tik pirmiesiems sudaryti „Kario“ skaitytojų šešiukes. Taip pat kiekvienas kariškasis būrelis, sudėjęs mažą nario mokesnį, turėtų „Kari“ pasikviesti.

Baigdamas tikiuosi, kad daugumas moksleivių, „Kario“ mėgėjų, mano duotais nurodymais pasinaudos ir ateityje neliks nė vienos gimnazijos bei mokyklos, kurių nelankytų „Karys“.

Ad. Čiuvaris

KAIP SKAUTAI RINKO AUKAS GINKLŲ FONDUI

Pereitame „Kario“ numerį buvo trumpai paminėta, kad Kauno šančių tunto skautai, sudarę talką, surinko savo tarpe aukų ginklų fondui ir ją įdavė vyriausiajam skautininkui, kad šis įteiktų ginklų fondui.

Įdomu pažvelgti, kaip jie minėtą talką įvykdė ir kokių būdu sudėjo savo centus.

Tunto štabe kilo sumanymas prisidėti prie ginklų fondo ir į šį darbą įtraukti visus tunto skautus. Kadangi vien aukos nesudarytų skautams didesnio išpūdzio, be to, gal ne visi galėtų prisidėti, nes dauguma tunto skautų yra bednuomenės vaikai, tai nutarta organizuoti talkos dieną. Tą dieną kiekvienas skautas kokių nors būdu turėjo uždirbti ir tos dienos uždarbį aukoti ginklų fondui.

Talkos diena buvo nuskirta gruodžio 16 d. nuo 8 iki 20 val. Skautai energingai stojo į darbą, kas kokį pasirinko: vieni piaustė malkas namie arba svetur, kiti pardavinėjo laikraščius, platino laikraščių prenumeratas, nešė krūvius, įrašinėjo knygas, dirbo rankų darbelius ir juos pardavinėjo ir t. t. Be to, kai kurie tą dieną atsisakė nuo gardumynų ir taupė centus ginklų fondui. Tuo būdu visos dienos uždarbį arba sutapas sunešė į krūvą paaukodami ginklų fondui. Talka praėjo labai gražiai ir pakelta nuotaika. Vienetuose tarp skilčių net buvo varžytynės, kuri daugiau ir įdomiau surinks.

Pinigus surinkus, tunto vadovybėje kilo sumanymas juos siųsti ne tiesiog ginklų fondui, bet perduoti vyriausiajam skautininkui. Gal ir kiti tūntai surengs panašias talkas, tuo būdu visus pinigus sudėjus į krūvą, juos galėtų paaukoti ginklų fondui visos Skautų Sąjungos vardu. Jei taip nepavyktų, tai nutarta prašyti vyr. skautininką šią auką perduoti ginklų fondui šančių tunto vardu.

Aplamai, nors uždirbta ir tuo būdu paaukota gal ir nedaug (100 lt.), bet tokia talka turi didelės moralės reikšmės mūsų jaunųjų tarpe. Jie labiau gali išigilinti kas yra ginklų fondas ir darbas savo krašto saugumui stiprinti.

BŪSIMIEJI KARIAI MOKOSI STATUTŲ

Tauragės apylinkės keli naujokai, prieš eidami į kariuomenę, išigijo beveik visus kariuomenės statutus ir šiais ilgais žiemos vakarais mokosi karo žinių, o visokius neaiškumus išaiškina tarnavę kariuomenėje atsarginiai.

Būsimieji kariai džiaugiasi lengviau galėsiančiais išeiti karo mokslo.

Mk. Valaitis

PAGERBĖM GENEROLĄ ŽUKAUSKĄ

Sausio 11 d. Kauno I vid. mokyklos IV klasė pagerbė generolą Žukauską paminėdama jo 75 metų sukaktį. Karinio rengimo ir kūno kultūros mokytojas p. Litvinas klasėje papasakojo generolo Žukausko biografiją ir jo nuopelnus Lietuvai, kovojant dėl nepriklausomybės. Už brangų generolą sušukome iš visos širdies triskart valio.

REMSIM „KARI“

Pareinančių į Kauno I vid. mok. „Kariu“ nepasidaliname. „Karys“ į mokyklą pareina nemokamai, tai mokiniai, įvertindami kiek išlaidų turi „Kario“ leidėjai siuntinėdami mokyklai „Kari“, nutarė kiek kas pajėgia sudėti pinigų ir už juos atlyginti „Kario“ administracijai, o jei pinigų bus surinkta daugiau, tai dar didesnę skaičių „Kario“ egzempliorių išsirašyti.

L. K.

BUVO ĮDOMI PASKAITA

Ukmergės valdžios gimnazijoje, karinio parengimo instruktoriaus iniciatyva, berniukams, einantiems karinį parengimą, buvo skaitoma sausio 9 d. gana įdomi paskaita apie galinčiausią ateities karo ginklą — nuodingąsias dujas. Paskaitą skaitė vienas 1 p. pulko kareivis, baigęs Vienoje aukštuosius mokslus ir esąs šios srities specialistas. Nors paskaita buvo visai trumpa, bet labai įdomi. Mokiniai buvo trumpai supažindinti su pagrindinėmis nuodingomis dujomis ir jų kenksmingu veikimu.

A. V.

ROKIŠKĖNAI GILINA KARINES ŽINIAS

Nors aukštesniosiose klasėse yra dėstomas karinis rengimas, bet kpt. Aksomaičio iniciatyva įsteigtas karinio rengimo būrelis. Jau per pirmąjį susirinkimą nariais įsirašė 27 mokiniai.

A. K-is

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

KLAIDOS ATITAISYMAS

1936 m. „Kario“ Nr. 1 korespondencijoje „Klaipėdos miesto visuomenė neužmiršta kareivių“ yra išibrovusi stambi klaida. Joje pažymėta, kad kareivių Kalėdų dovanoms aukos pinigais ir daiktais yra surinktos p. Vanagaitienės rūpesčiu. Iš tikrųjų buvo kitaip. Minėtos aukos surinktos Klaipėdos igulos Karininkų Šeimų Moterų Draugijos, o ypač jos vicepirmininkės p. Liormanienės rūpesčiu.

6 pėst. p. švietimo vadovas.

MŪSŲ BIBLIOTEKA

1936 m. Karo Mokyklos kariūnų bibliotekai mokymo dalis išrašė 28 laikraščius bei žurnalus, kurių tarpe yra visi dienraščiai ir žymesnieji savaitraščiai. Be to, kiekvienai kuopai išrašyta po 4 egz. „Kario“ ir po 1 egz. „Lietuvos Aido“. Tuo būdu kariūnai, neturėdami laiko lankyti skaityklą, gali laikraštį ir kuopoje peržvelgti.

1935 m. kariūnų bibliotekoje perskaityta apie 2000 tomų. Perskaityta daugiausia dailiosios literatūros veikalų (65%), toliau pritaikomų mokslų (25%) ir kitokių 10%.

MES PARODYSIME, KĄ GALIM!

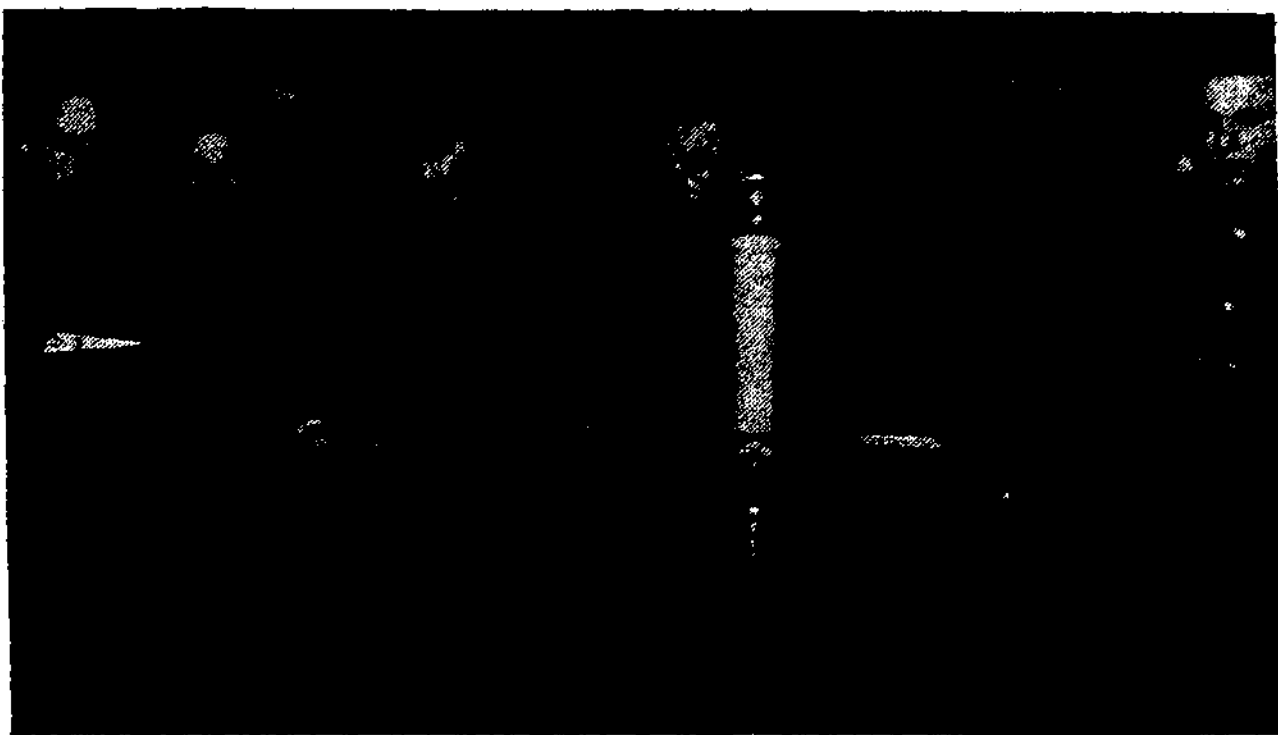
Karo Mokykloje yra išivyravusi tradicija, kad Vasario 16-tą surengiamas sporto vakaras, kurio programoje dalyvauja geriausi visos mokyklos įrankių gimnastai. Šiam tradiciniam vakarui jau pradėta rengtis. Sporto vadovas kpt. Jaruševičius sudarė vakare dalyvaujančių kariūnų grupę, kuri kas rytą jo priežiūroje treniruoja.

Reikia pasakyti, kad sporto vakaras visada praeina labai dideliu pasisekimu.

Kar. gr. Š-kas

DALYVAVOME KARIUOMENĖS PUSVALANDYJE

Sausio 12 d. kariuomenės pusvalandyje dalyvavo 2 p. DLK Algirdo pulkas. Pusvalandis buvo pradėtas pulko maršu. Suvaidintas ltn. Gaigalo radio vaizdelis „Pošventinė nuotauka kareivinėse“. Pusvalandis baigtas maršu: „Mes Algirdo vaikai“. Dūdų orkestrui dirig. kapelmeisteris Gužas, o chorui Kairys.

2 p. p. kariai, kariuomenės pusvalandžio dalyviai, radiofone
A. Pajaujo foto

ŠAUTUVAS — KAREIVIO GARBĖ IR PASIDIDŽIAVIMAS

Kareiviai myli ir gerbia savo šautuvą. Šautuvas yra neatskiriama kareivio draugas visą jo karo tarnybos laiką. Šautuvas — kareivio garbė ir pasididžiavimas.

Graudūs, paprastai, būna atsisveikinimo momentai. Žiūrėk, vienas, paskutinį kartą išvalęs savo mylimąjį šautuvą, ilgai, ilgai į jį žiūri, tartum, norėdamas jo vaizdą amžinai į galvą įsidėti; kitas meilūs žodžius kalba šautuvui, kaip gyvam daiktui, trečias bučiuoja, glamonėja, glosto, jausmingesniai net ašara ištyška...

Štai dar vienas atsisveikinimo būdas, rodąs atsarginio meilę šautuvui. Betikrinant senus angliškus Ross-Enfeldo šautuvus, sukrautus ginklų sandėlyje, viename rastas raštelis šitokio turinio: „1931 metai, gegužės m. 31 d. Tarnavau kariuomenėje. Turėjau šautuvą laimingą 13 mėnesių. 2 valandas stovėjau. Laimingas šautuvas. Myliu ir mylėsiu šautuvą iki mirties. Sudievu Enfeldas mano mieliausias. Eil. T a m a š a u s k a s, 2 pėst. pulkas, 2 kulk. kuopa“.

V.

IŠVYKŲ ŠVIETIMO VADOVAS

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko švietimo vadovas kpt. Strimavičius, perkeltas į kariuomenės štabą, iš pulko išvyko. Jis buvo taip pat pulko kareivių bibliotekos vedėjas ir liktinių pusk. ramovės v-bos pirmininkas.

Kpt. Strimavičius pulke ištarnavo nuo 1919 metų. Paskiausiai buvo mokomosios kuopos vadas.

Nauju švietimo vadovu paskirtas plk. ltn. Šimonėlis, kareivių bibliotekos vedėju ir švietimo vadovo padėjėju — ltn. Gromnickas ir liktinių pusk. ramovės v-bos pirmininku paskirtas kpt. Borchertas.

Algirdininkas

SEKMADIENIŲ PASKAITOS

Sekmadieniais po pamaldų 3 p. p. II bat. kariams kuopose skaitomos kultūrinio ir tautinio turinio paskaitos. Šiomis paskaitomis kariai labai patenkinti, nes gali išgirsti daug naujų dalykų.

AKTYVUS KARIŲ KAPELIONAS

Seredžiaus klebonas kun. dr. Šuovys eina kartu ir Seredžiaus igulos karių kapeliono pareigas. Minėtas kapelionas, ateidamas vieną kartą per savaitę dėstyti religijos pamokų, nepasitenkina pamokyti karius vien tik religinių dalykų, bet atliekamam laiku pamoko dar ir gražių giesmių giedoti.

KARIŲ DOVANOS NAMIŠKIAMS

Seredžiaus igulos kariai patys išsirašo „Kari“ ir taip pat, norėdami gero namiškiams, išrašo ir jiems „Kari“, kaip dovaną.

GAUSIAI REMIA GINKLŲ FONDA

3 pėst. Vytauto Didžiojo pulko mokomos kuopos jauni kareiviai sausio 4 d., būrininko vyr. puskar. Aiduko paskatinti, visi kas kiek gali sudėjo aukų 36 lt. 15 ct.

Be to, nemažą auką skiria ir liktiniai puskarininkiai ir karininkai.

PAVYZDINGAS LIKTINIŲ PUSKARININKIŲ ELGESYS

3 pėst. Vytauto Didžiojo pulko mokomosios kuopos liktiniai puskarininkiai savo kambaryje įsitaaisė radio garsiaikalbį. Sekmadieniais kariuomenės pusvalandžių pasiklausyti leidžia ir jauniems kareiviams.

Jauni kareiviai mano savo lešomis įsitaaisyti radio garsiaikalbį kareivinėse, ir tuo linksmiau praleisti atliekamą laiką.

A. Žk.

JAU TURIME SAVO RAMOVĘ

3 p. p. II bat. liktiniai puskarininkiai įsisteigė savo ramovę. Ramovei išrašyti šie laikraščiai: „Mūsų Žinynas“, „Kardas“, „Diena“, „Lietuvos Keleivis“ ir „Sporto Naujienos“.

V. s. p. Grigoras

GRAŽUS IR SEKTINAS PAVYZDYS

3 pėst. Vytauto Didžiojo pulko 3 kulk. kuopos vadas ltn. Totilas skaitė kuopai paskaitą: „Spaudos reikšmė“. Ypatingai pabrėžė spaudos galią ir reikalingumą ją palaikyti. Pažadėjo išrašyti kokius tik nori lietuviškus žurnalus ir laikraščius išsimokėtinai. Išrašė 70% visų akivaizdoj esančių kareivių laikraščius savo tėvams ar giminėms. Daugiausia išrašė šių laikraščių: „Mūsų Vilniaus“, „Ūkininko Patarėjo“, „Kario“ ir kt. Kuopai išrašė jumoristinį laikraštį „Kuntaplis“.

Matome, kad pas kareivius spaudos palaikymo srityje gerų norų yra, tik reikia duoti jiems sąlygų.

VYTAUTININKAI AUKOJA GINKLŲ FONDUI

Išmokant kareiviams algas už 1935 m. gruodį, buvo sudaryti aukų sąrašai kuopose ginklų fondui. III b-no visose kuopose buvo surinkta, maždaug, po 70 litų. Tai gan didelės sumos. Be to, kareiviai pasižadėjo kas mėnesį aukoti po tiek pat, kiek ši mėnesį aukojo.

A. M.

BUVOME JŪROJE

Sausio 8 d. vietinio pulko kariams teko laimėti dalyvauti mūsų karo laivo „Prezidentas Smetona“ eiliniuose jūros pratinuose.

Ta pačia proga, laivo vadui leidus, buvo parodytos kai kurios laivo dalys — kuryklos ir mašinos. Čia laivo instruktoriai suteikė reikiamų paaiškinimų.

A. J.

IŠTEIGĖM STYGŲ ORKESTRĄ

7 p. p. I b-no 2 kuopos kareiviai paskiausiai iš savo kuklios algos sudėjo po keletą centų ir nusipirko šiuos stygų instrumentus: 1) vieną gitarą, 2) du smuikus, 3) dvi mandalinas ir 4) vieną boselį. Atliekamu laiku mokosi griežti, o pašaliniai džiaugiasi klausydamiesi. Kad būtų didesnis susiklausymas ir tvarka, orkestrą veda ir jį prižiūri vyr. pusk. Aleksas Meilius. Be to, reikia pažymėti, kad per šokių muziką kareiviai mokomi gražių ir moderniškų šokių. Šokius veda kareiviai, kurie gražiai šoka ar yra baigę šokių mokyklas.

Pusk. M. Grinius

LAIKRAŠČIAI KUOPOMS

Sausio 9 d. 7 pėst. ž. K. Butegidžio pulko liktiniai puskarininkai nutarė laikraščius bei žurnalus rinkti į kompleksus, įrašyti ir metų gale atiduoti kuopoms.

Jūratis

IŠRAŠĖM NAMIŠKIAMS „KARI“

8 p. K. K. Vaidoto pulko mokomosios kuopos mokiniai, supažindinti su „Kario“ išsirašymo sąlygomis, apie 50% išrašė namiškiams „Kari“. Mat, nori, kad ir jų namiškiai geriau pažintų karių gyvenimą ir jų kilnias pareigas.

V. p. Gulbinskas

ULONAI DAUG IŠRAŠĖ LAIKRAŠČIŲ

2 ulonų pulko mokomojo eskadrono mokiniai, gavę algas, savo namiškiams išrašė gana daug „Kario“ prenumeratų, kuri čia platina viršila K. Načajus. Be to, beveik visi mokiniai išigijo kan. Sabaliausko maldaknygių „Karys katalikas“. Tai gražus mokomiečių susipratimo įrodymas, kai menkos algos dalį sugeba paskirti karinei spaudai.

— Dar prieš šventės mokomiečiai, kar. K. Vainausko pamokyti, išmoko giedoti kelias kalėdines giesmes. Dabar jas gana gražiai šventėmis pagieda savo pulko bažnyčioje.

Darėnas

ULONAI AUKOJA GINKLŲ FONDUI

Sausio 5 d. mokomojo eskadrono mokiniai ir kariūnai kandidatai, kurie praeina pulke stažą, suvaidino komediją: „Nepasisekė debiutas“ ir paskaitė porą monologų. Vaidinimas pavyko labai gerai. Gautasis pelnas paskirtas ginklų fondui.

V. p. B. Č.

ARTILERININKAI GAUSIAI AUKOJA GINKLŲ FONDUI

2 artilerijos pulko II grupės liktiniai puskarininkiai aukojo ginklų fondui. Nors ir mažas liktinių puskarininkių skaičius, tačiau, viso paaukota grynais pinigais ir vidaus paskolos lakštais 145 litai.

SEKA BROLIŲ KLAIPĖDIEČIŲ GYVENIMĄ

2 artilerijos pulko II grupės liktiniai puskarininkiai išsirašė Klaipėdoj leidžiamus dienraščius, daugiausia „Lietuvos Keleivį“.

Taip pat numatyta, be kitų laikraščių bei žurnalų, išrašyti 1936 m. igulos liktinių puskarininkių ramovei „Lietuvos Keleivį“ ir „Vakarus“.

S-kus

UOLIAI MOKOSI

3 artilerijos pulke nemaža yra Klaipėdos krašto vyrų, kurių tarpe yra net visai Lietuvoj negyvenusių ir atvažiavusių iš Vokietijos gilumos. Vyrų, atvykę į mūsų kariuomenę, įsitikino, jog visai ne taip, kaip kai kurie provokatoriai skelbė.

Vyrų patenkinti mūsų kariuomenės gyvenimu, stengiasi ne tik gerai suprasti ir išmokyti aiškinamuosius karo dalykus, bet su noru mokosi lietuvių kalbos ir rašybos. Kai kurie net perkasi vokiškai lietuviškus žodynus, kad lengviau galėtų išmokyti.

V. B.

ARTILERININKAI AUKOJO GINKLŲ FONDUI

4 artilerijos pulko liktiniai puskarininkiai gausiai paaukojo ginklų fondui. Daugiausia aukojo vyr. pusk. Benas Jablonskis ir vyr. pusk. Vincas Stravinskas — po šimtą litų paskolos lakštais, be jų šešiolika viršelių ir puskarininkių po penkiasdešimt litų paskolos lakštais ir kiti likusieji grynai pinigais nuo 10 iki 25 litų kiekvienas.

Nuo liktinių neatsiliko civiliniai tarnautojai. Jie, nors ir mažesnėmis sumomis, bet vis dėlto savo kuklių pajamų dalį nesišykstėjo aukoti ginklų fondui.

Bendrai ginklų fondui aukojo apie 90% pulko liktinių puskarininkių ir 60% civilinių tarnautojų.

B. Karpas

VISI DALINIAI APRŪPINAMI RADIO IMTUVAIS

4 art. p. švietimo vadovas pasiryžo aprūpinti visus pulko dalinius radio imtuvais. Paskiausiai nupirktą III grupei ir mokomai baterijai po 1 imtuvą Philips firmos. Ateityje numatyta nupirkti II-rai grupei ir I-mai grupei seną imtuvą pakeisti nauju. Tada visi pulko daliniai turės moderniškų radio imtuvus.

Imtuvai pastatyti kareivinėse. Jų priežiūra pavedama sumaningesniai kareiviui.

Benas Jablonskis

TURĖSIM SAVO TAUPOMĄJĄ IR SKOLINAMĄJĄ KASĄ

Sausio 4 d. III divizijos štabo liktinių kareivių buvo pirmasis taupomosios-skolinamosios kasos narių susirinkimas (anksčiau divizija šiuo reikalu buvo priskirta prie 8 p. p.).

Tame pačiame susirinkime nutarta aukoti ginklų fondui. Pasiūlius po 1% nuo pagrindinės algos per 6 mėnesius, visi sutiko.

Rindza

AUKOS GINKLŲ FONDUI

III pėstininkų divizijos vadas gen. lt. Rėklaitis paaukojo ginklų fondui vidaus paskolos lakštais 700 litų. Kiti divizijos būstinės karininkai nutarė aukoti ginklų fondui po 2% nuo pagrindinės algos per 6 mėnesius, o liktiniai puskarininkiai ir civiliniai tarnautojai po 1% algos taip pat per 6 mėnesius.

KNYGOS NETURI POILSIO

Atvykus jaun. kareiviams, labai padaugėjo III pėst. divizijos darbo kareivių bibliotekos skaitytojų. Knygos apie telefoną, radio ir kitas ryšių priemones poilsio nemato.

Smarkiai skaitomos ir kitos knygos, kurių bibliotekoje yra 1400 tomų. Būstinės vadovybė kasmet bibliotekai skiria nemažą pinigų, todėl joje yra daug gerų knygų. Be to, visos knygos gerai įraštos.

Va.

JAU PRADĖJO IR NAUJOJI LAIDA DIRBTI

1 inžinerijos b-no mokomosios kuopos XXXI laidą gruodžio 22 d. išleidus, vėl susirinko jauni kareiviai į naują laidą. Žiemą bus einama teoretiškai mokslo dalykai, o pavasarį — įvairūs praktikos darbai. Į šią laidą jauni kareiviai susirinko tokio išsilavinimo: su aukštuoju mokslu ir 8 gimnaz. kl. baigusiu — 6 %, 4 kl. ir daugiau — 9 %, 4 skyrius ir daugiau — 70 % ir mažiau kaip 4 skyrius — 15 %. Analfabetų visai nėra.

GAUSŲS „KARIO“ PRENUMERATORIAI

1 inžinerijos b-no 1 kuopos kaip jauni kareiviai, eiliniai, taip pat ir liktiniai puskarininkiai, vyr. pusk. Paulausko iniciatyva, išsirašė „Kari“. Iš viso išsirašė 58 asmens. Pažymėtina, kad nors ir nemaža „Kario“ numerių pareina į bataliono skaityklą, tačiau pasiryžo „Kari“ paremti, kai kurie išrašydami jį net į namus.

Kar. k. Talanskas

ŠTAI KUR PAVYZDYS!

Dar labai dažnai pasitaiko karių tarpe blogas reiškinyss — pasivėlavimas grįžti iš atostogų ar su leidžiamaisiais rašteliais iš miesto. Pasiteisinimų būna kuo įvairiausių. Bet dažniausiai būna visa kaltė suverčiama nelaimingiesiems autobusams. Įvairiausių nuotykių! Vienam ratas nusmuko, kitam padanga sprogo, trečiam kita kokia katastrofa ir t.t.

Bet štai kario drausmingumo ir punktualumo pavyzdys. Grįžta po Kalėdų atostogų ryšių b-no jaun. pusk. Vaznys atgal į savo dalį, į Kauną, net iš Raseinių apskr. kaimo. Atvyksta į savo valsčiaus miestelį ir štai kokia nelaimė. Autobusas jau išėjęs, o kitas eis tik už paros. O kelias į Kauną 80 su viršum kilometrų. Bet karys nenusimena. Kalėdinius pyragus ima ant pečių ir skuta pėsčias į Kauną per 80 km. „Tegu jį galas! Ar aš kojų neturiu!“

Ir štai šlapias ir purvinas naktį pasirodo kareivinėse! Žinoma, nepavėluota. Trenkia kalėdinius pyragus po lova, o

pats kaip negyvas krinta į lovą, mat, dar vyrui liko kelios valandos pamiegoti!

Štai pavyzdys mėgstantiems vėluotis.

V. p. Kostečka

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ

Paskiausiai pertvarkyta rinktinės biblioteka ir įrengta skaitykla, kurioje maloniai ir naudingai praleidžiame atliekamą laiką, skaitydami laikraščius ir knygas arba klausydami radio pranešimų bei muzikos.

Gr. J. J.

TAUTOS ŠVIETIMO LABUI

Šarvuočių rinktinės karininkai ir liktiniai puskarininkiai, išsirašydami šiemetams laikraščius bei žurnalų, taip pat išrašė savo tėvams ir giminėms. Tai gražus ir naudingas tautos kultūrinimo darbas.

Gr. J. J.

PUSKARININKIAI PAAUKOJO 3.200 LITŲ

Karo aviacijos liktiniai puskarininkiai savo tarnybiniame susirinkime nutarė paaukoti ginklų fondui 3.200 lt.

MĖGSTAM TEATRA

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės mokomos komandos mokiniai, būrio vadui pritariant, dažnai lankomės teatre. Jau matėme P. Vaičiūno pjesę „Sulaužytą priesaiką“, operas „Žydė“ ir „Carmen“. Norime dar pamatyti tautines pjeses ar operas, kaip „Vincas Kudirka“, „Gražina“. Teatru visi labai patenkinti.

A. V.

PAPUOŠĖ KAREIVINES

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės mokomosios komandos kareivinėse iškabinėti šūkliai su atitinkamais paveikslais, idėtais ir rėmus. Šūklus pagamino menininkas eil. Janulionis. Paveikslai ne tik puošia kareivines, bet ir pakelia mintis aukščiau, negu kasdieninis darbas ar rūpesčiai.

A. V.

SVEIKINIMAI IŠ UŽSIENIO

Naujųjų 1936 metų proga mūsų kariuomenės ugniagesių inspekcija gavo sveikinimų iš įvairių kraštų. Kariuomenės ugniagesius pasveikino: Austrijos ugniagesių sąjunga ir jos pirmininkas Dr. R. Lampl, Belgijos karališkosios ugn. s-gos vicepirmininkas D. Ramlot, generalinis išdininkas J. Verdurmen ir Brikselio miesto brandmajoras inž. R. Van Mossevelde, Danijos: Kopenhagos brandšefas Friis, Estijos ugniagesių lyga, jos pirmininkas adv. B. Melts, „Eesti Tuletorje“ redaktorius E. Tetsmann ir Tartu ugn. k-dos v-ko pad. T. Wedler, Latvijos: ugn. s-ga, jos pirmininkas A. Krievins, Pajūrio ugn. draugijos pirmininkas J. Krastins, Rygos 1865 m. ugn. k-dos v-kas J. A. Skulte, Portugalijos: Lisabono brandmajoras F. Villar, Prancūzijos: tarptautinio ugniagesių komiteto pirmininkas generolas Poudereux, tautiškos ugniagesių federacijos pirmininkas majoras G. Guesnet ir Paryžiaus ugniagesių pulko vadas ir karininkai, Švedijos: Stockholmo brandšefas A. Svinhufvud, Šveicarijos ugniagesių sąjungos prezidentas R. Scholl ir Genėvos miesto ugniagesių komendantas majoras W. Keller, Vengrijos: Győr miesto ugniagesių komendantas Dr. E. Erdély.

ATITAIŠYMAS

„Kario“ Nr. 1 apie Klaipėdos šaulių veiklą korespondencijoje buvo pažymėta, kad Pagėgių rėmėjų šaulių būrio pirmininku rinktinės vadas paskyrė p. Lėbartą, o turi būti ats. kpt. Nasvytj.

5000 LITŲ KARIUOMENEI

I Kauno Vl. Putvinskio vardo šaulių būrys sausio 12 d. metiniame susirinkime nutarė sudėti 5000 litų ir už šiuos pinigus nupirkti kariuomenei ginklų. Ginklai bus perkami tokie, kokius patars kariuomenės vadovybė.

J. B.

VASAROS RYTŲ PARTIZANŲ APDOVANOJIMO IŠKILMĖS PASVALYJE

Sausio 6 d. Pasvalyje buvo neseniai Valstybės Prezidento apdovanotų buvusių Joniškėlio bataliono partizanų medaliais dekoravimo iškilmės. Jas surengė XVIII šaulių rinktinės vadas, o medalius partizanams įteikti buvo atvykęs L. Š. S-gos vadas plk. Saladžius.

Partizanų dauguma atėjo raiti, nes kelias buvo visai paleistas, lygiai kaip prieš 17 metų pavasarį kovų laikais. Atvykusius partizanus registruojant prie rankovių buvo prišūti tradiciniai tautinių spalvų trikampiai. 10 val. visi partizanai rikiuotėje, orkestro lydimi, nuvyko į pamaldas. Po iškilmingų mišių ir pamokslo partizanai, visuomenės organizacijų atstovų lydimi, nuvyko į kapines. Ten ant žuvusių dėl tėvynės karių kapo uždėjo vainiką ir L. Š. S-gos vado plk. Saladžiaus pasiūlymu tylaus susikaupimo minute pagerbė Nepriklausomybės kovų aukas.

13 val. aikštėje prieš didingus naujus aukštesniosios komercinės mokyklos rūmus ir išpūdingą Petro Vileišio paminklą susirinko didžiulė minia.

Medalių įteikimas buvusiems Joniškėlio partizanams

Partizanai buvo išrikiuoti pagal jų apdovanojimo svarbumą, pirmiausia visi gaunantieji Vytauto Didžiojo 3 laipsnio medalius su kardais, paskiau — tuos pat medalius be kardų ir pagaliau apdovanojamieji Gedimino ordino 3 laipsnio medaliais.

Iš viso Pasvalyje turėjo būti įteikti 349 medaliai 185 buvusiems partizanams. Nors buvo abejota, kad dėl blogo kelio daugelis patinęs atvykti, bet jie pasirodė tikrais kariais tebesą. Atvyko beveik visi, būtent 150. Iš jų 105 buvo dekoruoti Vytauto Didžiojo ordino medaliu su kardais, 43 — be kardų ir I Gedimino ordino medaliu. Beveik visi, išskyrus tik tuos, kurie jau kitomis progomis buvo apdovanoti, gavo ir Lietuvos Nepriklausomybės medalius. Medalius partizanams prie krūtinės prisegė L. Š. S. vadas plk. Saladžius ir rankos paspaudimu kiekvieną pasveikino. Apdovanojus, plk. Saladžius pasakė kalbą. Po to partizanai iškilmės maršu praėjo pro P. Vileišio paminklą, prie kurio sustoję vadai priėmė parada.

Iškilmėms pasibaigus partizanai buvo pakviesti į komercijos mokyklos rūmus pietų, kuriuos suruošė vasaros rytų partizanų brolijos centro komiteto pirmininko K. Maldučio vadovaujamos Pasvalio šaulių būrio moterys šaulės. Pietų metu pasakyta kelios kalbos, pasidalyta atsiminimais ir pareikšta sveikinimų apdovanojiesiems partizanams.

Pirmas savo žodį tarė buvęs partizanų bataliono vadas plk. lt. Stapulionis. Savo kalboje jis plačiai papasakojo apie partizanų kovas ir jų laimėjimus, ir pagaliau prisiminė partizanų apdovanojimo eigą.

Plk. Saladžius pasveikino partizanus krašto apsaugos ministerio ir kariuomenės vado, taip pat L. Š. S-gos vardu. Kvietė partizanus nepaleisti iš rankų ginklo, bet grįžti į savo pasekėjų šaulių eiles, darbu ir žodžiu remti tautos ginklavimąsi, nes jie patys yra aiškiausias įrodymas, ką gali nuveikti, kad ir negausingas narsuolių būrys.

Ats. mjr. P. Gudelis

DIDELIS PALIKIMAS ŠAULIŲ SĄJUNGAI teko iš Gruzdžių valsč., Pauropių kaimo gyventojų Vinco Butkevičiaus. Jis šiomis dienomis savo 16 ha ūkį su inventorium testamentu paliko šaulių sąjungai. Tai pirmas įvykis šaulių sąjungos gyvenime, kad šaulys, karštai pritardamas sąjungos darbui, ne tik savo energiją ir laiką, bet kartu ir visą savo turtą paskyrė krašto gynimo reikalams.

PAMĖGOME TVARKĄ

Paskiausiai Pavilkijos šaulių būrio vadovybė ėmėsi šaulių sukarinimo darbo. Jau įgyvendintas punktualumas, drausmė ir būtinas visų dalyvavimas šauliškame darbe. Nesilaikantieji tvarkos bus atitinkamai baudžiami. Be to, šauliai labai pamėgo „Kari“, kuriam pasirodžius šauliai varžosi, norėdami pirmiau jį gauti.

Juozas Astrauskas

GRAŽŪS SUDARGO ŠAULIŲ MANEVRAI

Sudargas (Šakių apskr.). Sausio 5 d. ties Sudargu vokiečių pasienyje buvo 5 apylinkės šaulių būrių manevrai. Dalyvavo: Sudargo, Slavikų, Kidulių, Bunikių ir Pervaznikų š. būriai.

Buvo pavaizduotos stabdomosios kautynės. Gynėsi mėlynieji, puolė raudonieji. Šauliai uždavinį gerai suprato ir ryžtingai stengėsi jį įvykdyti. Manevruose dalyvavo didelis raitelių būrys ir moterų, kurios sudarė sanitarinį personalą. Nors manevrų sąlygos buvo labai blogos: šlapia dirva, pelkėta vieta, šaltas oras, bet tai neslopino šaulių karinės dvasios.

Iš vadovų pranešimų paaiškėjo, kad be mažų klaidų, manevrai labai gerai pavyko. Visuomenė manevrais labai domėjosi ir juos atidžiai sekė.

A. Tautgirdas

KARĖIVIŲ LAUKTUVĖS NAMIŠKIAMS

Joniškis. Šiomet paleisti švenčių metu iš pulkų kareiviai savo namiškiams, draugams ir pažįstamiems parvežė kariškų dovanų—lauktuvių. Tokios dovanos, kaip gražiai įrišti 1935 m. „Kario“ komplektai, labai įdomūs, už ką apdovanotieji labai dėkingi. Be to, kurie „Kario“ dar iki šiol neskaitytė, 1936 metams sparčiai jį prenumeruoja.

A. J.

NAUJAS ŠAULIŲ BŪRYS

Daunoriai, Utenos apskr. Pernai pastačius Daunorių kaimą gražią bažnyčią, įsisteigė Daunorių šaulių būrys, kuris paskiausiai pradėjo labai gražiai veikti. Būrio nariai daugumoje yra jaunuoliai, dar netarnavę kariuomenėje, todėl jau šaulių eilėse stengiasi pramokti kariško mokslo, kad į kariuomenę patekus būtų mažiau vargo. Iki šiol būriui vadovavo atsargos jaun. pusk. Šinkūnas. Jam įstojus į kariuomenės eiles liktiniu, būrio vado pareigas eina vietos pradžios mokyklos mokytojas. Tenka pažymėti, kad būrio veikimui nemaža gyvumo duoda apylinkės mokytojai, įvairiais būdais remdami šaulius, ar tai savo paskaitomis, patarimais ar šiaip kuo nors prisidedami.

Būrys neatsilieka ir sporto srityje, ypatingai vasaros metu. Kiekvieną sekmadienį buvo šioje srityje lavinamasi. Tik, deja, būriui trūksta lėšų, kad viską galėtų savo jėgomis įsigyti, bet ateityje tikimasi ir tą kliūtį nugalėti, nes gerų norų ir pasiryžimų netrūksta.

Buvęs šaulys

SPORTININKAI NELAIMĖJE BUS APRŪPINTI

Kaip kiekviename darbe, taip ir sporte pasitaiko nelaimingų atsitikimų. Susirgusiems ar susižeidusiems sportininkams gydyti sporto organizacijos turėdavo daug vargo kol rasdavo nors ir nedidelę sumą pinigų gydymo išlaidoms padengti. Dabar didesnio vargo nebus pagydyti susirgusių sportininkų, nes prie kūno kultūros rūmų įsteigtas sportininkams nelaimingais atsitikimais šelpti fondas. Švietimo ministeris jau fondo įstatus patvirtino. Fondo lėšas sudarys: sportininkų registracijos mokestis, baudos, rungtynių pajamos, pašalpos, aukos ir kt. Gydymas bus apmokamas tik tokiems sportininkams, kurie susižeidė rungtynėse oficialėse rungtynėse (pirmenybių, tarptautinių ir pan.). Fondo vadovybė tokios sudėties: pirmininkas N. Čerėkas, išdininkas Petruškevičius ir sekretorius Racevičius.

PRASIDEDA ŽIEMOS FUTBOLŲ TURNYRAS

Dar pernai futbolo vadovybė sugalvojo šiemet žiemą praveisti žiemos futbolo turnyrą taurei laimėti ir parengė taisykles. Turnyras bus pradėtas vykdyti sausio m. 18 d. Jame dalyvaus visos I lygos ir dvi A lygos komandos. Pralaimėjus du kartus, komanda iš turnyro pasitraukia. Turnyras bus vykdomas dviem ratais ir pirmam rate bus žaidžiama po 45 min., o antrame visas laikas ir žemiau kaip prie 15 laipsnių temperatūros rungtynių nebus.

Turnyras rengiamas norint pakelti mūsų futbolo klasę, kuri pavasarį būna silpna ir tik rudenį atgauna savo formą. Tačiau tokie reformai yra ir priešingų balsų, kurie tvirtina, kad ir futbolininkams reikia poilsio.

KAUNAS PRALAIMĖJO RYGAI 6:64 IR LIETUVA LATVIJAI 10:31

Sausio 11 d. kūno kultūros rūmuose buvo sužaistos tarp miestinės krepšiasvaidžio rungtynės Kaunas — Ryga, kurias Kaunas smarkiai pralaimėjo. Mūsų šauliai buvo žymiai silpnesni, ypač pirmą puslaikį, ir pralaimėjo net 6:64 (0:40). Teisėju buvo latvis Čilinš, kuris teisė gerai.

Sausio 12 d. ten pat žaidė tarpvalstybines rungtynes Lietuva su Latvija.

Šias rungtynes mūsų šauliai žaidė visai gražiai ir kartais latvius spaudė. Tai didelis nuopelnas dr. Savicko, kuris buvo geriausias žaidėjas ir vadovas (jis komandą ir treniruoja). Pralaimėti Europos meisteriui tik 10:31 (7:14!) yra gana garbinga.

NAUJAS „GRANDIES“ PIRMININKAS

VI. Putvinskio v. I Kauno šaulių sporto klubo „Grandies“ pirmininkas ats. j. lt. K. Tumas dėl laiko stokos pasitraukė iš klubo valdybos pirmininko pareigų. Būdamas vienas klubo steigėjų ir tris metus vadovaudamas klubui, daug nuderbo šaulių sportui kelti. Per gan trumpą laiką „Grandis“ prasišlyne šviesų šaulių sporto kelią. Tai liudija daug gražių sporto laimėjimų perėjais metais. Klubo pirmininku paskirtas 5 p. pulko j. lt. Budrevičius, kuris yra didelis sporto mėgėjas ir rekordistas. Ir klubo vadovybė kiek pasikeitė. Naujai persitvarkiusi klubo valdyba stengiasi šaulių sporto darbą sėkmingai varyti toliau. Be kitų sporto darbų, bus padaryta ir sportininkų kariniai lauko pratimai. Bus sustiprintas šaudymo sportas.

M.

KLAIPĖDOJE DAR ŽAIDŽIA FUTBOLĄ

Esant šiai žiemai nepaprastai šiltai, Klaipėdoje buvo pora futbolo rungtynių: sausio 5 d. žaidė šaulys prieš kombinuotą KDS ir Bar-Kochbos komandą. Pirmasis laimėjo rezultatu 4:3. Sausio 12 d. kareivinių aikštėje buvo draugiškos treniruotės pobūdžio rungtynės tarp KSS Ap. Lygos ir A klasės komandų. Rungtynės baigėsi 5:2 (2:2). Netrukus numatomos Klaipėdoje pirmos krepšiasvaidžio pirmenybės. Jau yra gerai įrengta salė Vyt. D. gimnazijoje. Gimnazistai jau įsiregistravo 2 komandas, taip pat ir kiti klubai registruoja po vieną komandą.

Didžiausį stalo tenisistų prieauglį žada suteikti Klaipėdai „Šaulio“ klubas. Šiomis dienomis buvo minėto klubo junjorų stalo teniso turnyras, kuris buvo labai gausus dalyvių skaičiumi.

Jonas A. Misiūnas

ČEKOSLOVAKIJOJE ĮSTEIGTA ORO POLICIJA

Šiomis dienomis Čekoslovakijoje, remiantis 1935 m. liepos 1 d. atitinkamu įstatymu, buvo įsteigta oro policija. Oro policijos įsteigimo tikslas yra patikrinti, kad būtų saugojami visi legalūs nuostatai ir liečiančios oro susisiekimą tarptautinės sutartys, tiek Čekoslovakijos, tiek kitų valstybių aviacijos atžvilgiu. Oro policija glaudžiai bendradarbiaus su įvairios rūšies valdžios pagalbos teikimo organais. Ji taip pat darys kvotas dėl oro katastrofų. Karo lėktuvų atžvilgiu oro policija neturės jokios kompetencijos.

Be to, Čekoslovakijos oro policijai yra pavesta patikrinti svetimų lėktuvų tapatybę, jeigu jie be atitinkamų leidimų atskris į Čekoslovakijos teritoriją. Oro policija taip pat persekios visus nusizengusius valstybės saugumo įstatymams ir t. t.

Oro policijos lėktuvai yra nudažyti žaliai pilka spalva ir turi ypatingus ženklus. Jie yra aprūpinti kulkosvaidžiais, prožektoriais ir prietaisais paleisti debesims dūmų.

Čekoslovakijos oro policija yra vidaus reikalų ministerijos žinioje.

LATVIŲ SENŲJŲ ŠAULIŲ ŠVENTĖ

Sausio 5 d. latvių senieji šauliai šventė savo 20 metų sukaktį. Šventė praėjo iškilmingai ir paminėti jų nuopelnai dėl latvių tautos nepriklausomybės.

MIRĖ PRANCŪZŲ GEN. DIPONS

Paryžiuje mirė gen. Dipons. Didžiajam karui pasibaigus jis buvo karinės sąjungos komisijos pirmininkas Berlyne, vėliau Dancigo vyr. komisaras ir pirmininkas prancūzų karinės misijos Lenkijoje.

VOKIEČIAI ATIDARĖ KARO MOKYKLĄ

Vokiečios kariuomenės vyriausias vadas, gen. von Fritsch, Potsdame atidarė naują karo mokyklą. Ta mokykla bus didžiausia Vokietijos karininkų parengimo centras.

KIŠENINIS TELEFONAS

Budapešte parduodami krautuvėse maži telefono aparatai, patalpinti mažose dėžutėse, papirosinių pavidalo. Viduryje įdėtas automatiškas skaitiklis, kuris parodo, kiek kartų buvo kalbėta aparatu. Pašto valdyba pasirūpino padaryti Budapešto gatvėse, kavinėse, restoranuose, prielaukuose, autobusų ir tramvajų stotyse, o taip pat įstaigose tam tikrus jungtuvus per kuriuos kišeninis telefono aparatas sujungiamas su telefonų centrine. Vieną kartą per mėnesį aparato savininkas turi nueiti į paštą ir sumokėti už pasikalbėjimus, pažymėtus aparato skaitiklio. Aparatai parduodami tik patikimiems asmenims, kurie gauna leidimus. Šiuo išradimu labai susidomėjo Prancūzijos pašto ir telegrafų ministerija, kuri numato įvesti tokius pat telefono aparatus ir Prancūzijoje.

KULKOSVAIDŽIO PAVADUOTOJAS

Amerikos „Infantry Journal“e“ aprašytas naujas amerikiečio kapitono Fay Foss'o išradimas. Tai kulkosvaidis manevrams, kuris nešaudo, o tik duoda tikrą kulkosvaidžio garsą. Šio kulkosvaidžio „ugnis“ girdėti net iki 1800 m; be to, matyti ir ugnies blizgesys, kaip tikrame kulkosvaidyje. Jis sveria 20 svarų, lengvai jį gali padirbti kiekvienas technikas.

ARKLIŲ SKAIČIUS EUROPOS VALSTYBĖSE

Vokiečių „Sankt Georg Zeitung“ paskelbė įdomią kai kurių Europos valstybių arklių statistiką.

Valstybė	1000 gyventojų tenka arklių	1 km ² tenka arklių	Bendras arklių skaičius
Lietuva	24,4	10,6	589.000
Latvija	19	5,5	366.000
Airija	15	6,5	446.000
Danija	13,8	11,6	496.000
Lenkija	12	10,1	3.940.000
Rumunija	10,9	8	2.034.000
Vengrija	9,6	9,1	846.000
Prancūzija	7	5,3	2.901.000
Vokietija	5	7,2	3.395.000

Iš tos lentelės matyti, kad mūsų nedidelis, palyginti su kitais kaimynais, kraštas turi pirmąsias vietas tiek santykyje su gyventojų skaičium, tiek — su plotu.

KAIP ATsirADO SLĖPIAMOSIOS SPALVOS UNIFORMA

Dabar beveik visame pasaulyje kariuomenės uniforma slėpiamosios spalvos. Vienoje, kitoje valstybėje kartais dar užsiliko išeiginė uniforma kitos spalvos (juodos, mėlynos, raudonos ir t.t.). Iš mūsų kaimynų tokią uniformą teturi latviai.

Slėpiamosios spalvos uniforma atsirado 1848 m. Anglų kariuomenės batalionas mokėsi viename Indijos krašte. Per manevrus bataliono kuopai teko keltis per upę. Prieš tai smar-

kiai palijo ir upės vanduo nuo molio pasidarė žalsvai geltonas. Kuopa neturėjo jokių priemonių persikelti, nei valčių, nei keltų. Reikėjo surasti brastą. Baltais mundurais apsirengę kariai ėjo vilkstine per brastą. Persikėlė laimingai, bet mundurai buvo jau ne baltos, bet kažkokios keistos geltonai žalios spalvos. Manevrai buvo tęsiami toliau ir čia buvo pastebėta, kad kuopa po „maudymosi“ pasidarė kažkokia neregima, priešas iš tolo negalėjo pastebėti žalsvai geltonų kareivių; jie netyčiom prisitaikė prie Indijos žemės paviršiaus spalvos. Vadai gerai įvertino slėpiamos spalvos vertę ir po to įvykio Indijoje, anglų kariuomenėje, buvo įvesta slėpiamosios spalvos uniforma. Paskui, tokios pat ar panašios spalvos uniformų atsirado ir kitur. 1904 metais rusų japonų karui prasidėjus iš karto paašikėjo japonų slėpiamosios arba khaki spalvos uniformos pirmenybė prieš rusiškus juodus mundurus ir papachas (kailines kepurės) bei vasarines baltas palaidines. Dar daugiau pasitvirtino slėpiamosios spalvos tinkamumas kariuomenei 1912—1913 metų Balkanų kare ir, pagaliau 1914—1918 m. didžiajame kare.

MOTERYS PRIEŠLĖKTUVINĖJE APSAUGOJE

Lenkijoje priešlėktuvinės apsaugos reikalais rūpinasi didelė visuomeninė organizacija LOPP, t. y. priešlėktuvinės ir priešcheminės apsaugos lyga. Ten, be mišrių ratelių, kuriuose dalyvauja tiek vyrai, tiek moterys, yra ir atskirų moterų ratelių. Tačiau, moterų rateliai suskirstyti krašte labai nelygiai. Daugiausia jų prisisteigė okupuotoje Lietuvoje, Vilniaus vaivadijoje, net 38. Kiek mažiau turi Poznaniaus vaivadija — 36. Pačioje Varšuvoje yra 6 rateliai, Kielcų, Silezijos ir Tarnopolio vaivadijose — po 5, Liublino ir Varšuvos vaivadijoje — po 2, o visur kitur tik po 1.

Ivairenybės

PAUKŠČIAI BIČIULIAI

Kunigaikštystė Aleksandra Kropotkina Amerikos žurnale „Liberty“ („Laisvė“) rašo, kaip vasarą aplankiusi Toronto (Kanadoje) kareivių ligoninę. Geležinėse lovose ant saulėto stogo gulėjo karo sužaloti vyrai. Gatvės žvirbliai nutūpdavo ant lovų ir čirškėdavo. Pasirodo, kad kiekvienas žvirblis turėjo savo mylimą kareivį, ir kiekvienas kareivis savo pažįstamą žvirblį. Vienas žvirblis neramiai čiviravo apie tuščią lovą. Pasirodo, kad toje lovoje gulėjęs kareivis neseniai buvo miręs. Po kelių dienų jo pažįstamas žvirblis nulėkęs daugiau niekad nebegrižo.

NUODINGŲJŲ DUJŲ BAUBAS

Po 20 metų bandymų įvairiomis nuodingomis dujomis, Amerikos kariuomenės cheminės tarnybos ekspertai pareiškė, kad dujos daugiau tinka gąsdinti gyventojams ir karių veiksmams trukdyti, negu žudyti. Ekspertų nuomone, didelio miesto gyventojams išnaikinti reikia kelių tūkstančių tonų iperitinių dujų. Tiesa, 20 miligramų tų dujų užtenka žmogui numarinti, bet skaičiai rodo, kad didžiajame kare buvo sunaudota 12,000 tonų dujų, kuriomis buvo apnuodyta 350.000 karių, iš kurių tik 2½% mirė. Taigi vidutiniškai reikėjo 1 tona dujų 29 žm. sužeisti ir 1½ tona 1 žm. nužudyti. Daug didesnį nuostolį gali padaryti paprastos bombos ir patrankos. Iš to matyti, kad nuodingosios dujos kaip karo priemonė yra per brangi.

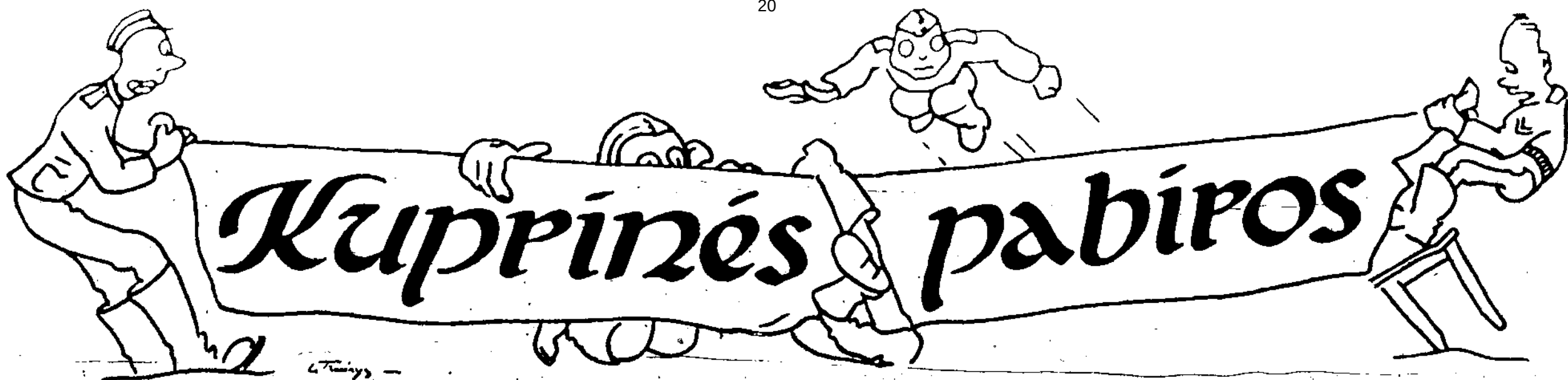
Daug yra priežasčių, dėl kurių pačios nuodingiausios dujos neatneša žymesnės naudos. Pav., vėjas kad ir nestiprus, gali nupūsti dujų debesį šalin; oro atakoje tik skysti chemikalai gali būti vartojami. Todėl reikia skristi gana žemai, tuo tarpu patenkant į priešlėktuvinių ginklų ugnį. Be to, reikia palankaus vėjo iš oro.

Nakties laikas bei ankstyvas rytas, kai nurimsta vėjas, yra patogus dujų atakoms. Rūkas ir debesuotas oras užlaiko dujas prie žemės, bet smarkus lietus visada išplauna dujas; miškas, krūmai, medžiai ir pastatai sutrukdo dujų progresą.

Yra daug rūšių dujų, bet daugiausia jų yra sunkiai kontroliuojamos siekiant tikslo. Taigi reikia daug tonų dujų, o tai neišsimoka.

Didžiajame kare, kai vokiečių chemikai paleido pirmąsias dujas, tai jie tikėjo išnuodysią, išgąsdinsią sąjungininkus, bet iš tikrųjų tos dujos padarė palyginti mažai nuostolių. Dujos tai tik baubas, kuriuo žmonės gąsdinami. Be to, kiekviena karo priemonė randa būdų sėkmingai kovoti.

Juškėlis

Šios žiemos sportininkų vargai

O tai žiemai! Kad ją galas!
Visur telkšo tiktai balos,
Su pačiužom Petras Krienas
Laukia ledo taip per dienas.
Šiltas oras teškia lietus
Ir iš ryto ir per pietus.

Šitas vyras ir kai miega
Vis sapnuoja apie sniegą,
O kai dieną laiko turi
Tik per langą ir pražiūri.
Tai mūs būrio toks Samuolis
Laukia nukrentant sieguolės.

Mūsų skyriaus tas Urbutis
Veltui dirbo tik rogutes...
Vietos geros ažuolyne,
Bet tik gaila, kad purvynė...
Mano mielas tu, Urbuti,
Pakentėki dar truputį!

V. p. Kostečka

Artilerininko enciklopedija

Artilerija. Įstaiga, kur gaminami artilerininkai.

Artilerininkas. Patobulintas pilietis, nešiojantis batus su ilgais aulais, kuriam einant net žolė linksta ir kuris toks stiprus, kad padidintą porciją, susidedančią iš 32 kg, šalmas ir karabinas priedo, nesuprakitavęs įveikia.

Arklys. Labai sena mašina, nešerta bei nevalyta nevažiuoja.

Ambulatorija. Kariška loterija, kur gali ligą ar sveikatą laimėti.

Alus. Skystimas, kurio visi paragauja per pulko šventę. Dažniau tie, kurie neseniai atvyko nuo mamųčių.

Alyvų darželis. Vieta, kur silpnesni artilerininkai stovėdami išprakaituoja.

Balnas. Kėdė, kuri ne tik vaikščioja, bet ir skraido. Sėst į ją gali visi, bet sėdėti tik artilerininkai.

Botagas. Dvejopas. Odinis taikomas arkliams, o nupintas iš skyrininko drausmės galios — rambiems artilerininkams.

Busolė. Patobulintos artilerininko akys ir pro pakaušį matančios.

Gurguolė. Vežimas vežti nemokantiems joti.

Diržas. Odos gabalas. Nesuveržtas daug nelaimių žadąs nešiotojui.

Sviedinys. Dabartinio bekono pirmtakūnas. Prieš „Maisto“ bekonus turįs tąją pirmenybę, kad nevaikščioja, o skraido. Daug garsiau žvegia, viską triuškina, bet nesileidžia suvalgyti.

Šalmas. Tobuliausias išradimas. Vartojamas vietoj skėčio nuo saulės ir lietaus, taip pat peštynėse saugo nuo akmenų ir kitų pakaušiams skaldyti įrankių.

Telefonistas. Voratinkliu vadinamas. Visais atžvilgiais išprusęs vyras. Jojimo mene tiek pažengęs, kad ir ant kabelio raitas pajoya.

Rajonas. Lygumą, kur: „ant smėlio pliko, ne vieno mūsų lašas prakaito liko“.

Pabūklas. Garbingas senelis, kurį artilerininkai mažiausiai šešiais arkliais veža ir patys aštuoniese lydi. Kurs tabokos iš karto rieškučiais suosto, pasukui taip čiaudi, lyg perkūnas griaudžia.

Pentinai. Daiktas pėstininkų nenešiojamas, neaprudijęs blizga ir savo skambesiu paneles klaidina; nežino, artilerininkas ar raitininkas eina.

Kardas. Ginklas, baigias pereiti į artilerijos sandėlių archyvą. Buvo naudojamas fotografuojantis ir atostogose medžių šakoms kapoti.

Karabinas. Artilerininkams reikalingas: valyti, alyvų daržely draugystę sudaryti ir jojant nugarą daužyti.

Kuprinė. Grynai pėstininkiškas dalykas; artilerijoje tik retų smalsuolių ragaujamas.

Virtuvė. Amatų mokykla, kur bedarbiai mokosi katilų plovimo.

B. Gr.

SUMANUS PUSKARININKIS

Rusų kariuomenės vadas Suvorovas, norėdamas išbandyti savo karių sumanumą, mėgdavo jų klausinėti. Kartą jam atnešusio laišką puskarininkio staiga paklausė.

— Kiek žuvų yra jūroje?

— Tiek, kiek jų neišžvejota — atsakė puskarininkis.

— Hm, gerai... O kiek iki mėnulio? — vėl teiravosi Suvorovas.

— Du didieji jūsų ekselencijos žygiai, — paaiškino puskarininkis.

Suvorovui patiko tokie sąmoningi puskarininkio atsakymai ir jis nutarė dar jį paegzaminuoti.

— O koks skirtumas tarp tavo arklio ir manęs?

— Mano arklys negali pakelti manęs ir karininkus, o tamstai užtektų vieno žodžio ir tai galėtų būti įvykdyta.

— Puiku, — nusijuokė vadas. — Mat, kad iš tavęs išeis geras karininkas. Daugiau nieko jo neklausinėjo, tik padėkojo už atsakymus ir atsisveikindamas paspaudė ranką, kaip sau lygiu asmeniui. Netrukus sąmoningasis puskarininkis buvo pakeltas į karininkus.

Vand. Junevičius

GRAŽIAI ATKIRTO

— Ar tu ne asilas? Ausys tikrai panašios, — pašiepia cilius naujoką.

— Tiesa, prie mano ausų pridėjus tavo protą būtų tikrai gražus asilas.

Bonzo

Feljetonas

Naudingi užsimaskavimai

Iš viso kariško mokslo man geriausiai patinka maskavimasis. Tai pašėlusiai praktiškas dalykas ir naudingas visiems geriems kariams ir šiaipjau simuliantams. Ot, sakysim, labai malonus dalykas užsimaskuoti nuo būrininko kuopos sandėliuke tada, kai jis medžioja draugus darbams be eilės. Arba vėl: — pri- taikęs karišką maskavimosi mokslą — jau trečią dieną vaikštau su kiaurom kelnėmis, o skyrininkas vistiek nežiūri skylės ir baigta! Užmaskavau...

Aną pirmadienį visos blusos numirė, kai per rytinę apžiūrą būrininkas liepė nusivilkt mundurus ir ėmė tikrinti apykaklės (pas mus, matot, kuopoj kas savaitę yra tokia mada įsiūt švnią apykaklę). O čia, broliuk, jau trečią savaitę mano apykaklė be jokios pamainos tarnyboje. Nususo visai, o už tokią jau porciją krauna. Bet štai pačiu kritiškiausiu momentu žibt į galvą idėja: užmaskuot! Aš capt už kelinių kišenės, o čia, kaip tyčia, kreidos gabalas begulys. Bereikėjo tik poros sekundžių darbo ir baimės, o po to aš jau stoviu pavyzdingai ramus, nes apykaklė pasidarė balta, kaip sniegas. Pusę būrio nuvirino, o man būrininkas pasakė: — „Visi apsileidę, visi tinginiai, o kodėl, girdi, Ablaitis galėjo prisisiūti apykaklę?“

Ateina pamokų rengimo valandos. Iš nuobodumo nors pasikark, o mokytis tingiu. Ot, tingiu ir tiek, o be to, ir šiaipjau neapsimoka. Matot, gyveno kadaise toks labai gudrus tipas Sokratas. Šiaipjau jis buvo paprastas civiliokas, bet galvojo geriau už patį mūs kuopos viršilą! Knygose jį vadina filosofu. Tai gi šitas žmogus sakė, kad kuo daugiau jis mokės, tuo labiau įsitikino, kad mažiau žino. Kad neatsitiktų ir man taip blogai — nusprendžiau nesimokyti. Už tai užsimaskuoju sau klasėje paskutiniui suole ir drožiu su bičiuliais šaškom. Net vienam kuopos grandiniui ir tam daviau 3 kamurkas, už tai dabar jis žiūri į mane su pagarba.

Buvo kartą, žinot, baisus egzaminas iš vidaus tarnybos statuto. Prirašyta ten

visokių nelabųjų, kuo skiriasi viriškinkas nuo vyresniojo ir panašiai. Be to, ten prirašyta ir labai nemalonių dalykų, pavyzdžiui, kad sargyboje užsnūsti negalima ir t.t. Aišku, kad toks egzaminas išlaikyt, tai mažas juokas! Vienintelis išganymas ir čia buvo užsimaskavimas. Ėmiau, žinot, ir užmaskavau kišenės kampuke špargalką, kur surašiau juodu ant balto visas savo „silpnąsias vietas“. Per egzaminus ji velniškai buvo naudinga. Išlaikiau taip, kad skaitausi dabar sumanus eilinis, kandidatas gauti juostelę!

Iš tikrųjų, užsimaskuoti labai reikalinga. Ir karo metu be to nieko neišeina. Išlysi, tai bac tave ir nukeps. Patogiausia, ginklo broli, užsimaskuoti nuo priešų taip, kad jis tavęs nei gyvo, nei mirusio nepastebėtų. Geras kareivis ir nukautas dar maskuojasi.

O be to, tik pažiūrėkit, kas dedas gamtoj: pats Dievas liepia maskuotis! Aną dieną manevravom ant kalno, ten už Nemuno. Perbėginėjom. Bėgau ir aš. Nutaikiau į vieną patogų krūmą, norėdamas užsimaskuoti nuo grandinio. Pri- bėgęs bandau gult, o čia šmaukšt iš po manęs liūtas ne liūtas, vilkas ne vilkas — aplamai, neaiškus padaras. Bandžiau save įtikinti, kad aš nebijau, bet blogai sekė. Nusiraminti pavyko tik tada, kai draugas įtikino, kad ten buvo užsimaskavęs zuikis. Žinoma, širdies gilumoje ir dabar jam netikiu, nes mažų mažiausia ten buvo leopardas užsimaskavęs, bet jei geras draugas sako, kad zuikis — tebūnie zuikis. Pagaliau nesvarbu kas, svarbu tai, kad buvo užsimaskavęs!

Dar vienas faktas. — Grįžęs po Kalėdų atostogų dar kartą įsitikinau, kad gamtoj visi maskuojasi. Žinot, pakeliu savo šautuvą, kurio labai pasiilgau. Užtaisau šautuvą ir nors iš tuščio skeliu šūvį į „Dievo langą“. Ir koks nelabasis? Bent aštuoni keisti šūviai viens po kito automatiškai vienu paspaudimu išbyra iš mano šautuvo! Pasirodo, čia būta viso pelių lizdo užsimaskavusio...

Taigi, visa suglaudus krūvon, išvada

aiški: maskuotis ne tik reikia, bet ir išsimoka. Rodos, ką bendra turi tokia karo policija su maskavimosi, o tačiau pereitą šeštadienį ir ten šį mokslą pri- taikiau. Būtų jau prigriebe, bet vos tik sužaliavo akyse žali akselbantai, aš tuoj šmukšt į kiemą ir užsimaskavau. Taip ir praėjo tas numeriukas, kad į miestą su apsmukusiom kelnėmis buvau išmovęs. Už tai gi, broliai, nors sakoma, kad kariuomenėj viskas nesvarbu, bet maskuo- tis tai reikia! Na, o jei tai ir liūdnai pa- sibaigtų, tai manęs nekeikite, nes visai pasitaiko.

Henr. Abl.

Kas laimingas...

Ne tas yra galingas
Prieš ką milijonai galvas lenkia,
Ant turniko vėrcias,
Centnerius kilnoja.
Bet tas bus galingas,
Kurs laikraščių neaplenkia —
Sau ir namiškiams
„KARIO“ nepagaili.

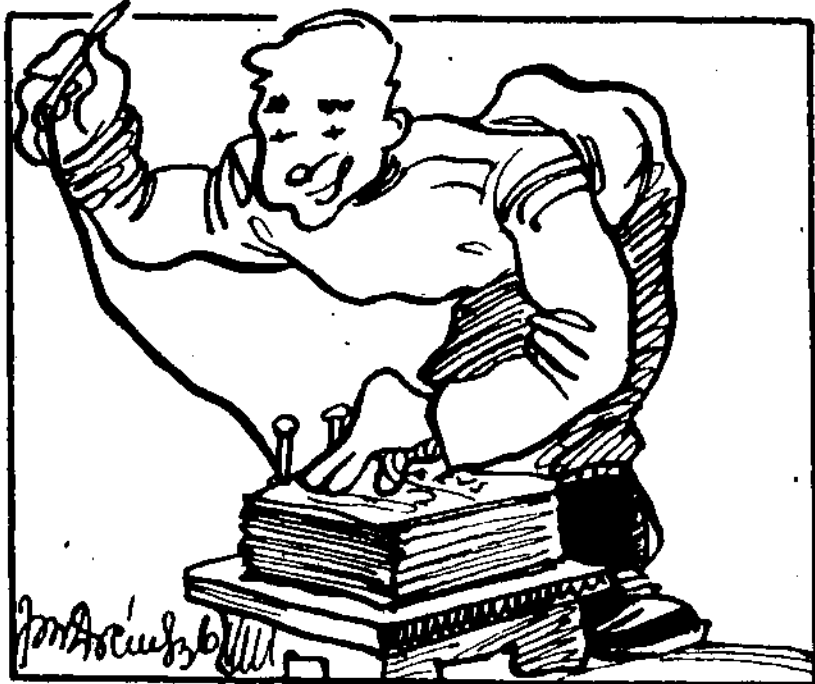
Ne tas yra sportininkas,
Kurs po aikštę lakstydamas,
Į sviedinį pataiko
Per keletą kartų.
Bet tas bus sportininkas,
Kurs „KARI“ skaitydamas —
Tikrus į sportą
Atidaro vartus.

Ne tas yra linksmas,
Kurs išėjęs vėlesniam,
Pūčia panosėje —
Galvą raito.
Bet tas bus linksmas,
Kurs pataria kiekvienam
Ir pats šypsodamasis —
„Kuprines pabiras“ skaito.

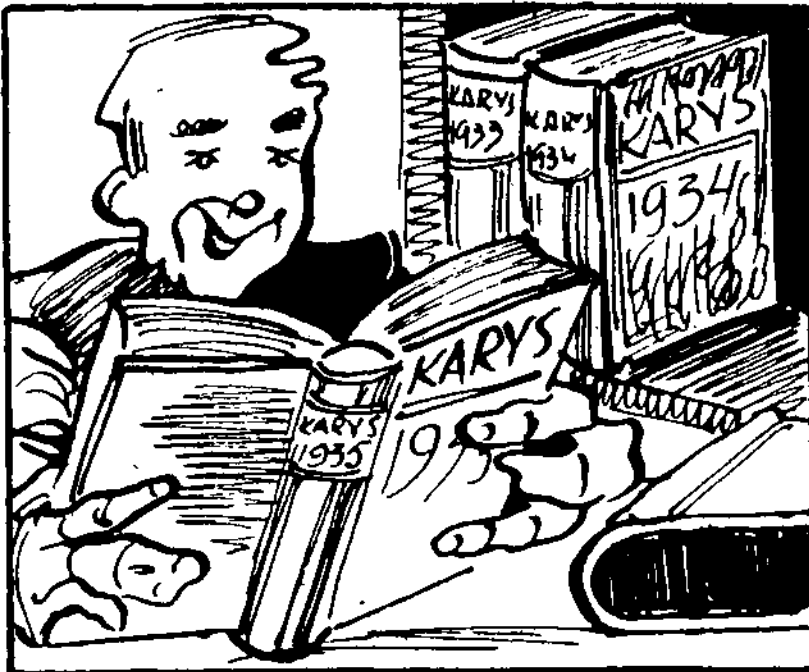
Ne tas yra gudrus,
Kurs savo litą
Sukemša į popierosus
Ar alaus bokalą.
Bet tas bus gudrus,
Kurs paragina dar kitą
Skaityti „KARI“, o kvailybėm
Padaro galą.

Al. Sicila

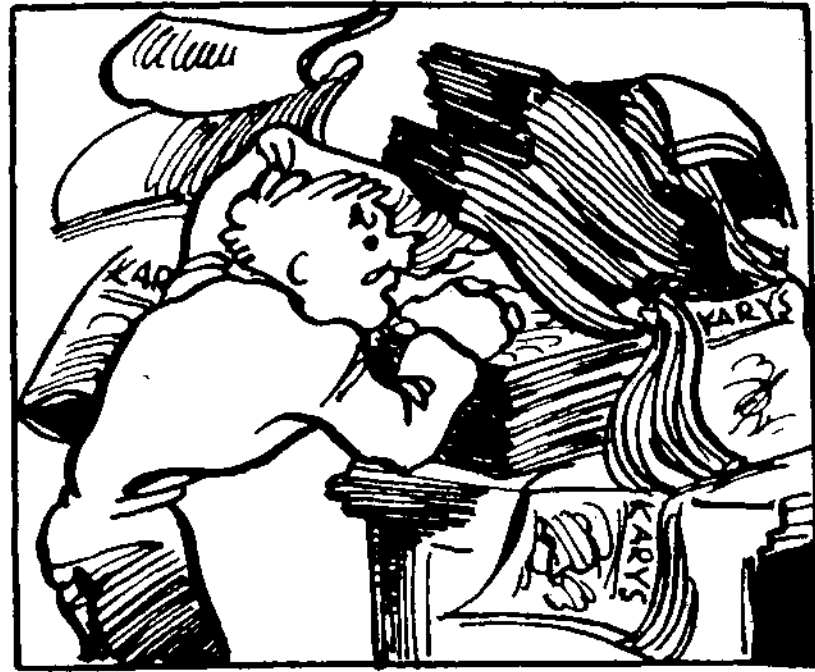
Metams pasibaigus

Ištisus metus Arėjas
„Kari“ skaitė ir gėrėjos
Jo mintimis ir idėjom —
Numerius tvarkingai dėjo.
Kai atėjo nauji metai,
Siuntė vėl prenumeratą,
O iš surinktų „Karių“
Knygą, greit sakys, turiu!

Ne kažkiek čia būta darbo
(Padaryt visiems jį svarbu)
O dabar smagu žiūrėti,
Yra kuo pasigerėti.
Dideli ir gražūs tomai
Porina Arėjui Tomui
Daug aprašymų gražių
Ir nesėstančių žinių.

Gi koks vargas Petru Vyžai,
Kad jis „Kario“ neįrišo:
Kai ką nors surasti reikia,
Oi kiek knisiasi ir keikias.
Netvarka, kaip patys matot,
Ir „Kariams“ ne į sveikatą
Išsimėtys ir suplys —
Ak, kada jis juos įriš?

Paskelbtos taisyklės apsaugai nuo pavojaus iš lėktuvų

Krašto apsaugos ministeris, susitaręs su vidaus reikalų, susisiekimo ir švietimo ministeriais, paskelbė taisyklės apsaugai nuo pavojaus iš lėktuvų organizuoti.

Pagal šias taisykles Lietuvos teritorija suskirstoma į sritis, nuovadas, kvartalus ir rajonus.

Priešlėktuvinės apsaugos sritis sudaro:

1) Kauno miestas, 2) Klaipėdos miestas ir 3) kiekviena apskritis.

Priešlėktuvinės apsaugos nuovadas sudaro: 1) kiekviena miesto policijos nuovada, 2) apskrity — kiekvienas valsčius.

Priešlėktuvinės apsaugos kvartala sudaro: 1) kiekvienas miesto policijos kvartalas, 2) kiekvienas miestelis, kuriame yra ne mažiau kaip 500 gyventojų, 3) kiekviena atskira provincijos įmone, kurioje dirba ne mažiau kaip 50 darbininkų.

Priešlėktuvinės apsaugos rajoną sudaro:

- 1) atskira miesto įmonė,
- 2) atskiras didelis miesto namas,
- 3) mažų miesto namų junginys.

Kiekviename kvartale priešlėktuvinės apsaugos rajonų skaičių ir ribas nustato priešlėktuvinės apsaugos komitetas.

Apsaugą vykdo:

- 1) Kauno mieste — miesto burmistras,
- 2) apskrityuose — apskričių viršininkas,
- 3) nuovadose — policijos nuovadų viršininkai,
- 4) kvartaluose — kvartalų policininkai ir priešlėktuvinės apsaugos kvartalų vyresnieji,
- 5) rajonuose — rajonų vyresnieji.

Klaipėdos mieste ir Klaipėdos krašte priešlėktuvinę apsaugą organizuoja ir vykdo (steigia priešlėktuvinės apsaugos komitetus bei grupes, nustato jų skaičių ir sudėtį) Klaipėdos krašto komendantas, pagal šių taisyklių nuostatus.

Apsaugai nuo pavojaus iš lėktuvų vykdyti steigiami šie padedamieji organai:

- 1) srityse — priešlėktuvinės apsaugos komitetai,
- 2) nuovadose — priešlėktuvinės apsaugos grupės.

Kauno miesto priešlėktuvinės apsaugos komitetas susideda iš: pirmininko — miesto burmistro, nuolatinų narių — šaulių sąjungos atstovo, miesto inžinieriaus, policijos vado ir, prireikus, kviečiamų narių — atstovų: miesto gydytojo, ugniagesių inspektoriaus, brandmajoro, mokymo įstaigų, pašto-telegrafo įstaigų, susisiekimo kelių mazgo ir organizacijų, kurių tikslas rūpintis priešlėktuvinės apsaugos reikalais.

Apskrities priešlėktuvinės apsaugos komitetas susideda iš pirmininko — apskrities viršininko, nuolatinų narių: šaulių rinktinės vado, apskrities inžinieriaus, policijos vado, ir, prireikus, kviečiamų narių atstovų — burmistro, apskrities valdybos nario, apskrities gydytojo, brandmajoro arba vieno ugniagesių komandų viršininko, mokymo įstaigų, pašto-telegrafo įstaigos, susisiekimo kelių mazgo ir organizacijų, kurių tikslas rūpintis priešlėktuvinės apsaugos reikalais.

Į apskrities priešlėktuvinės apsaugos komitetą šaulių rinktinės vadas gali paskirti savo pavaduotoją.

Priešlėktuvinės apsaugos komitetas:

1) steigia miesto nuovadose ir apskrities valsčiuose priešlėktuvinės apsaugos grupes, 2) nurodo, kaip įrengti pavojaus garsinimo priemones, 3) steigia degazuotojų komandas ir aprūpina jas reikalinga medžiaga bei įrankiais, 4) steigia ugniagesių komandas ir aprūpina jas reikalingais įrankiais, 5) steigia sanitarijos punktus nukentėjusiems nuo oro puolimo pagalbai teikti, 6) steigia degazuotojų, sanitarijos ir ugniagesių komandų personalui parengti kursus, 7) nurodo priešlėktuvinės apsaugos grupėms, kur ir kurio tipo slėptuvės įrengtos, 8) nurodo priešlėktuvinės apsaugos grupėms, iš kurių rajonų ir kur evakuoti įstaigas ir gyventojus oro puolimo atveju, 9) nurodo priešlėktuvinės apsaugos grupėms, kurie gyventojai ir iš kur aprūpinami individualinėmis apsaugos priemonėmis (dujokaukėmis ir kt.), 10) organizuoja oro puolimo pratimus pagal oro puolimų pratimų viršininko nurodymus, 11) įgyvendina visus kitus su priešlėktuvine gyventojų apsauga susijusius vidaus reikalų ministerio, o Klaipėdos krašte — Klaipėdos krašto komendanto įsakymus ir paliepimus.

Apskrities priešlėktuvinės apsaugos komitetas darbui gali pasiskirstyti į sekcijas: 1) pavojaus garsintojų, 2) sanitarijos, 3) degazuotojų, 4) ugniagesių, 5) mokymo ir propagandos.

Kilus neaiškumams, priešlėktuvinės apsaugos komitetai kreipiasi į vidaus reikalų ministeriją, o Klaipėdos krašte — į Klaipėdos krašto komendantą, prašydami juos išaiškinti.

Miesto nuovadose priešlėktuvinės apsaugos grupę sudaro: policijos nuovados viršininkas, šaulių sąjungos atstovas, namų savininkų draugijos atstovas, vienas degazuotojų komandų viršininkas, vienas ugniagesių komandų viršininkas, sanitarijos pagalbos punkto viršininkas ir atstovas organizacijų, kurių tikslas rūpintis priešlėktuvine apsauga.

Grupės reikalus tvarko nuolatinis iš vietos gyventojų apskrities viršininko paskirtas vedėjas.

Valsčiuose priešlėktuvinės apsaugos grupę sudaro: policijos nuovados viršininkas, šaulių sąjungos atstovas, valsčiaus viršaitis, vienas degazuotojų komandų viršininkas, vienas ugniagesių komandų viršininkas, sanitarijos pagalbos punkto viršininkas ir atstovas organizacijų, kurių tikslas rūpintis priešlėktuvine apsauga.

Grupės reikalus tvarko nuolatinis vedėjas, paskirtas iš vietos gyventojų apskrities viršininko.

Policijos nuovados viršininkas eina ir priešlėktuvinės apsaugos grupės vado pareigas.

Priešlėktuvinės apsaugos grupė: 1) steigia miestų policijos kvartaluose, miesteliuose, kaimuose, provincijos įmonėse priešlėktuvinės apsaugos kvartalus, 2) paskirsto darbą priešlėktuvinės apsaugos kvartalams, 3) įrengia pavojaus garsinimo priemones, 4) parengia degazuotojų, sanitarijos ir ugniagesių komandų personalą, 5) sudaro priešlėktuvinės apsaugos evakuacijos planą nuovados ribose, 6) įgyvendina visus kitus su priešlėktuvine gyventojų apsauga susijusius miesto burmistro arba apskrities viršininko įsakymus ir nurodymus.

Priešlėktuvinės apsaugos nuovada susideda iš priešlėktuvinės apsaugos kvartalų. Kvartalo priešakyje yra iš vietos gyventojų priešlėktuvinės apsaugos komiteto pirmininko paskirtas kvartalo vyresnysis. Kvartalo vyresnysis prižiūri ir atsako už priešlėktuvinės apsaugos darbo vykdymą kvartale. Valsčių priešlėktuvinės apsaugos kvartalai daugiau nebesmulkinami.

Miesto priešlėktuvinės apsaugos kvartalas susideda iš priešlėktuvinės apsaugos rajonų. Kiekvieno rajono priešaky yra rajono vyresnysis, iš vietos gyventojų priešlėktuvinės apsaugos komiteto pirmininko paskirtas asmuo. Rajono vyresnysis prižiūri ir atsako už priešlėktuvinės apsaugos darbo vykdymą rajone.

S. N.

ITALŲ ABISINĄ KARAS

Italai iš pradžių manė labai greitai įveikti abisinus. Bet apsiriko. Pasirodė, kad abisinai nėra tokie laukiniai, kokiais juos išvaizdavo. Italai priekinė žygiavo tol, kol abisinai traukėsi, kol jie gavo ginklų. Bet sustojus abisinams, sustojo ir italai. O paskutiniu metu abisinai pradėjo stumti italus atgal.

Italų technika negali nugalėti Abisinijos gamtos. Tankai, šarvuočiai, sunkioji ir net lauko artilerija negali veikti, nes nėra kelių. Pasirodė, kad tik šautuvai, kulkosvaidžiai ir kalnų artilerija tetinka šiam karui. Karo aviacijos vaidmuo taip pat nežymus, nes nėra miestų, nėra kariuomenės vorų, kadangi abisinių kariuomenė žygiuoja palaidai ir veikia partizaniškai.

Italų kareiviai negali priprasti prie Afrikos gyvenimo aplinkybių. Juos vargina vandens trūkumas, karštis, ligos ir t.t.

Visas pasaulis nepritaria italams, bet morališkai palaiko abisinus. Ypač pastaruoju metu, kai italų karo aviacija bombardavo užsienio ir Abisinijos Raudonojo Kryžiaus ligonines, italai dar daugiau susilaukė priekaištų.

Italų karo vadas maršalas Badoglio pareikalavo iš Italijos dar 80.000 kariuomenės.

Paskiausiai italų žygius labai trukdo lietūs. Keliai pasidarė visai neišbrendami. O abisinai, pripratę prie tokių kelių, gali veikti. Jie smarkiai puola italus.

Netrukus prasidės didieji lietūs, kurie trunka kelis mėnesius. Tada italai visiškai nebegalės veikti. Todėl jie dabar stengiasi kiek galėdami išnaudoti aplinkybes. Tik ar pasiseks jiems, sunku pasakyti. Kai kas pranašauja, kad italai pralaimės.

TVARKYS ARCHYVUS

Ministerių Kabinetas sausio 7 d. posėdyje, išklauses Teisingumo Ministerio pranešimą apie Lietuvos nepriklausomybės kovų ir 1918—1920 metų valstybės archyvų padėtį, nutarė sudaryti komisiją iš Teisingumo Ministerio, S. Šilingo, Vytauto Didžiojo Universiteto prof. Vaclovo Biržiškos ir Karo Muziejaus viršininko, gen. V. Nagevičiaus, sakytiems archyvams sutvarkyti. Komisijos pirmininkas yra Teisingumo ministeris, S. Šilingas.

STATYS TILTĄ

Ministerių Kabinetas sausio 7 d. posėdyje nutarė leisti Susisiekimo Ministerijai statyti tiltą Alytuje. Tiltą statyba bus atiduota iš varžytynių. Ją numatoma baigti 1937 m.

NUBAUSTI ŪKININKŲ KURSTYTOJAI IR PADEGĖJAI

Sausio 2 ir 3 d. d. teismas, išžiūrėjęs bylą 2 asmenų, kaltinamų platinimu praėjusių metų spalio mėn. pabaigoje ir lapkričio mėn. pradžioje kurstomų atsisaukimų ir padėgimais, nubaudė: Joną Žvironą, padegėją — 10 metų sunkiųjų darbų kalėjimo, Joną Dudlauską, kaip kurstytoją padegti — 8 metais sunkiųjų darbų kalėjimo, Joną Namajušką — 5 metais sunk. darbų kalėjimo ir Juozą Žvironą ir Praną Širvydį — po 2 metus sunk. darbų kalėjimo.

PASKELBTAS GRAŽIŠKIŲ ĮVYKIŲ BYLOS SPRENDIMAS

Išžiūrėjęs per dvi dienas Gražiškių įvykių bylą, sausio 9 d. Kariuomenės Teismas paskelbė savo sprendimą. Iš 14 toje byloje kaltinamų asmenų 7 buvo išteisinti. Didžiausias toje byloje kaltininkas, Sergėjus Eidukaitis, buvo nubaustas 5 m. kalėti sunkiųjų darbų kalėjime. Aleksandras Galeckas, Juozas Kochas ir Jurgis Karselis buvo nubausti po 3 m. sunkiųjų darbų kalėjimo. Pranas Okas, Augustas Kolevas ir Augustas Ginteris buvo nubausti po 1½ sunkiųjų darbų kalėjimo. Visiems nuteistiesiems teisės susiaurintos.

RAŠYBOS REFORMOS VYKDYMAS ATIDEDAMAS

Švietimo Ministerija dabartinėmis aplinkybėmis nerado galima patvirtinti nė vieno iš jai pasiūlytų rašybos reformos projektų. Kol nebus oficialiai paskelbta kita rašyba, visoms Švietimo Ministerijos įstaigoms pavesta laikytis J. Jablonskio rašybos, vartojamos jo 1922 m. „Lietuvių kalbos gramatikoje“.

SVARBIOS PASKAITOS

Preventyvinėms priemonėms kovoje su nusikaltimais išplėsti šiais metais valstybės radiofonas duos ciklą paskaitų. Paskaitos bus skaitomos įvairiomis temomis: apie kovą su nusikaltimais, apie gaisrus, jų priežastis ir kaip nuo jų apsaugoti, apie naminės degtinės (samagono) ir įvairių narkotikų žalingumą ir t.t. Paskaitas skaitys kiekvieną penktadienį tam tikslui pakviesti Vytauto Didžiojo Universiteto profesoriai ir kiti paskaitose liečiamų dalykų žinovai.

KNYGOS UŽSIENIO LIETUVIAMS

Draugija Užsienio Lietuviams Remti 1935 m. į lietuvių kolonijas išsiuntė 14.661 knygą, įvertintą 23.149 lt. sumai. Iš tų knygų į Angliją buvo išsiųsta 2.231, Argentiną — 2.013, Braziliją — 1.603, Jungtines Valstybes — 3.031, Latviją — 1.606, Liuksemburgą — 24, Lenk. ok. lietuviams — 1.468, Prancūziją — 80, Estiją — 117, Vokietiją — 73, Mandžiūriją — 11, Urugvajų — 49, Kanadą — 424 ir į kitas valstybes — 1.643.

KOKIE VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJAUS STATYBOS DARBAI ATLIKTI 1935 M.

1934 m. buvo rangovams atiduoti muziejaus vidaus, išskyrus auditoriją, įrengimo darbai, kurie dėl lėšų stokos nebuvo visi atlikti. Gana žymi jų dalis pasiliko atlikti 1935 m. Svarbesnieji iš jų baigti, o antriniai darbai atidėti šiems metams.

Pereitais metais buvo atiduoti rūmų išorės aptaisymo darbai: visų rūmų fasadų ir kiemų tinkavimas, karnyzų ir kitų vietų apdengimas skarda, o taip pat ir aikštės išplanavimo bei išgrindimo darbai. Vytauto Didžiojo Komiteto rūpesčiu ir

lėšomis buvo tvarkoma muziejaus aikštė, išskiriant Karo Muziejaus sodelį, kuriuo tvarkymu rūpinosi karo vadyba. Komiteto tvarkomoje aikštės dalyje atlikti žemės planavimo darbai, išgrįsti bituko plytomis takai iš Putvinskio gatvės ir kiemai. Netrukus ši aikštės dalis bus aptverta, o atėjus pavasariui galutinai sutvarkyta, būtent: padaryti ir apželdinti gazonai, pasodinti gyvatvorių krūmai ir dekoratyviniai medeliai. Dekoratyvinių medelių (sidabrinių eglaičių ir skarotų uosių) numatoma sodinti nedaug ir taip, kad jie neuždengtų rūmų fasado iš Putvinskio gatvės.

PASKUTINĖ 1935 m. IR PIRMOJI 1936 m. AUKA VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJUI BAIGTI

1935 m. paskutinę auką Vytauto Didžiojo muziejaus baigimui 50 lt. vidaus paskolos lėšomis paaugojo gruodžio 30 d. prof. Jakubėnas, o pirmą pradžią šiais metais padarė Kauno Apygardos Teismo teisėjas p. Steponas Vazbys sausio 8 d. paaugojęs taip pat vidaus paskolos lėšomis 100 lt. Šios aukos teikia vilties, kad ir toliau duosni Lietuvos visuomenė nepamirš paremti Vytauto Didžiojo muziejaus statybos. Nors muziejus iš paviršiaus ir atrodo jau baigtas ir jo erdviose būstinėse rengiamos didžiulės parodos ir patalpintos net kelios įstaigos, tačiau visiškai jo baigimui dar trūksta didelių sumų. Ta proga tenka prisiminti, kad asmenims, įstaigoms ir organizacijoms, paaugojusioms ne mažiau 50 lt., išduodami Vytauto Didžiojo fondo garbės liudijimai — pažymėjimai. Be to, asmenys įrašomi ir į garbės sąrašus, kurie ateity bus padėti Vytauto Didžiojo muziejuje.

KAIP KARIAUJA PAUKŠČIAI

Labai įdomų paukščių karą aprašo anglų laikraščio „Times“ korespondentas. Minimasis paukščių karas buvo Turkiijoje, netoli Brusos miesto. Čia dideli šeši ereliai užpuolė garnio lizdą ir pagrobė jauniklius garniukus. Po kelių dienų ereliai vėl pakartojo savo plėšrų darbą, puldami kitą lizdą. Bet garniai jau iš anksto numanydami, kad erelių puolimas gali pasikartoti, matyt, nukentėjusių garnių perspėti, jauniklius buvo išgabėję kitur, o lizdą saugoję seniai garniai laiku spėjo pasprukti. Taip šis erelių žygis liko be pasekmių.

Bet po šių puolimų garniai ereliams ryžosi atkeršyti. Didžiulis 300 garnių pulkas pakilo ir leidosi į kalnus erelių ieškoti. Visi jaunikliai palikti kelių senųjų apsaugoje. Kalnuose garnius pasitiko 60 erelių. Prasidėjo smarki kova, kurią laimėjo garniai. Žuvo 12 garnių ir 20 erelių, be to, kelios dešimtys sparnuotų kovotojų buvo sužeista. M. Z.

Naujieji leidiniai

Balys Sruoga. AITVARAS TEISĖJAS. Trijų veiksmų pjesė moterim ir vyram, augalotiems ir pipiram. Sakalas. Kaunas, 1935 m. 122 psl. Kaina 2,50 lt.

Tai inscenizuota pasaka. Čia veikia Aitvaras, ūkininkas Puras, piemenukas Mikė Poška, kiaulė, katinas, šuo, arklys, karvė, lokys, zuikis, lapė, ožys, briedis, gegutė ir stirnaitės. Skriaudžiamieji gyvuliai ir žvėrys skundžiasi Aitvarui Teisėjui, kuris yra teisybės saugotojas, skriaudžiamųjų užtarėjas.

Pjesės turinys įdomus. Pasikalbėjimai parašyti eilėmis. Skaityti labai lengva. Jauniesiems skaitytojams ši pjesė be abejo turi ir auklėjamąsias reikšmes.

Viršelis ir piešiniai dail. A. Ušinskio piešti.

J. Kossu-Aleksandravičius. INTYMIOS GIESMĖS. Trečioji lyrikos knyga. Sakalas. 1935 m. Kaunas 94 psl. Kaina 3 lt.

J. Kossu-Aleksandravičius moka eilėraščius rašyti. Tik gaila, kad jis liūdesio poetas. Jam „čionai, pasauly, džiaugsmas maža, o sopulio apstu... juoko maža, o pagiežos apstu... laisvės maža, o ašarų apstu...“ ir t.t. Pasiskaičius tokios poezijos kyla klausimas, ar beverta gyventi šiame pasauly.

Visi žinome, kad pasauly yra ne tik liūdesio, bet ir džiaugsmo. Tik reikia mokėti to džiaugsmo rasti. Poetai turėtų nurodyti, kaip to džiaugsmo rasti, kur jo ieškoti. Aimanavimai, dejavimai, verkšlenimai nieko nepadės.

Vietomis yra labai gražių minčių. Tačiau pasitaiko ir nevisai vykusių vietų kaip, pav.:

Dega beprotiškai aklos akys,

Miela, à propos,

Taip, lyg tie šunyčiai neatakę,

Žmonija ropos (69 psl.).

Baigiamajame eilėraštyje „Atsisveikinant“ autorius deda garsaus romėnų poeto Horacijaus žodžius: „Odi profanum

vulgus et arceus". — „Nekentiu tamsios liaudies ir niekinu (ja)". Tie zodziai, tur but, taikomi tam skaitytojui, kuris neivertins tinkamai autoriaus talento. Deja, nedaug bus tokiu laiminguju, kurie supras autoriaus mintis, jo liudiesio priezasti ir siu eileraSCIu intencija. „Liaudziai" reikia kitokios poezijos: Strazdelio, VienaZinskio, Maironio dainu...

Knygelė išleista dailiai.

Jonas Kossu-Aleksandravičius. DIEVAI IR SMŪTELIAI. Sakalas. Kaunas, 1935 m. 284 psl. Kaina 3,5 lt.

J. Kossu-Aleksandravičius ne tik poetas, bet ir publicistas. Ši knyga — jo straipsnių rinkinys. Čia rasime straipsnių apie mūsų rašytojus Strazdelį, Maironį, Tumą, Brazdžionį, Miškinį, apie pavardžių keitimą, ginčą su prof. Balčikoniu, apie teatrą, apie lietuvių būdą ir t.t. Tie straipsniai jau buvo išspausdinti „N. Romuvoje".

Autoriaus stilius labai originalus. Sekasi jam rašyti ir proza. Moka stebėti gyvenimo reiškinius.

Prakalboje autorius sako: „Mūsų šviesuomenė ir lietuvių tautos likimas — vienintelė mano gyvenimo mįslė: ją stengiausi eilėraščiuose išminti, bet tyros poezijos dėmai neleido pirštu parodyti kaltininką, dėl to, palikęs fautos žaizdų eilėraščių ciklą tęsti savo draugams, išdrįsau įbristi pačion gyvenimiškosios prozos tekmen ir, jei nepakreipti kita linkme vagą, tai bent valyti dumblą ir šniopus, kurių tiek daug joje prisirinko, jog vos, vos gyvenimas bepateka".

Autoriaus norai geri, bet darbas sunkus ir nedėkingas.

MAŽOSIOS LIETUVOS KALENDORIUS 1936 METAMS. Išleido „Lietuvos Keleivio" b-vė Klaipėdoje. 208 psl. Kaina nepažymėta.

Be kalendariumo ir informacinių dalykų, šiame kalendariuje yra labai daug įdomių ir naudingų žinių apie Mažąją Lietuvą ir Klaipėdos kraštą.

LIETUVOS MOKYKLA. Tautos ugdymo laikraštis. 1936 m. Nr. 1 Redaktorius Ignas Malinauskas. Leidėjas Liet. Kat. Mokytojų Sąjunga.

Šis laikraštis eina jau 19-ius m. Šiomet jis persitvarkė ir žymiai padidėjo. Pirmasis numeris duoda daug įdomių ir vertingų straipsnių, kuriuose nagrinėjami tiek teorinės, tiek praktinės pedagogikos dalykai. Yra ir pedagoginės beletristikos.

Redakcijos atsakymai

Vyr. pusk. A. Ivanauskui. 1) Sargybų uniforma kareiviams yra aiškiai nustatyta 1934 m. įsak. kar. Nr. 19 (str. 29 p. 3), būtent: sargybų uniforma — kaip rikiuotės (str. 29 p. 1), tik privaloma kepurė, o šalmas su pašalme tik kai įsakyta. Vadinasi, pagrindinė sargybų uniforma yra su kepure, o šalmas su pašalme dėvimas tik specialiose sargybų vietose, igulos viršininko nustatytoje. Be abejo, sargybų uniformoje durtuvus turi būti uždėtas ant šautuvo.

2) Pakeičiant tiek paprastąjį tiek ir sunkųjį areštą stovėjimu su šautuvu, kareivis statomas pagrindinėje sargybų uniformoje, t. y. kaip aukščiau (p. 1) paaiškinta, su tuo tik skirtumu dėl sunkaus arešto, kad šiuo atveju prie sargybų uniformos pridedama pilna lauko uniformos apranga (str. 29 p. 2).

J. Narbutui. Tamstos rašinys spaudai netinka. Jis atiduotas atitinkamai įstaigai.

Mjr. Šipeliui. Tamstos rašinį būtumėm idėję, jeigu būtumėm gavę laiku, prieš pulko šventę. Dabar po šventės per vėlu dėti. Tokius rašinius reikia laiku siųsti, nes vėliau jie nustoja savo aktualumo.

J. Raguliui. Prašome rašinėti. Kas tiks — idėsime.

Jau XVIII metai gyvuoja „KARYS“

Kas tik vieną „Kario" numerį gavo pamatyti, tas jau niekad nebesiskyrė su „Kariu", nes „Karys" yra įdomus, pigus ir gausiai iliustruotas savaitinis karių laikraštis. Kaina: pusk. ir kareiviams (tik sau) metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kit. — met. 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt.

Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys".

J. Itn. Aušiniai. Tamstos rašinys netiks. Apie tai yra plačiau rašyta Jurgio Šulgino knygoje „Pilnas fiziško apsigynimo kursas", vyr. štabo karo mokslo skyriaus leidinys, 1924 m., kaina 2,5 lt.

Ul. J. Zalagaičiui. Fotografija per vėlai gauta. Ją pasilikome kitam kartui. Kaip rašyti korespondencijas, tai geriausiai patirsi sekdamas „Kary" dedamas korespondencijas.

V. p. J. S. I Karo Mokyklą priimami tik baigę gimnazijas ar tolygias mokyklas. Tamstos nepriimtu.

J. Motusai. Kreipkis į to apskr. viršininką, kurio žinioje nori tarnauti. Ten paaiškins plačiau kokie dokumentai bus reikalingi.

Galvosūkių Nr. 1 sprendimas

Vytauto Didžiojo laikai buvo Lietuvos klestėjimo laikai. Išsprendė šie asmens: 1) v. p. Piepalius (3 art. p.), 2) v. p. J. Kesiūnas (1p. p.), 3) virš. J. Sinkevičius (4 p. p.), 4) j. p. S. Mikonis (1 p. div. št.), 5) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.), 6) v. p. Pr. Sitavičius (3 art. p.), 7) G. Rasimas (Uk.), 8) J. Aleksandarvičius (k. av.), 9) J. Grinkevičius (P.), 10) v. p. Umbrasas (1 p. p.), 11) v. p. A. Pliauskys (1 p. div. št.), 12) v. p. A. Granickas (1 p. p.), 13) v. p. A. Kartočius (šarv. aut. b.), 14) B. Naujokas (A. Pn.), 15) k. k. N. Bindonis (7 p. p.), 16) Alf. Šutinytis (K.), 17) Ign. Malakas (Dlt.), 18) v. p. Gelžinis (4 p. p.), 19) j. p. Zavadskas (1 art. p.), 20) M. B-čius (Ž. Šnč.), 21) K. Butavičius (K. lig.), 22) J. S. (Ž. Šnč.), 23) A. Grybauskas (A. Fr.), 24) J. Astrauskas (Pvlk.), 25) j. p. J. Mačaitis (7 p. p.), 26) Alf. Markevičius (Vil.), 27) V. Junevičius (Onšk.), 28) eil. J. Lissauskas (1 p. p.), 29) A. Griškevičius (M.), 30) j. p. Vl. Petrauskas (1 art. p.), 31) eil. A. Vileišis (7 p. p.), 32) v. s. p. Grigoras (3 p. p.).

Galvosūkis Nr. 3

(Vert. 2 tšk.)

RO/MOL/KIS.

Perskaitykite, ką reiškia

Papildintas Karo mokslų žurnalas „MŪSŲ ŽINYNAS“

Prenumeratos kaina metams: aktyviosios tarnybos ir atsargos karininkams — 25 lt.; atsargos kariams studentams, kariūnams, puskarininkiams ir kareiviams — 12 lt.; civiliams tarnautojams kareivių vietose 18 lt.; civiliams — 30 lt. Užsieny dvigubai.

Redaguoja plk. Itn. Vytautas Steponaitis.
Leidžia Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius.

Adr.: Kaunas, „Mūsų Žinynas“.